

Identifikační údaje

Název studie

„Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory“

Zhotovitel studie

Ing. Stanislav Wieser

Moskevská 15, 360 01 Karlovy Vary

IČO: 12404012

Objednatel studie

Česká republika - Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Nuselská 39/236, 140 00 Praha 4, IČO: 62933591

Zastupující: RNDr. František Pojer, ředitel

Smlouva o dílo

Číslo smlouvy: PPK-3a/09/09

ze dne 28. 7. 2009

Podle této smlouvy poskytl objednatel zhotoviteli potřebné údaje

Odborný garant

Mgr. Jaromír Kosejk, Mgr. et Mgr. Tomáš Görner

Spolupráce

Mgr. Petr Krása, Mgr. Jan Matějů, spolupráce na vytvoření části mapových podkladů

Datum dokončení studie

27. října 2009 v Karlových Varech

Fotografie na titulní straně:

Malá a Velká Deštná přes údolí Bělé, Olešnice v Orlických horách, chalupa v Říčkách, Neratov, údolí Hadince z Polomu, Zemská brána

Autor všech fotografií ve studii (kromě originálů 3 reprodukováných pohlednic): Stanislav Wieser

Obsah

List číslo

1. Cíl studie.....	3
2. Vymezení řešeného území	4
3. Popis použité metody hodnocení krajinného rázu	5
4. Přírodní podmínky	6
5. Kulturně historický vývoj	10
6. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu	12
6.1. Oblasti krajinného rázu	12
6.2. Místa krajinného rázu	18
7. Území sídel z hlediska působení v krajinném rázu	22
7.1. Popis sídel podle správní příslušnosti k obcím	22
7.2. Sídla podle významu působení v KR a podle správního členění	23
7.3. Hodnocení sídel z hlediska KR	
v abecedním pořadí podle správní příslušnosti k obcím	25
Bartošovice v Orlických horách	25
Deštné v Orlických horách	31
Dobré	38
Javornice, Klášterec nad Orlicí	39
Kounov	41
Liberk	42
Olešnice v Orlických horách	46
Osečnice	52
Pěčín	53
Rokytnice v Orlických horách	54
Říčky	60
Sedloňov	62
Skuhrov nad Bělou	64
Zdobnice	65
8. Ochrana krajiny	70
9. Seznam použitých podkladů	75

Příloha: CD nosič s digitální formou studie a s mapou CHKO včetně vyznačení oblastí a míst krajinného rázu ve formátu .shp na vnitřní straně zadního krycího listu

1. Cíl studie

Agenturou ochrany přírody a krajiny bylo zadáno nově zpracovat preventivní hodnocení krajinného rázu pro Chráněnou krajinnou oblast Orlické hory. Předchozí studii „Hodnocení území chráněné krajinné oblasti Orlické hory z hlediska krajinného rázu“ zpracovala v roce 1998 Ing. arch. Jitka Brychtová na základě objednávky tehdejší Správy chráněných krajinných oblastí ČR. Pro nové zadání zůstává beze změny vymezené území, ale je požadováno podrobněji zpracovat vyhodnocení jednotlivých míst krajinného rázu ve vazbě na sídelní strukturu. Sídla jsou v současnosti nejvýraznějším proměnným znakem krajinného rázu. Podle zadání má jejich kategorizace a stanovení limitů, resp. regulativů pro jejich rozvoj přispět k efektivní účasti Správy CHKO Orlické hory jako dotčeného orgánu státní správy v územním plánování a projednávání všech zásahů, které se mohou dotýkat změn krajinného rázu podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, a podle § 25 téhož zákona.

Citovaný zákon definuje v § 25 chráněné krajinné oblasti takto:

„Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení, lze vyhlásit za chráněné krajinné oblasti.“

V citovaném ustanovení je stav „dochování“ vztažen jen k památkám historického osídlení. Z logiky vzniku chráněných krajinných oblastí vyplývá, že také ostatní aktivity pro jejich ochranu vycházejí z dochovaného stavu. Již ve druhém odstavci citovaného § 25 se ukládá udržovat a zlepšovat stav CHKO, což je obdobně obsaženo i v jiných ustanoveních zákona. V duchu zákona toto platí i pro krajinný ráz. Ten je definován v § 12, který se vztahuje na obecnou ochranu a platí tedy pro celé státní území.

Ochrana krajiny jako přírodního a kulturního prostředí je spolu s ochranou biotopů hlavním smyslem zřizování chráněných krajinných oblastí. Ochrana přírodního prostředí a biotopů se provádí podle ustanovení citovaného zákona v Části třetí, Hlavě III Zvláště chráněná území přírody, dále v Části šesté, zejména § 65 a § 66, a dále podle programu NATURA 2000, případně podle dalších zákonů, jejichž působnost zasahuje přírodní prostředí. Ochrana přírodního prostředí má přirozenou vazbu k ochraně krajinného rázu, ale není předmětem hodnocení v zadané práci. Při aplikaci zákona o ochraně přírody a krajiny a souvisejících předpisů je v kompetenci Správy CHKO Orlické hory.

Zpracované preventivní hodnocení krajinného rázu má tedy význam pro aplikaci v plánu péče o chráněné území a zejména při správních řízeních o územním plánování a stavebních činnostech s účastí Správy CHKO Orlické hory.

Má ovšem význam i pro spolupráci správních orgánů v územích, která navazují na chráněnou krajinnou oblast v tzv. otevřených krajinných prostorech. Působení krajinného rázu v určitém krajinném prostoru totiž nelze oddělit administrativní hranicí, která byla z nejrůznějších důvodů vytyčena a stabilizována v období před vydáním zákonného ustanovení o ochraně krajinného rázu. Při umísťování a povolování staveb a při jiných činnostech může v širším krajinném prostoru dojít k zásahům devastujícím krajinný ráz v přesahu do zvláště chráněného území. Proto hodnocení krajinného rázu, určené pro CHKO, by mělo být dostupné pro orgány ochrany přírody a součinnostní správní orgány v navazujícím území.

Autor studie je přesvědčen podle vlastní praxe v ochraně krajiny, že hodnocení krajinného rázu, doložené příklady, může účinně pomáhat v jednáních o konkrétních záměrech a přispívá i k osvětové činnosti vůči investorům a projektantům.

Řičky a Zakletý

2. Vymezení řešeného území

Hranice CHKO Orlické hory jsou stanoveny ve výnosu Ministerstva kultury ČR č. 16369/69 ze dne 28.12.1969. Zákres hranic do mapové vrstvy ZABAGED ČR je součástí zadání studie. Případná drobná změna průběhu hranic (viz návrh v kapitole 7, týkající se k. ú. Malý Uhřínov a Skuhrov nad Bělou) nebude mít vliv na hodnocení krajinného rázu, protože jednotlivé prostory (místa) krajinného rázu tuto hranici v závislosti na terénní situaci přesahují.

Zatímco hranice CHKO je vedena po liniích identifikovatelných v terénu podle kartografického zákresu, jsou hranice krajinných prostorů (míst krajinného rázu) převážně definovány obzorem patrným ze zvolených stanovišť. Těmito stanovišti jsou zpravidla rozhledově významné body (např. turistické objekty a také množiny míst v sídlech), jinak především cesty, po kterých se pohybují osoby vnímající okolní krajinu.

Geograficky je CHKO Orlické hory situována v krkonoško-jesenické soustavě, podrobněji geomorfologicky definovaná poloha je popsána v kapitole 4.1.2. Administrativně spadá do správního území Hradeckého a Pardubického kraje, z nichž jde o území okresů Rychnov nad Kněžnou a Ústí nad Orlicí. Rozdělení podle správního území obcí je uvedeno v kapitole 7.

Důležitým podkladem pro ochranu přírodních hodnot v CHKO bylo mapování v programu NATURA 2000. Z výsledků tohoto programu byly vytýčeny ptačí oblasti a evropsky významné lokality rostlin a živočichů. Krajinný ráz je však hodnotou určenou jak přírodními, tak kulturně historickými podmínkami. V Orlických horách dochází k důležitě shodě zájmu ochrany významných biotopů a výjimečně hodnotné krajiny.

Pro hodnocení krajinného rázu byly jako mapové podklady použity základní mapy 1 : 10 000 ZABAGED ČR, které zapůjčila zpracovateli pro tento účel Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Přehledná mapka takto zobrazeného území s vyznačením oblastí krajinného rázu a míst krajinného rázu na území CHKO Orlické hory je v kapitole 6. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu. Pro zlepšení čitelnosti v daném zmenšení byla pro mapové výřezy reprodukováné v kapitolách 6 a 7 použita ještě ZM 1 : 50 000 a 1 : 200 000.

Velká Deštná přes údolí Bělé

3. Popis použité metody hodnocení krajinného rázu

Osnova a obsah studie jsou dle zadání v souladu s Metodickými listy AOPK ČR (16).

Použitá metoda vychází z vybraných podkladů, které byly do současnosti zpracovány a publikovány v souvislosti s teoretickým výkladem a praktickým uplatňováním ustanovení § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Ve všech kapitolách zabývajících se popisem, hodnocením a doporučením k jevu krajinného rázu jsou použity pojmy obsažené jak v citovaném zákonu, tak ve vybraných podkladech. Obecně jde především o dosud nejobsáhlejší literární práci Krajinný ráz (Löw, J. et Michal, I. - 7).

Pro konkretizaci pojmů použitých ve studii platí kromě zde uvedených definic odkazy na definice v Metodických postupech (17) a jiných odborných podkladech.

3.1. Definice pojmů použitých ve studii

(převzato z publikace Krajinný ráz - Löw, J. et Michal, I. - 7, doplněno autorem v souladu s citovanými Metodickými postupy)

- **Krajinný ráz (KR)** – soubor vlastností znaků a jevů v krajině podle výčtu uvedeného v cit. § 12 zákona. Jinak také užívaný pojem obraz krajiny, krajinná scenérie, typická krajina atp.

- **Přírodní charakteristika krajinného rázu** – přírodním vývojem zformované jevy, jejichž základem jsou horotvorné a půdotvorné procesy, vodní režim a vegetace včetně formací ovlivňovaných hospodářskými zásahy. Zeměpisné a klimatické vlivy uplatňující se v souboru jmenovaných vlivů.

- **Kulturní charakteristika krajinného rázu** – jevy tvořené při hospodářském využívání krajiny, zejména ty, které jsou vnímány jako kultivace krajiny (zemědělské využívání půdy, pěstění lesa a dřevin rostoucích mimo les, půdoochranná opatření, vodohospodářské úpravy atp. S kultivací krajiny souvisejí sídelní struktury, jejich urbanistický a architektonický výraz, objekty pro průmyslovou a zemědělskou výrobu a z potřebné infrastruktury zejména cestní síť, z dalších inženýrských sítí nejčastěji elektrovody a radiokomunikační zařízení.

- **Historická charakteristika krajinného rázu** – prostřednictvím určitých kultivačních jevů v krajině vyjádřený její historický vývoj. Znak (stopy) historických etap využívání půdy, nerostných surovin, vody. Zvláště výrazně reprezentují historii krajiny stavby s dochovaným architektonickým výrazem stavebních slohů, krajinnotvorně koncipovaná sídla a cesty, případně souběžně s nimi budované drobné stavby povahy pomníků a stavby účelové.

- **Přírodní a estetická hodnota krajiny** – subjektivně vnímaný obraz s aplikací estetických kritérií vžitých ze zkušenosti tvořené výchovou a vzděláváním v určitém životním prostředí s daným kulturním kontextem. Objektívni popis přírodní a estetické hodnoty krajiny je různě úspěšnou aplikací teorie o přírodě exaktně a o estetice uměnovědně. Přírodní a estetická hodnota krajiny může vyvolávat pocity kladné nebo záporné, ale vždy působící; jen míra působení je těžko postizitelná a mezi subjekty srovnatelná.

- **Kulturní dominanta krajiny** – typický znak, který v krajině vyniká a byl vytvořen lidskou činností. Zpravidla jsou to stavební objekty, někdy jen povahy pomníků, ve výrazné poloze v přírodní nebo kultivované krajině. Dále dominantní objekty v sídelní zástavbě. Mohou jimi být plošně nebo tvarově významné krajinářské úpravy (např. aleje, parky).

- **Přírodní dominanta krajiny** – jev nebo znak, který působí v krajině výrazně obdobně jako uměle vytvořená dominanta, ale její původ je přírodní. Tento pojem není v zákoně vyjmenován, ale z kontextu vyplývá jeho existence, takže si dovoluji připojit jeho definici.

- **Harmonické měřítko krajiny** – stanovuje se při vyhodnocování prostorových rozměrů krajiny ve vztahu jednak k jevům či znakům krajinného rázu, a jednak k jejich proporcím. Velikost tohoto měřítka závisí do značné míry na subjektivním vztahu k dané krajině. Proto jeho použití považují za podpůrné vyjádření emociálního vztahu ke krajině.

- **Harmonické vztahy v krajině** – vyvážené či nevyvážené poměry mezi jevy a znaky krajiny. Z etymologie slova harmonie vyplývá vyváženost. Při aplikaci v popisu krajiny jde o vyjádření takové rovnováhy shora popsaných jevů a znaků, které na základě míry současného poznání umožňují trvale udržitelný vývoj krajiny z hledisek přírodních, kulturních a ekonomických.

- **Oblast krajinného rázu (OKR)** definuji s konkrétními popisy v kap. 6.1. CHKO Orlické hory je rozdělena na charakteristické OKR, z nichž ty okrajové přesahují do nadřazených krajinářských celků (NKC – Löw et Michal 7, str. 532) v sousedství Orlických hor. Pojem NKC není v této studii použit. OKR je odpovídající krajinnému celku (KC) podle Metodických listů (16).

- **Místo krajinného rázu (MKR)** definuji s konkrétními popisy v kap. 6.2. Je to samostatný, pohledově související krajinný prostor. Určení rozsahu tohoto prostoru je dáno obzorem, který lze promítnout do hraniční čáry. Pro určení obzoru je rozhodující referenční místo či více míst, která dovolují posuzování prostoru MKR. Obzor je stanoven v takové dohledové vzdálenosti, která dovoluje posuzovat znaky a jevy krajinného rázu v podrobnostech důležitých pro uplatnění jejich vlivu. Podle reliéfu krajiny je mezi obzorovými hranicemi vzdálenost 1 – 5 km (v táhlých údolích a na hřebtech i více). MKR odpovídají krajinnému prostoru (KP) podle Metodických listů (16). Ve velmi členitém terénu jsou v MKR z referenčních míst skryty některé menší krajinné prostory – viz dále ZKP.

- **Základní krajinný prostor (ZKP)** definuji jako doplňující jednotku v MKR. Většinou je to úzký údolní prostor, malá kotlina, sedlo mezi vrchy, pokud jde o přírodní útvary. Základním krajinným prostorem je sídelní útvar (v územním plánování zastavěné nebo zastavitelné území). Sídlům je z hlediska tvorby krajinného rázu nutné věnovat zvláštní pozornost, takže kromě kontextového popisu v jednotlivých kapitolách studie je jim věnována samostatná kap. 7. Území sídel z hlediska krajinného rázu.

- **Referenční bod** – místo, ze kterého je posuzován krajinný ráz určitého prostoru. Tyto body jsou zvoleny většinou na místech dobrého rozhledu nebo na exponovaných místech, z nichž mohou být MKR nebo ZKP posuzovány. Fotografie použité pro ilustraci MKR jsou pořízeny z různých referenčních bodů označených číslicemi odkazujícími na popisky fotografií vždy u sídla v kap. 7. V budoucnu mohou sloužit k pořízení srovnávacích snímků.

- **Sídlo** – objekt nebo urbanizovaný soubor objektů (sídelní útvar) určený k trvalému nebo přechodnému obývání, v některých případech také obyvateli opuštěný. Za samostatná sídla v této studii nejsou považovány chatařské a zahrádkářské kolonie. Zpravidla jsou územně přičleněny k určité části či osadě obce a v souvislosti s ní jsou popisovány v kapitole 7.

Ostatní pojmy použité ve studii jsou i jinak obecně užívány. Jejich význam v souvislosti s hodnocením krajinného rázu je v případě potřeby možné ověřit si v citovaných podkladech.

Preventivní hodnocení krajinného rázu vychází z mé vlastní aplikace publikovaných teorií a obecně popsaných metod, ze znalostí získaných v kurzu posuzování vlivu staveb a změn využití území na KR (pořádá ČVUT v Praze, fakulta architektury) a z praxe v ochraně přírody a krajiny. Obecné popisy, které představují přírodní a kulturní rámec daného území, omezují na rozsah potřebný k postižení hlavních charakteristik a jejich vztahu ke KR. Pro kapitoly, v nichž diferencuji a hodnotím KR, používám výčty znaků a jevů krajiny, mapy a zejména ilustrační fotografie. Jsou nejnázornější ukázkou krajiny a objektů v ní při využívání elaborátu. Upozorňuji na to, že přes objektivnost fotografického zobrazení záleží dojem vyvolaný snímkem na volbě zorného úhlu a stanoviště. Jestliže má být dokumentována krajina navržená k ochraně, považují za odpovědný přístup zobrazování především hodnot zasluhujících ochranu.

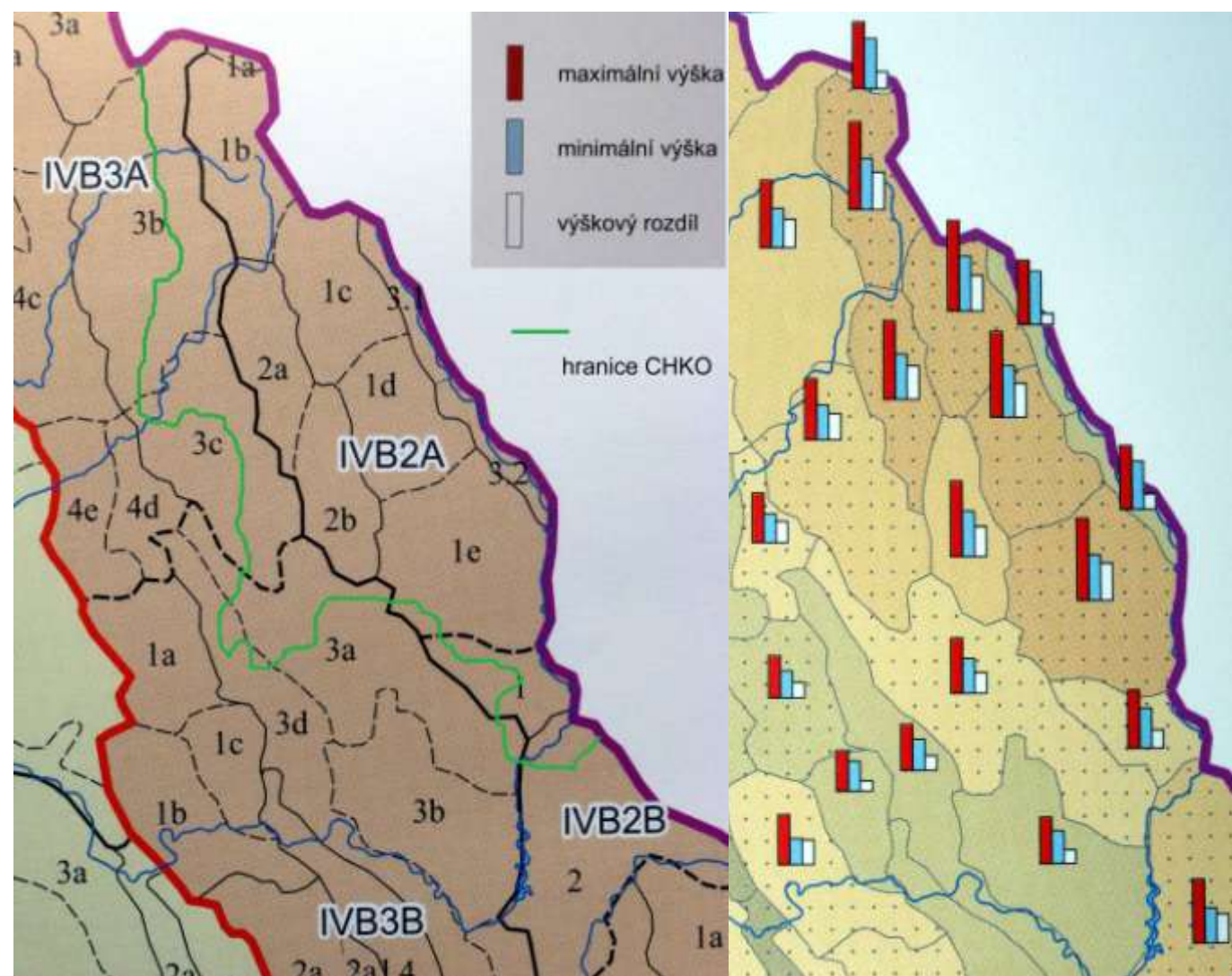
4. Přírodní podmínky

Pro hodnocení krajinného rázu jsou v pořadí významu rozhodující tyto přírodní podmínky:

- geomorfologické včetně návaznosti na geologický vývoj
- vegetační
- hydrologické
- klimatické

4.1. Geomorfologické členění a geologický vývoj oblasti

Geomorfologický reliéf je pro sledovaný krajinný ráz danou konstantou. Na jeho základě se rozvíjejí a mění ostatní soubory prvků vytvářejících krajinný ráz.

Mapa geomorfologického členění a výškových rozdílů v morfologických jednotkách Orlických hor (Balatka 1)

Celek Orlických hor (IVB2) svým rázem horské krajiny odpovídá krajinnému rázu sousedních pohoří v geomorfologické soustavě Krkonoško-jesenické (IV), ale vzhledem ke své nadmořské výšce a vlivům osídlení nemá na hřbetních vrcholech přirozené ani antropogenně podmíněné holiny (za které ovšem nelze považovat přechodné lesní imisní nebo těžební holiny). Svahový gradient je v tomto celku relativně mírnější a hřbetní silueta má rovněž mírné amplitudy. Zlomová linie na Trčkovském stupni

bedřichovecké části Orlickozáhorské brázdy (IVB2A3.1) je v krajině patrná, ale nevyniká v jejím kontextu.

V CHKO Orlické hory tvoří převážnou část Deštenská hornatina (IVB2A) s mírně převýšenou partií Deštenského hřbetu (IVB2A1c), ke které ze severu nasedá Vrchmezský hřbet (IVB2A1b) zvedající se od příčně situovaného Olešnického hřbetu (IVB2A1a). Na Deštenský hřbet navazují k jihu Kunštátský hřbet (IVB2A1d) a Anenský hřbet (IVB2A1e). Ze hřbetu vybíhají Orlické rozsochy: Zdobnické rozsochy (IVB2A2a) a Říčské rozsochy (IVB2A2b). Na jihu menší část CHKO Orlické hory tvoří severní část Mladkovské vrchoviny (IVB2B), což je Bartošovická vrchovina (IVB2B1) a část Pastvinské vrchoviny (IVB2B2) se Zemskou bránou. Na severozápadě CHKO paralelně s hlavním hřebenem lze vysledovat nekompaktní hřbet Sedloňovské vrchoviny, části Dobřanské vrchoviny (IVB3A3b). Vyniká v ní amfibolitový Špičák. Jižněji na část území CHKO zasahuje Uhřínovská vrchovina (IVB3A3c). Na jihozápadě je území CHKO dotvářeno Žamberskou pahorkatinou, kde do Rokyticka zasahuje Pěčinská vrchovina (IVB3B3a). Východně od Orlického hřbetu jej sleduje krajinnotvorně významná Orlickozáhorská brázda členěná na dvě geomorfologicky odlišné části: bedřichoveckou (IVB2A3.1) a neratovskou (IVB2A3.2). Divoká Orlice odděluje území CHKO Orlické hory od území Polska s Bystřickými horami. Tady si vynucuje pozornost krajinný prostor otevřený do Polska. Výrazně ovlivňuje vnímání krajinného rázu v Orlickém Záhoří.

Kunštát v Orlickém Záhoří. V pozadí polské území se svahy Bystřických hor geomorfologicky podobných Orlickým horám.

Orlické hory patří do komplexu orlicko-kladského krystalinika tvořeného ortorulami a parabřidlicemi. Geologický podklad jako vždy ovlivňuje některé další složky krajinného rázu, ač sám se nejvýrazněji uplatňuje ve zmíněné geomorfologii. Horniny převážně proterozoického stáří jsou odkrývány přírodními vlivy především v erozních údolích vodními toky a na hřbetech a svazích vodní a větrnou erozí. Vzhledem k lesnímu pokryvu většiny takto erodovaných skalních výchozů nejsou tyto typické pro krajinný ráz v CHKO Orlické hory. Ještě méně nápadné jsou fragmentární útvary svrchní křídly.

Také kvartérní rašeliniště nemají významné zastoupení. Několik plošně malých enkláv vrchovištního typu je reprezentováno mezi chráněnými územími, která při detailním pohledu dokreslují obraz horské krajiny. Horniny podněcující těžební průmysl nebyly na území CHKO příčinou vzniku krajinotvorně významných důlních děl a lomů s výjimkou lomu na západním úbočí Špičáku.

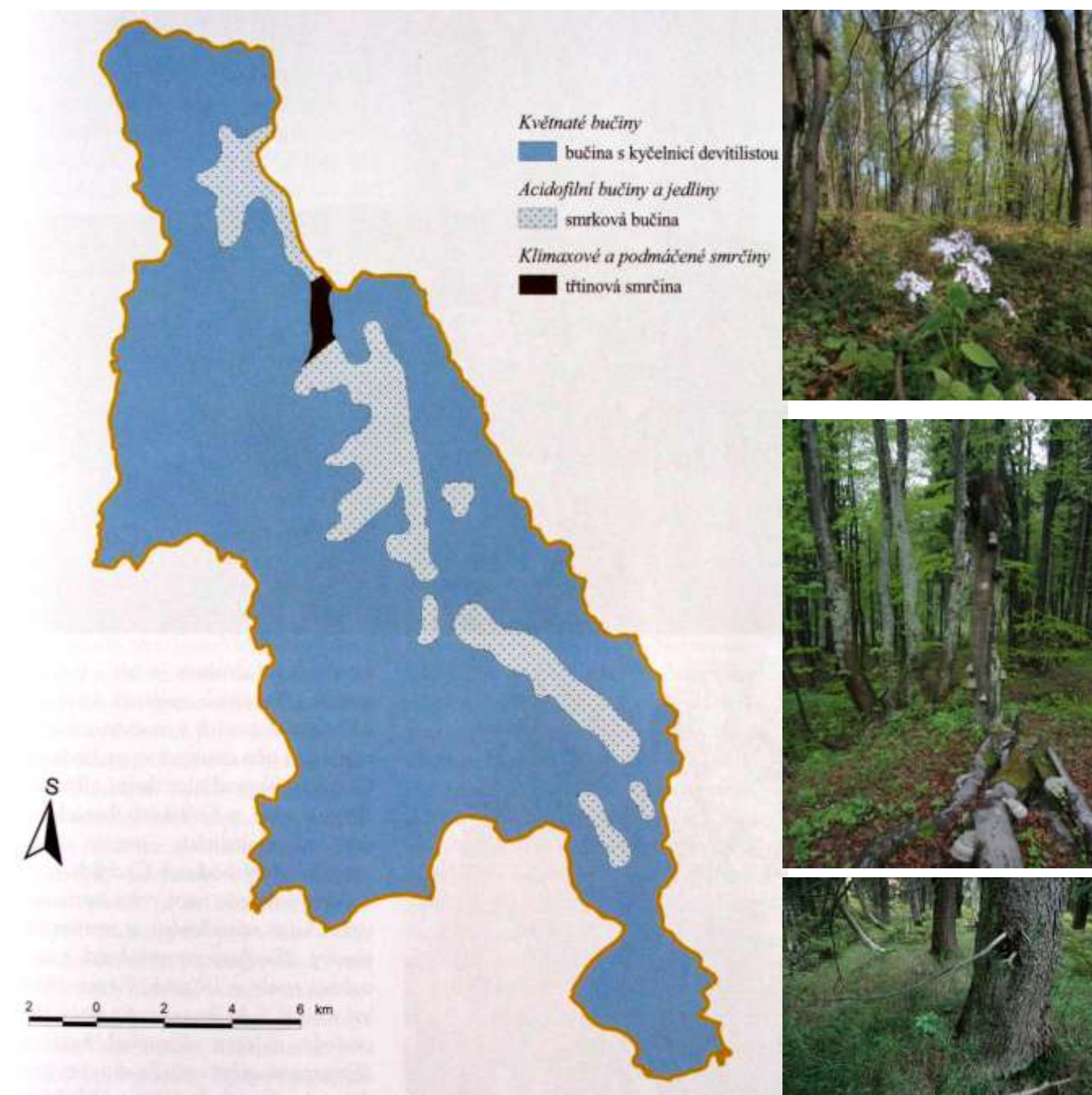
Špičák, reliéfně nejostřejší vrchol v CHKO, s odkryvem amfibolitu v opuštěném lomu

Říční eroze na bázi ortorul vytváří krajinotvorně významné prvky (Divoká Orlice v Zemské bráně)

4.2. Vegetační podmínky

Pro vegetační pokryv v CHKO Orlické hory jsou typické lesní komplexy a rozptýlená nelesní zeleň postupně rozšířená do dříve zemědělsky odlesňované krajiny. Potenciální přirozená vegetace v daném území je poměrně jednotvárná – většinu by tvořily květnaté bučiny přecházející výše na hřbetu do acidofilních bučin a jedlin. Na jediném ostrůvku nejvyšší partii je předpokládána klimaxová třtinová smrčina. Na rozdíl od potenciální vegetace má nyní pro krajinný ráz význam hospodářsky vzniklý vegetační pokryv.

Potenciální přirozená vegetace na mapě převzaté z publikace *Chráněná území ČR (AOPK ČR 2002)*

Z uvedené mapy a zejména z dále shromážděného dokumentačního materiálu lze konstatovat, že vegetační pokryv reprezentuje kulturní krajinu s vysokým zastoupením lesní půdy s převahou ekologicky nestabilních smrkových kultur. Lesy zaujímají 75 % z plochy 204 km² celé CHKO. Imisní a polomové holiny byly a jsou zalesňovány ve hřebenové partii nepůvodní borovicí klečí, místy smrkem pichlavým,

nověji se vedle stále masivních výsadeb smrku ztepilého uplatňují listnáče (zdejší narušení lesních porostů prokázalo, jak významný je les pro krajinný ráz). Bučiny jsou fragmentární a jejich původní vzhled připomínají přírodní rezervace ovlivňující KR jen místně. Sukcesí a rekonstrukcí jsou obnovovány suťové lesy na údolních svazích. Prostor pro olšové luhy je malý, ale vzhledem k ústupu zemědělské půdy má potenciální význam.

Lesní hospodářství je řízeno ekonomickými zájmy a proklamačně je ovlivňují teze o pěstění lesa přírodě blízkým způsobem. Z hlediska krajinného rázu je důležitý především způsob a rozsah těžby dřeva a dále druhová skladba dřevin.

Rozšiřování lesní půdy a sukcesní šíření nelesních porostů dřevin by mělo být omezeno údržbou krajinnotvorně i botanicky významných luk a pastvin. Nynější mozaika dřevin rostoucích mimo les je výsledkem jak sukcese, tak stavu obhospodařování půdy. Stala se typickým prvkem krajinného rázu značně odlišného od doby relativně vyššího zalidnění a zemědělského využívání zdejší krajiny v 19. století s dozníváním ještě po polovině 20. století. Obraz krajiny sledovatelný dosud žijícími generacemi je z hlediska vegetačního pokryvu značně proměnlivý. Fotografické, tedy poměrně objektivní obrazy dokonce pocházejí z období před žijícími generacemi. Lze tedy dovodit, že s vegetačním pokryvem lze prostřednictvím lidských zásahů manipulovat v generačních časových úsecích. Provedené zásahy, aby nebyly porušením krajinného rázu, musí zachovávat (kromě ekologických a jiných ohledů) charakter krajiny, rozumějme však charakter daný stavem před zásahem. Případně zásah musí kontinuálně směřovat k vytýčenému stavu, pokud tento znamená zásadní proměny. Zásadní proměny obecně nelze považovat za přijatelné pro ochranu krajinného rázu (příkladně nelze holoseči odstranit smrkové monokultury a na jejich místě zajistit výsadbou ekologicky stabilní bučiny – v menším měřítku holoseč napodobily imisní holiny hřbetní partie hor). Kontinuálně totiž probíhala historická proměna krajiny před zavedením technických prostředků k radikálním proměnám vegetačních kultur. (Technické prostředky spolu se zemědělskou politikou způsobily proměnu mozaiky polností v často kritizovaném období socialistické velkovýrobní éry, ale velkovýrobní postupy byly a stále jsou zcela obecně přijímaným hospodářským programem – jeho specifikaci pro chráněné krajiny je velmi obtížné hledat a hlavně prosazovat.)

Proměna krajinného obrazu Deštného v Orlických horách

Rostlinná společenstva s významným podílem chráněných druhů jsou dostatečně popsána a dokumentována v příslušných elaborátech. Plošně jsou v CHKO malým podílem většinou vymezeným v kategoriích maloplošných chráněných území přírody. Svůj význam v celku krajiny mají kromě genofundových a přírodovědně specializovaných funkcí jako ukázky tzv. přírodních krajiny. Působí v kontextu svého okolí. K uchování či proměnám krajinného rázu celku CHKO nemohou významně přispívat. Působí na laického pozorovatele krajiny především osvětově a formou gradace zážitku z přírodního prostředí.

Z biologického a ekologického hlediska budou znatelněji působit krajinnotvorné evropsky významné lokality (EVL) a ptáčích oblasti vymezené na základě mapování NATURA 2000. Management těchto území směřuje k souladu přírodních podmínek a hospodářských zásahů a zajišťuje do určité míry stabilizaci krajinného rázu vybraných území.

Na rozdíl od maloplošných chráněných území, zejména v kategorii přírodních památek, mají pro tvorbu krajinného rázu význam solitérní stromy, z nichž vybrané jsou vyhlášeny jako památné. Ovšem mnohdy pro krajinný ráz jsou v pohledově exponovaných polohách významnější památkově nechráněné stromy (nedosahují např. rozměrových parametrů pro vyhlášení ochrany).

Mimořádně působivá jsou památná stromořadí. Krajinnotvorně významná jsou ovšem i rekonstruovaná nebo nově zakládaná cestní stromořadí.

Stromořadí u silnice nad Zdobnicí a při cestě ze Šedivín na Špičák

Vegetační pokryv je jednou z nejvýznamnějších a zároveň proměnlivých složek při vnímání krajinného rázu (Bláha, J.: Cestou do lesa – pohled nelesníka, Kyselka M.: Tvorba krásy zemědělské krajiny, in 14). Hospodářsky téměř bezvýhradně ovlivňovaný vegetační pokryv našich krajiny je složkou estetické kategorie formulované zákonem o ochraně krajiny.

4.3. Hydrologické podmínky

Srážková voda a vodní toky se podílely rozhodujícím způsobem na vytvoření nynějšího reliéfu CHKO Orlické hory. Ve hřbetních částech území je erozní reliéf formovaný převážně krátkými toky směřujícími do řečišť situovaných přibližně severojižně pod hřbety do povodí Labe. V krajinném rázu je nejvýraznější údolí Divoké Orlice. Její hraniční tok v širokém údolí Orlického Záhoří kontrastuje s kaňonovitě formovaným údolím až za průlom v tzv. Zemské bráně. Na západě Orlického hřbetu vytvořila Zdobnice hluboké, na mnoha místech kaňonovitě údolí podobně jako Bělá, jejíž kaňon prostupuje Sedloňovskou vrchovinu. Pod ostrohem Klečkova vznikl na Bělé ojedinělý zaklesnutý meandr.

Z přítoků jmenovaných řek jsou pro krajinný ráz významné: do Divoké Orlice ústící Hadinec u Vrchní Orlice a Bartošovický potok, do Zdobnice ústící Černodolský potok a zejména Říčka, do Bělé ústící Deštná. Údolní krajinu severní části CHKO formuje Olešenka se svými bystřinnými přítoky.

Údolí větších potoků a řek jsou zpravidla základními krajinnými prostory (označeny ZKP) a podstatným způsobem ovlivňují vymezení míst krajinného rázu. Kromě toho podmiňují nejen vývoj potenciální vegetace, ale také hospodářského, sídelního a komunikačního využití krajiny.

Převážná většina zdejších toků nebyla vodohospodářsky upravována (Vlček 15). Nově se uplatňují úpravy po povodních v r. 1998 i pozdějších. Méně nápadné jsou úpravy staré, prováděné bez těžké mechanizace a s využitím přírodních materiálů. V údolních obcích jsou úpravy toků běžné. Regulace toků nemá přírodní charakter, ale nemusí být místně vnímána jako negativní znak krajinného rázu, protože hospodářsky je spojena s kultivací a osídlením krajiny. Lze posílit estetickou složku takových úprav.

Meliorační odvodňování zemědělské půdy za účelem jejího intenzivnějšího využití proběhlo v době hospodaření Státních statků a místně zaniká podobně jako zanikly dřívější meliorační úpravy. V CHKO není odvodňování plošně významné. Zdejší CHOPAV (chráněnou oblast přirozené akumulace vod) nezasáhlo podstatným ovlivněním hydrologických poměrů krajiny ve srovnání s kalamitními holinami na lesní půdě. Zdejší vodní zdroje jsou plně závislé na srážkové vodě, akumulacní a retenční funkci krajiny.

Krajinotvorně se neuplatňují říční vodní nádrže. Jedna nevýznamná je na Divoké Orlici mezi Novou Vsí a Podlesím. Vodní zdrže vznikají při hrazení bystřin. V pohledu na krajinné detaily se uplatňují nově budované rybníčky a tůňe.

Hydrologické poměry jsou do značné míry, byť ne tolik jako vegetace, ovlivňovány hospodařením v krajině a mohou se proto uplatnit tvořivou složkou v krajinném rázu.

4.4. Klimatické podmínky

Klima v geologickém rozměru času formovalo krajinný reliéf a výsledkem jeho působení je i nynější stav krajinného rázu včetně podmínek přírodních a osídlení krajiny. Klimatické podmínky ve střídání ročních období ovlivňují aktuálně obraz krajiny, ale na změnu podstaty utváření krajinného rázu mají vliv ve smyslu jen dlouhodobě historicky pozorovatelného vývoje krajinného rázu. V aktuálním vnímání jde o proměnlivost periodickou, která přitom má velmi emotivní náboj pro vnímavého pozorovatele (střídání ročních období). Klimatické podmínky projevující se v mnohaletém období způsobují změny ve vegetačním pokryvu – změny sotva postřizitelné mezi generacemi pozorovatelů, sledované však z historických pramenů (Svoboda 13).

Klimatické podmínky této chladné oblasti ovlivňovaly dříve pomalý postup osídlení horských krajin zejména z hlediska úživnosti půdy v bezprostředním okolí sídla. Nynější společnost ovlivňuje krajinný ráz horského prostředí ve vztahu k periodickým klimatickým podmínkám zejména rozvojem rekreačního využívání (příkladně využitelnost zimního období podněcuje výstavbu lyžařských a ubytovacích areálů).

Orlické Záhoří z úbočí Koruny v létě roku 1962 a v zimě roku 2005

Výhled z Velké Deštné k západu v létě 2009 a v zimě 2005

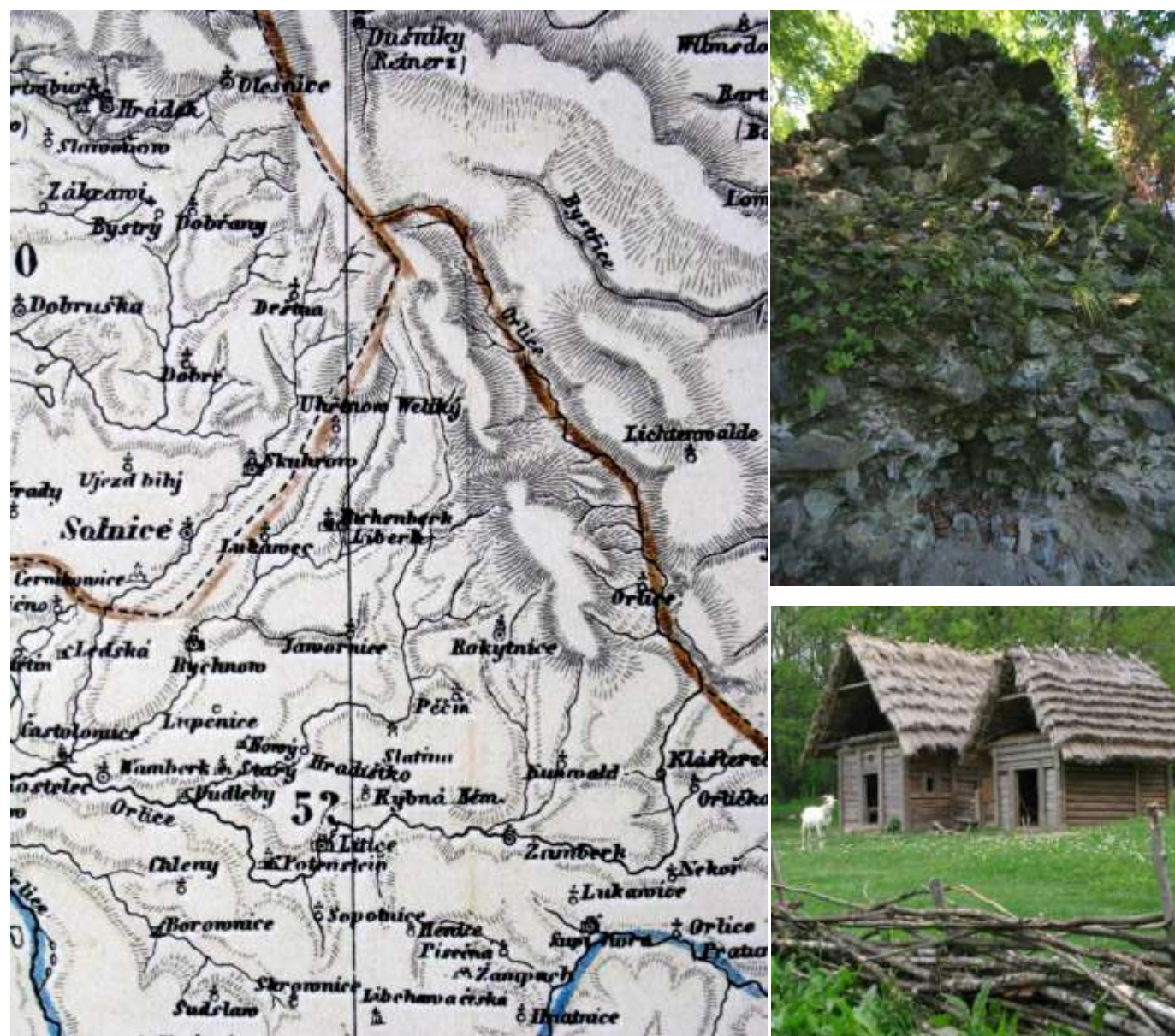

5. Kulturně historický vývoj

Charakteristickými znaky kulturní krajiny, jak je všeobecně vnímána osídlená krajina, jsou sídelní struktury a na ně navazující plochy krajiny využívané k hospodářským účelům a komunikačnímu spojení. Hospodářsky neproměňovaná místa krajinného rázu v CHKO Orlické hory neexistují. Zejména přírodní vegetační poměry, jak byly naznačeny v předchozí kapitole, jsou výsledkem utváření kulturní krajiny a lze na nich v historickém sledu pozorovat spojitost s vývojem osídlení lidskou společností.

První osídlení krajin podhůří v paleolitu se dotklo vymezeného území okrajově, nevýznamně a jeho stopy ve znacích dnešní krajiny nenajdeme. Nenajdeme ani znaky slovanského osídlení v 1. tisíciletí, protože toponomastika se v reálném obraze krajin neprojevuje.

Kolonizace rozprostřená po celém území Čech ve 12. – 14. století již začala zasahovat z podhůří do hor. Horské oblasti osídlovali především kolonisté pozvaní z Německa. České názvy sídel, svědčící o slovanském podílu osídlení, nacházíme pro období do 14. století v Historické mapě Františka Palackého (Palacký 10). Období budování opěrných bodů a strážních hradů na obchodních stezkách významněji nezasáhlo dochovanými stopami do krajiny Orlických hor. Trasy stezek přes Olešnici nebo Deštné a Kunštát zůstaly zachovány. Zbytky Nového hradu (Klečkov) jsou sotva patrné, stejně tak zbytky hrádku Hlodný nad údolím Bělé, nebo Pěčina nad Zdobnicí, ostatní leží vně CHKO.

Orlické hory a podhůří se sídly zaznamenanými do 14. stol. na mapě Regni Bohemiae Mappa historica. Na fotografiích zbytek Nového hradu nad Klečkovem a záběr ze skanzenu středověké vsi Villa nuova.

Založení osady Deštné je zmíněno r. 1358 v hospodářské sféře cisterciáckého kláštera u Třebechovic pod Orebem. Ve 14. století se dostala kolonizace na hranici danou obcemi Olešnice, Deštné, Velký Uhřínov a Rokytnice. S osídlením vznikaly mýtiny pro stavby a zakládání polí. V horské krajině postupně mýtiny plošně daleko významnější vznikly při těžbě dřeva. Dřevo sloužilo mj. jako palivo až do rozmachu průmyslové revoluce na počátku 19. století. Kromě místního využití bylo dřevo těženo pro potřeby kutnohorských dolů a stavebnictví v horách i v podhůří. Přímo v horských polohách u zdrojů paliva vznikaly sklárny: Deštné, Bedřichovka, Kunčina Ves, Kačerov, Neratov, Horní a Prostřední Rokytnice aj. Na dostatku dřeva a na vodním pohonu byly založeny méně četné hamry: Olešnice, Nebeská Rybná, Zdobnice. Od středověku počínající plenění lesů se ukázalo neudržitelné v tereziánské době, kdy bylo započato regulované pěstování lesa na vymezených plochách zavedením lesních hospodářských plánů. Takto daná krajinná struktura je ve své podstatě dochována dodnes a patří k nejvýraznějším znakům krajinného rázu.

Proměnlivější vývoj od tohoto mezníku strukturalizace krajiny prodělávaly zemědělské plochy a urbanizovaná území. Utváření tzv. barokní krajiny (J. Sádlo 11) se horské oblasti Orlicka vlivem terénních poměrů a tehdejší hustoty zalidnění nedotklo příliš pozorovatelně. Přesto však dominanty barokních kostelů idylu takové krajiny evokují a do jisté míry vytvářejí v prostoru svého působení enklávy barokní krajiny podhůří.

Zatímco průmyslová revoluce výrazně proměnila obraz sídel vnitrozemí, Orlických hor se nedotkla výstavbou manufaktur, později továren a plošně rozsáhlými těžebními lokalitami. Výrobními aktivitami byly hory postiženy výrazněji již ve zmíněné době nežizně těžby dříví.

Od počátku novověku byla sídla prostředím pro rozvoj řemeslné výroby. Ta byla spolu se zemědělstvím a lesním hospodářstvím dostatečným podnětem k rozvoji osídlení až do kulminace po polovině 19. století. Takto vzniklá sídelní struktura s vymezenými plochami luk a polí se zachovala až do období po 2. světové válce. Vysídlení německého obyvatelstva se týkalo téměř celé populace žijící na území nynější CHKO. Dosídlení nemohlo vystačit pro sídelní a hospodářský potenciál, byť nevýznamný v rámci státu, takže docházelo k rozpadu domovního fondu a tím částí i celých sídel, zanedbávání údržby nejen objektů, ale i obhospodařované krajiny a komunikační sítě. Poválečné znárodnění majetku a pozdější kolektivizace zemědělství jsou faktory, které znamenaly jiný způsob hospodaření v sídlech a v zemědělství. Budování nového bytového fondu bylo řízeno záměrem přiblížit život na venkově městskému způsobu. Zemědělské objekty byly pojmány shodně se světovým trendem jako velkovýrobní zařízení, což bylo aplikováno pro horskou krajinu devastujícím způsobem. Výrazné objekty dané tímto pojetím výstavby jsou problematickými znaky nynějšího krajinného rázu – lze je pojímat jako charakteristické znaky? V praxi nové výstavby se totiž setkáme s poukazem na to, že objemově podobné, nyní navrhované objekty jsou vlastně konzistentní s těmi stávajícími. (Vzhledem k situování hlavních komunikačních směrů a středisek průmyslové výroby snad v CHKO nebude zájem o budování skladovacích a výrobních hal, které jinde krajinný ráz devastují více než kterékoli předchozí objekty.)

Se zájmem o rekreační objekty, rozvíjejícím se zejména kolem r. 1960, docházelo postupně k záchraně mnoha tradičních roubených chalup. Bohužel zároveň některé z nich kutilská tvořivost poškodila a na některých místech vznikly solitéry i celé osady víkendových chat rozhodně necharakteristických pro CHKO Orlické hory, jejíž vznik je datován rokem 1969.

Zemědělskou krajinu charakterizují především polnosti. Poválečný stav se změnil velice radikálně. Mozaika vegetačně rozmanitých polí se spontánní vegetací mezi a květnatými loukami byla přeměněna na velkovýrobní plochy monokultur dotovaných strojními hnojivy. Mylně však bývá tomuto období přisuzována likvidace rozptýlené zeleně – ta byla v předchozí mozaice polí velmi sporadická. Naopak se zánikem malovýrobního hospodaření a omezením strojně obdělávatelné zemědělské půdy dochází k rozšíření ploch nelesních a lesních dřevin. Další etapou sukcese dřevin do nelesní krajiny je nynější zánik dále neefektivní zemědělské půdy. To ovšem znamená velmi významnou změnu v krajinném rázu. Nakolik ji můžeme považovat za charakteristickou pro CHKO? (Pěstování biopaliv a rychle rostoucích dřevin na polnostech, stejně jako motivace k urbanizaci, odpovídá hospodářské situaci, jejíž tempo změn předstihuje možnosti aktualizace charakteristik krajinného rázu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o ochraně přírody.)

Nezanedbatelnou roli v utváření obrazu krajiny má turismus. Jeho původní forma, pěstovaná jako pěší turistika od poslední pětiny 19. století, přináší ty nejměkčí a obyčejně se sympatiemi veřejnosti přijímané zásahy do krajiny. Drastické strukturální zásahy přinášejí stále podnikatelsky žádanější formy budování sportovních center a apartmánových komplexů. Jak je s tím srovnatelné pro zážitek městského rekreaanta a užitečné pro venkovského poskytovatele letního bytu podnikání zavedené již od 19. století? (Nově vzniklá možnost poskytovat ubytování a stravování letním a později i zimním hostům přinesla vítané podnikání ve službách pro dříve chudé horské kraje, jejichž krajinný ráz byl pro početně sílící městské obyvatelstvo velmi přitažlivý).

Naznačený vývoj osídlení a hospodářského využívání krajiny má zásadní význam pro možnosti posuzování zásahů, které mohou změnit či poškodit krajinný ráz (řeceno slovy zákona). Teprve poznáváním souvislostí, které formovaly a formují krajinu, lze dojít k objektivnějšímu náhledu na vývoj znaků krajiny nevyhnutelně se měnící. Jde především o zachování znaků charakterizujících pozitivní vnímání určitých míst krajinného rázu. Tak jako se to řeší v praxi posuzováním přichozích návrhů, je nejhodnější věnovat se hodnocení krajinného rázu v konkrétních místech popisovaných dále v tomto elaborátu. K argumentaci proti návrhům poškozujícím krajinný ráz je vhodné hledat příklady řešení - jak kladné, tak záporné.

Vzhled objektů umístěných v přírodním prostředí vychází z představ stavebníků a případně jimi zjednaných projektantů. Konfigurace objektu lidového stavitelství s „odborně“ navrženým objektem pro relaxaci v přírodě je devastací krajinného rázu v lokalitě Starých Hutí

Kaple, která stávala na Anenském vrchu, byla při výstavbě pohraničního opevnění přemístěna na okraj nynější PR Černý důl. Ztratila historické místo a v novém prostředí jen při novém vnímání může působit duchovně. Na Anenském vrchu podobně jako v celém pohorí jsou vojenské objekty svědeckými a zároveň krajinnými prvky novodobé historie.

Statky vytvářely tradiční obraz krajiny s vazbou na její hospodářské využívání. Novodobé využívání krajiny v interpretaci nynějších zájemců a tvůrců činí z horské krajiny městské satelity (Neratov a Deštné)

Drobné sakrální a jiné historické objekty v krajině jsou významnými prvky krajinného rázu. Stav Kunštátské kaple ve srovnání z let 1962 a 2003 ilustruje potřebu periodické údržby, která nemá pro vlastníka objektu hmotný význam.

6. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu

Na základě vizuálního posuzování navrženého území CHKO a zjištění typických znaků částí tohoto území jsou vymezeny a popsány tyto části jakožto oblasti krajinného rázu (OKR) v kapitole 6.1.:

- OKR 1 Orlický hřbet
- OKR 2 Divoká Orlice
- OKR 3 Deštersko
- OKR 4 Libersko
- OKR 5 Rokytnicko

Pojmenování a většinou i ohraničení bylo ponecháno podle vymezení v Hodnocení krajinného rázu z r. 1998 (Brychtová 2), jen číselné pořadí bylo přesunuto mezi OKR 4 a 5.

Dále jsou OKR členěny a do podrobností hodnoceny popisem jejich dílčích částí, tj. míst krajinného rázu (MKR) v kapitole 6.2.

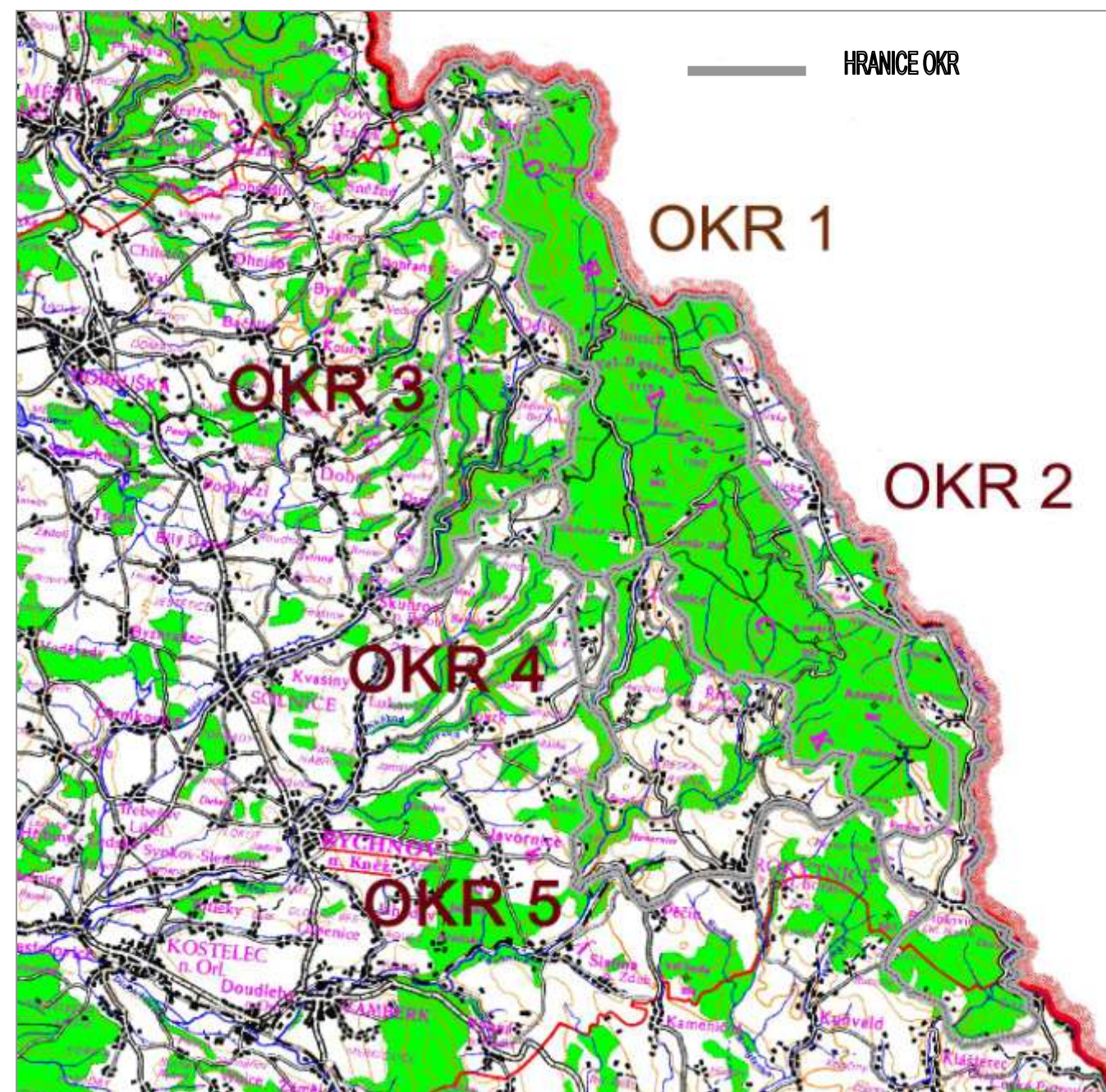
Sídla jmenovaná v oblastech a místech krajinného rázu jsou popsána podrobněji v kapitole 7.

7. Území sídel z hlediska působení v krajinném rázu.

6.1. Oblasti krajinného rázu

V souladu s metodou uvedenou v kapitole 3. je území rozděleno na oblasti krajinného rázu (dále OKR). Skládají se z jednotlivých míst krajinného rázu (dále MKR), jejichž znaky jsou podobné a sjednocují je do oblastí. Jednotlivé OKR jsou charakterizovány soubory znaků, jejichž níže uvedený souhrn vede k rozlišení OKR. Pro navržené území bylo rozlišeno pět OKR. První OKR je Orlický hřbet. Jako celek má konvexní tvar a prostory míst krajinného rázu se otevírají ke vzdáleným obzorům. Ostatní OKR jsou členěny údolními a hřbitky, jejich pohledové prostory často uzavírá obzor Orlického hřbetu.

Současné a potenciální narušení KR pro jednotlivé OKR je vyjmenováno v úrovni odpovídající oblastí. Podrobnější specifikace jak znaků KR, tak jejich narušení bude v kapitole 6.2. popisující jednotlivá MKR, případně v kapitole 7. v popisu sídel.

Hřbet Orlických hor od Rychněves nad Kněžnou

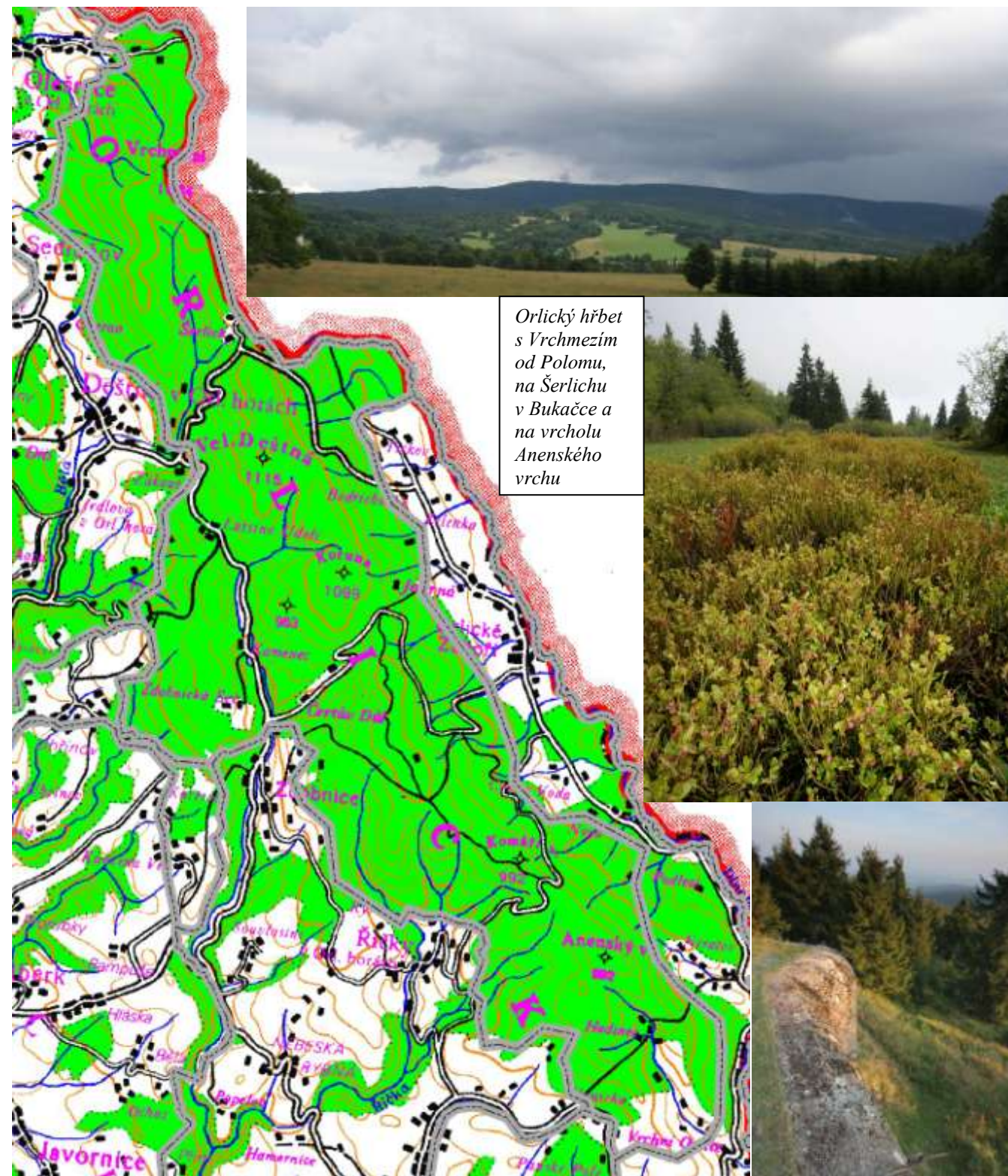
OKR 1 Orlický hřbet

Charakteristické znaky KR

- Horský hřbet zvedající se od Vrchmezí (1084 m) přes Velkou Deštnou (1115 m) a dále v mírném klesání přesahující na jihovýchodní hřbítek Anenského vrchu (992) k Polomu (766 m), kde z hlediska KR navazuje na údolí Divoké Orlice
- Pohledově se hřbet jeví jako téměř zcela zalesněný, nelesní enklávy působí pohledově v jednotlivých MKR
- Převažující smrkové porosty, na zalesňovaných kalamitních holinách nepůvodní druhy jehličnanů
- Lesní porosty jsou otevřeny již zalesňovanými kalamitními holinami, místy hospodářskými pasekami
- Dřívějším hospodařením otevřené holiny zanikají
- Cestní síť podmíněná hospodářským využíváním a v páteřním směru výrazně ovlivněná komunikacemi pro výstavbu pohraničního opevnění v letech 1936-1938
- Objekty obranného systému podle předválečné vojenské doktríny
- Horní partie údolí horských bystřin tvoří základní krajinné prostory (ZKP)
- Vlivem zalesnění omezené množství rozhledových míst, zatím často rozhled umožňují porosty přechodně otevřené kalamitními holinami a pasekami
- Převažující plocha I. zóny ochrany přírody v CHKO
- Lokality MZCHÚ a EVL NATURA 2000
- Nejvyužívanější turisticky značené trasy a cyklotrasy na území CHKO

Stávající a potenciální narušení krajinného rázu

- Nekompaktnost lesních porostů
- Pohraniční opevnění, které je však možné chápat jako specifické technické památky a objekty zájmu cestovního ruchu
- Erozní jevy v souvislosti s lesním hospodařením
- Podnikatelské zájmy o výstavbu objektů cestovního ruchu a sportovních zařízení a tím vyvolaná infrastruktura (zejména objemově netradiční areály a objekty, komunikace a inženýrské sítě, kácení lesů pro sjezdovky – tč. Zakletý, areál Říčky, Zdobnice, záměr Jadrná, Číhalka)
- Výstavba větrných elektráren i mimo území OKR Orlický hřbet !!!
- Stožáry pro telekomunikační zařízení

Orlický hřbet s Vrchmezím od Polomu, na Šerlichu v Bukačce a na vrcholu Anenského vrchu

Střední část OKR 1 Orlického hřbetu na obzoru nad Kunčinou Vsi

OKR 2 Divoká Orlice

Charakteristické znaky KR

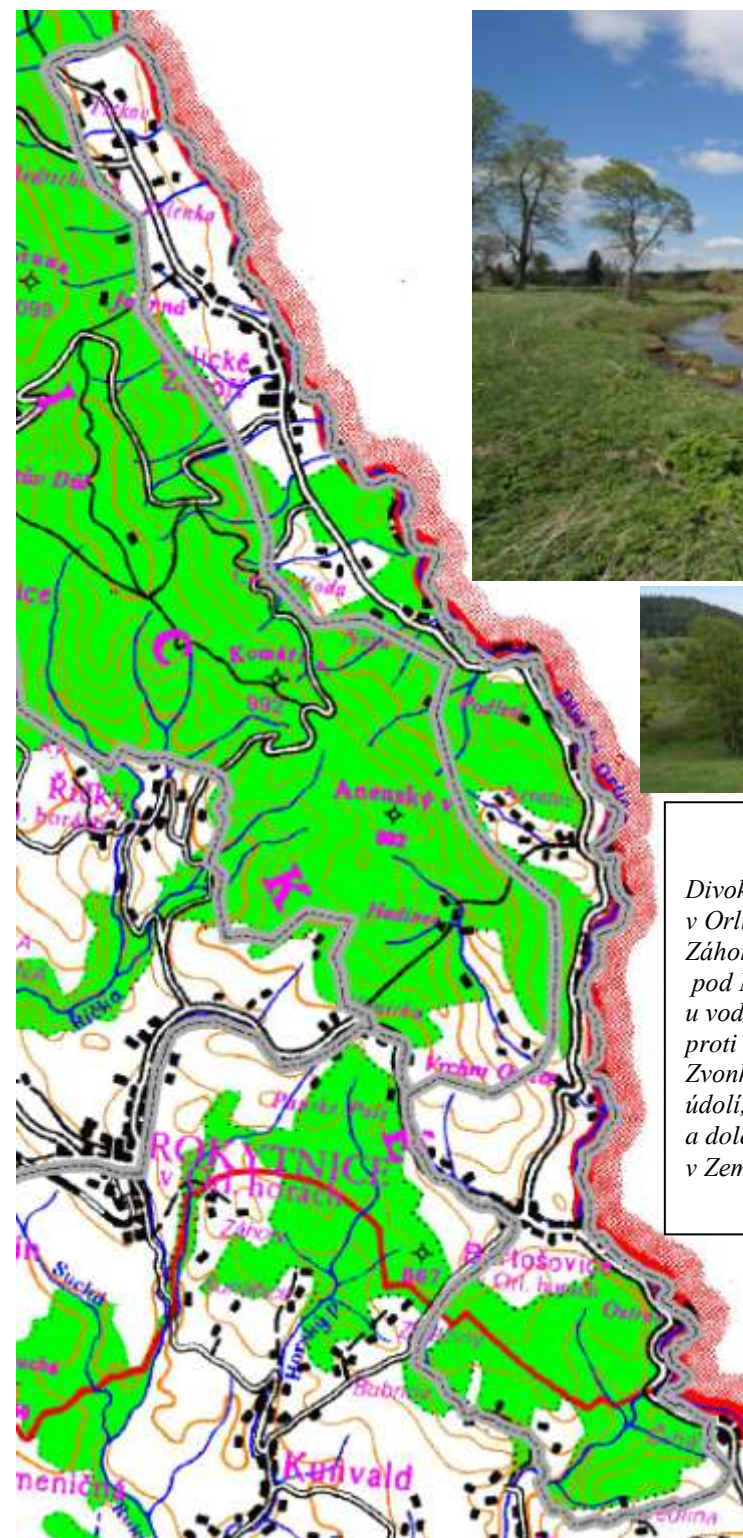
- Široce otevřené, mírně meandrující říční údolí s lučními plochami, dřívějšími polnostmi, svírající se postupně ke kaňonovitému průlomu sníženým hřbetem Orlických hor v Zemské bráně
- Rozptýlená údolní zástavba původně zemědělských a dřevařských (i sklářských) vsí
- Historicky významné osídlení s dominantami kostelů
- Drobné sakrální a pamětní objekty u cest
- Chalupy regionálně typické jsou udržovány pro rekreační využití
- Zemědělství orientované na využití půdy jako pastvin
- Výrazné působení krajinného prostoru za hranicí CHKO na území Polska, zejména v Orlickém Záhoří
- Krajinný prostor otevřený k dalekým obzorům od Bystřických hor ke Králickému Sněžníku a k Jeseníkům, zejména nad Orlickým Záhořím
- V jihovýchodní části na zahlubující se orlické údolí navazují relativně hluboká údolí přítoků
- MZCHÚ v prostoru Trčkova a Zemské brány, ptačí oblast NATURA 2000

Stávající a potenciální narušení krajinného rázu

- Nevyvážený vývoj osídlení v poválečné době
- Objekty charakterizující velkovýrobní zemědělskou éru
- Objekty obranného systému podle předválečné vojenské doktríny jsou soustředěny na linii procházející Zemskou bránou, ale celek OKR neovlivňují
- Charakter rekonstrukcí a dostaveb sídel na polské straně, kde nekontextově působí zejména červené střešní krytiny, architektura a hmotová rozdrobenost novostaveb
- Plošné vyčlenění pozemků pro tzv. obytné zóny spojené zpravidla se spekulativním využitím pro podnikání v cestovním ruchu (vzniklá struktura zástavby neodpovídá ani tradici, ani zájmům podnikání místního obyvatelstva)
- Demografická a hospodářská situace, která vede k úvahám o neudržitelnosti stávajícího charakteru zástavby

Divoká Orlice v Zemské bráně (v pozadí s rekonstruovaným silničním mostem) a pod osadou Amerika

Divoká Orlice v Orlickém Záhoří, pod Novou Vsí u vodní nádrže proti Zvonkovému údolí, a dole v Zemské bráně

OKR 3 Deštersko

Charakteristické znaky KR

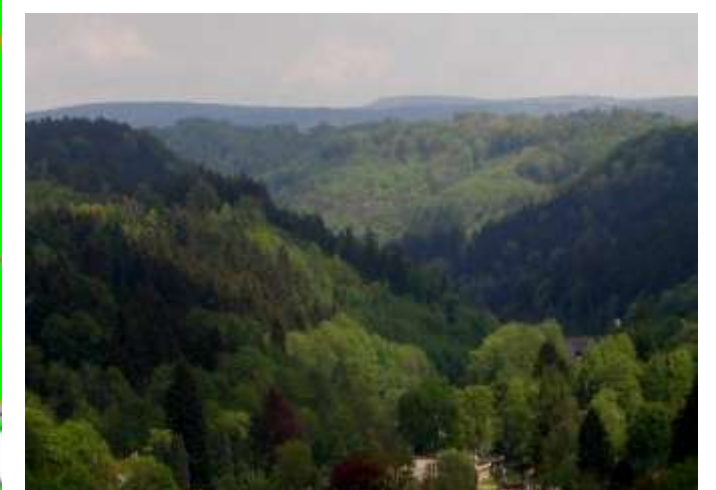
- Údolní sídla Olešnice, Sedloňov a Deštné s panoramatem obzorů nad okolními svahy
- Výrazná pohledová a komunikační vazba na OKR 1 Orlický hřbet
- Rozhraní hřebenových lesních komplexů a nelesních ploch s narůstajícím podílem dřevin rostoucích mimo les
- Geomorfologické členění vytvářející četné základní krajinné prostory (ZKP) zejména v hlubokých říčních údolích, která jsou zahrnuta do MKR podle určujícího situování
- Historické osídlení s proměnami hospodářského využívání krajiny
- Drobné sakrální objekty v krajině u cest

Stávající a potenciální narušení krajinného rázu

- Objekty obranného systému podle předválečné vojenské doktríny jsou rozmístěny v okolí Polomu, kam vede od Olešnice NS - příklad posunu ve vnímání narušení krajiny (odlesnění v tehdejších obranných koridorech je v nynějším krajinném rázu již sotva znatelné)
- Plošné vyčlenění pozemků pro tzv. obytné zóny spojené zpravidla se spekulativním využitím pro podnikání v cestovním ruchu (vzniklá struktura zástavby neodpovídá ani tradici, ani zájmům podnikání místního obyvatelstva)
- Podnikatelské zájmy o výstavbu nepřiměřeně velkých objektů cestovního ruchu a sportovních zařízení, podnikání s apartmánovými domy

Sv. Matouš od úpatí Kamenného vrchu nad Deštným
vpravo u mapy Panský kopec od Zadního Polomu, kostel Sedloňov a Skutina, údolí s Hutěmi od Uhřínova, Antoniino údolí

OKR 4 Libersko

Charakteristické znaky KR

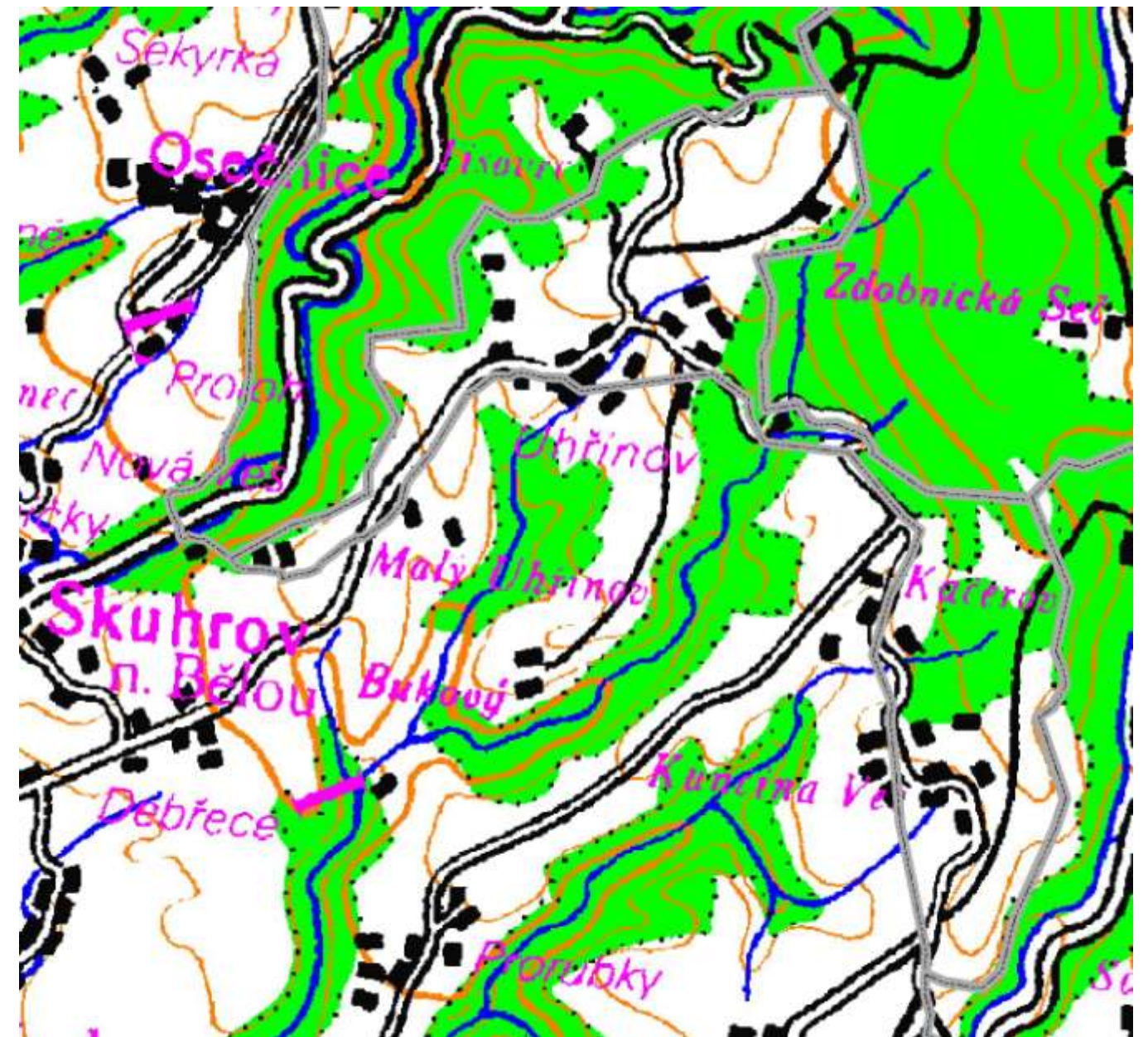
- Větší podíl nezalesněných pozemků nad údolními polohami, které se otevírají k Liberku
- Pro Libersko výrazné dominanty kostelů v Uhřínově a Kunčině Vsi
- Okraj tradičně zemědělské oblasti Podorlické pahorkatiny, příznačné proměny hospodaření

Stávající a potenciální narušení krajinného rázu

- Problematické možnosti zemědělského využívání s cílem udržení KR historicky obhospodařované krajiny
- Neucelená zástavba Kunčiny Vsi, kde vynikají bytovky a farma, může vyprovokovat neadekvátní dostavby
- Náročnost údržby kostelů v Kačerově, Uhřínově a Kunčině Vsi bez vazby na jejich využití

Kunčina Ves

Lípa s křížkem u cesty pod Planerem

polní tratě Tisovce, na obzoru OKR1 Orlický hřbet, v popředí výšina s kótou 737 m nad Podolím, vpravo střechy farmy ve Velkém Uhřínově

kostel v Uhřínově

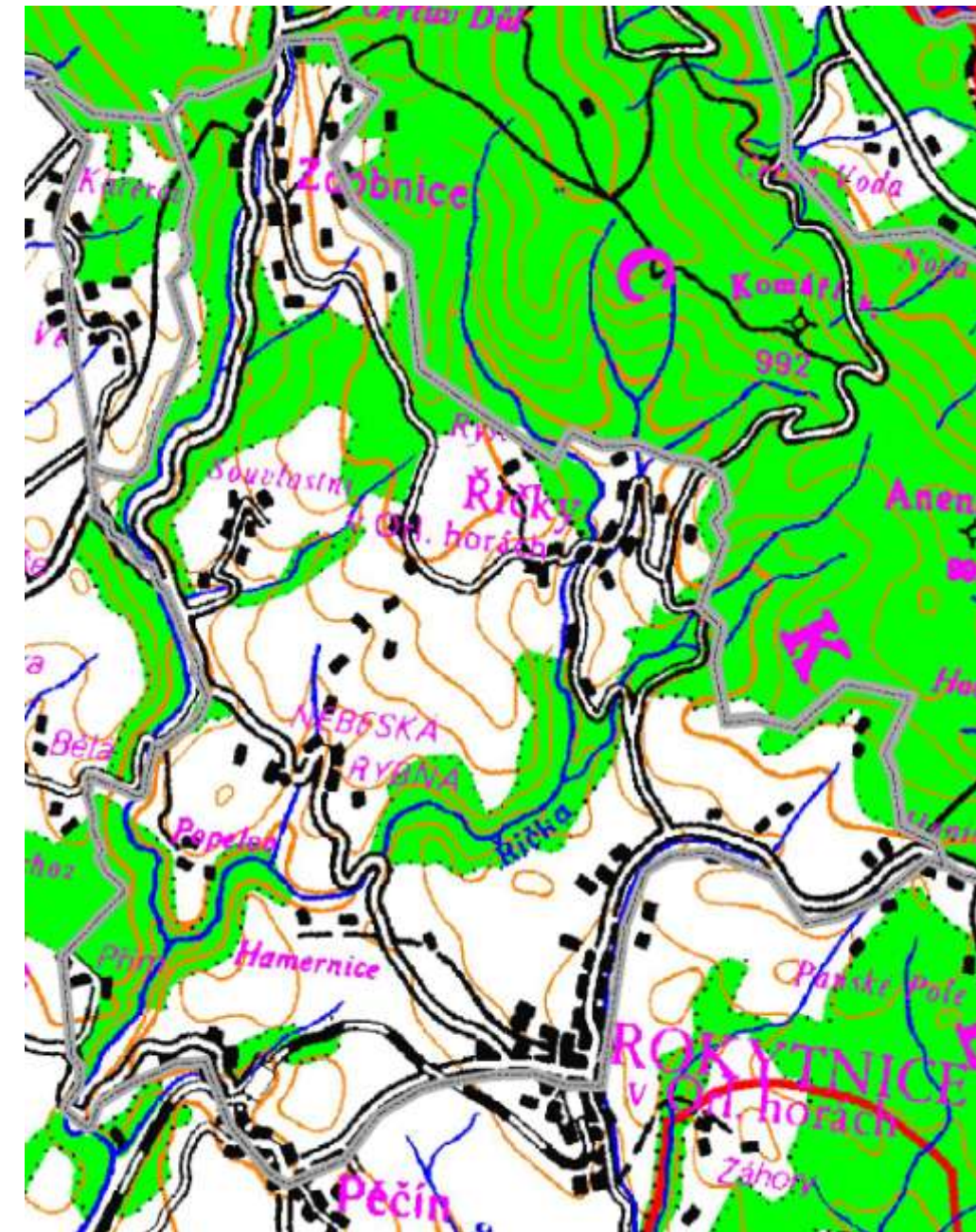
OKR 5 Rokytnicko

Charakteristické znaky KR

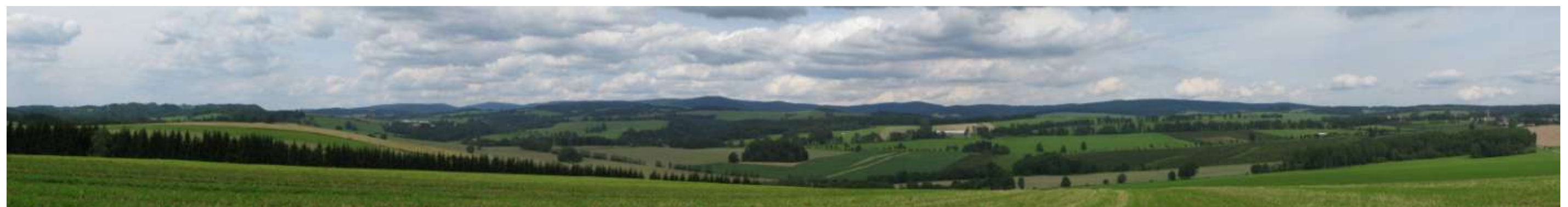
- Velký podíl nezalesněných pozemků nad údolními polohami, kde se otevírají krajinné prostory k západu a jihu
- Dlouhá a zalesněná údolí Zdobnice a Říčky
- Na jihu výrazný podíl zemědělské půdy se znaky velkovýrobního hospodaření, u Rokytnice sady, zemědělské farmy
- Drobné sakrální objekty v krajině u cest
- Jediné území, kde do CHKO vniká železniční trať u Pěčina směrem k Rokytnici
- Sídla s potenciálem pro rekreační a sportovní pobyty

Stávající a potenciální narušení krajinného rázu

- Plošné vyčlenění pozemků pro tzv. obytné zóny spojené zpravidla se spekulativním využitím pro podnikání v cestovním ruchu (vzniklá struktura zástavby neodpovídá ani tradici, ani zájmům podnikání místního obyvatelstva)
- Devastace lesních porostů na svazích pro výstavbu lyžařských sjezdovek
- Problematické možnosti zemědělského využívání s cílem udržení KR historicky obhospodařované krajiny
- Narušení KR výstavbou za hranicí CHKO, kam kontinuálně pokračuje zástavba obcí Rokytnice a Pěčina
- Stárnutí a dopravní ohrožení silničních i jiných cestních stromořadí

Část severozápadního zastavěného území Rokytnice v Orlických horách od Horní Rokytnice se stromořadím u silnice k Říčkám.

Panorama Rokytnicka z návrší Na Homoli

Nebeská Rybná

na obzoru Zakletý

Rýnek (Nový Dvůr)

Rokytnice v Orl. h.

6.2. Místa krajinného rázu

Každá z 5 oblastí krajinného rázu (OKR) je rozčleněna do krajinných prostorů, jejichž charakter a terénní uspořádání dovoluje posuzovat je z vybraných stanovišť jako celek. Vybraná stanoviště jsou body a spojitě linie, zpravidla komunikace, ze kterých výhledy umožňují vzbuzovat v pozorovateli vjemy pohledově ohraničené krajiny. Pro takto vnímanou část krajiny byl v souladu s výkladem v kapitole 3. zvolen pojem „místo krajinného rázu“ (dále MKR). Ve většině MKR vzhledem k členitosti popisovaného území jsou zejména v menších a hlubokých údolích krajinné prostory vnímané teprve ze stanovišť uvnitř nich. Pro takové části krajiny byl zvolen pojem „základní krajinný prostor“ (dále ZKP), který podle situace a potřeby je popisován v příslušném MKR, případně jej lze identifikovat v mapě.

Pro orientaci v textu a v mapách bylo zvoleno systematické číslování tak, že první číslice označuje oblast (OKR), druhá pořadové číslo MKR v této oblasti a v podstupni označeném ZKP je číselné označení shodné se souvisejícím MKR, dále za tečkou doplněné pořadovým číslem ZKP, pokud je vyčleněno více takových prostorů (v mapách nejsou vyznačeny ZKP - patří k nim mimo jmenované a označené terénní tvary také souvisle zastavěná území sídel již bez označení ZKP). Pro orientaci je ke každému MKR kromě systematického čísla připojen název. Zpravidla je zvolen místopisný název krajinné dominanty nebo sídla v daném MKR.

Poznámky k vymezení MKR:

- Území MKR bylo vybráno s důrazem na hodnocení KR ovlivněného možnou zástavbou na nelesních pozemcích. Proto v mnoha případech hranice sousedících MKR nejsou společnou hraniční linií. Vždy pro dané místo určují, kde by mohly případné stavební nebo jiné zásahy ovlivnit KR.
- Popis MKR, ve kterých tvoří dominantní znaky osídlení, je zestručněn a příslušné MKR je v 7. kapitole doplněno popisem s důrazem na krajinářské hodnocení sídla (viz odkazy na sídla v tabulkových popisech MKR).

Vzhledem k tomu, že celý elaborát hodnocení je zaměřen na problematiku ovlivňování KR stavebními aktivitami, jsou v něm MKR hodnocena podrobněji tabulkovými popisy a fotodokumentací s odkazy na mapy pro jednotlivá sídla v 7. kapitole.

Tabulky s popisem MKR jsou rozčleněny v 6 řádcích podle znaků, které definuje § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. V závěru je doporučení ochrany KR, které se týká MKR jako celku, další doporučení, regulativy a zařazení do zón ochrany je v popisu jednotlivých sídel. Tam je také mapová a obrazová dokumentace. V OKR 1 Orlický hřbet je minimum sídel, takže pro příslušná MKR1.1 až MKR1.3 je připojena mapová a obrazová dokumentace v této kapitole.

Použité symboly v tabulkových popisech MKR:

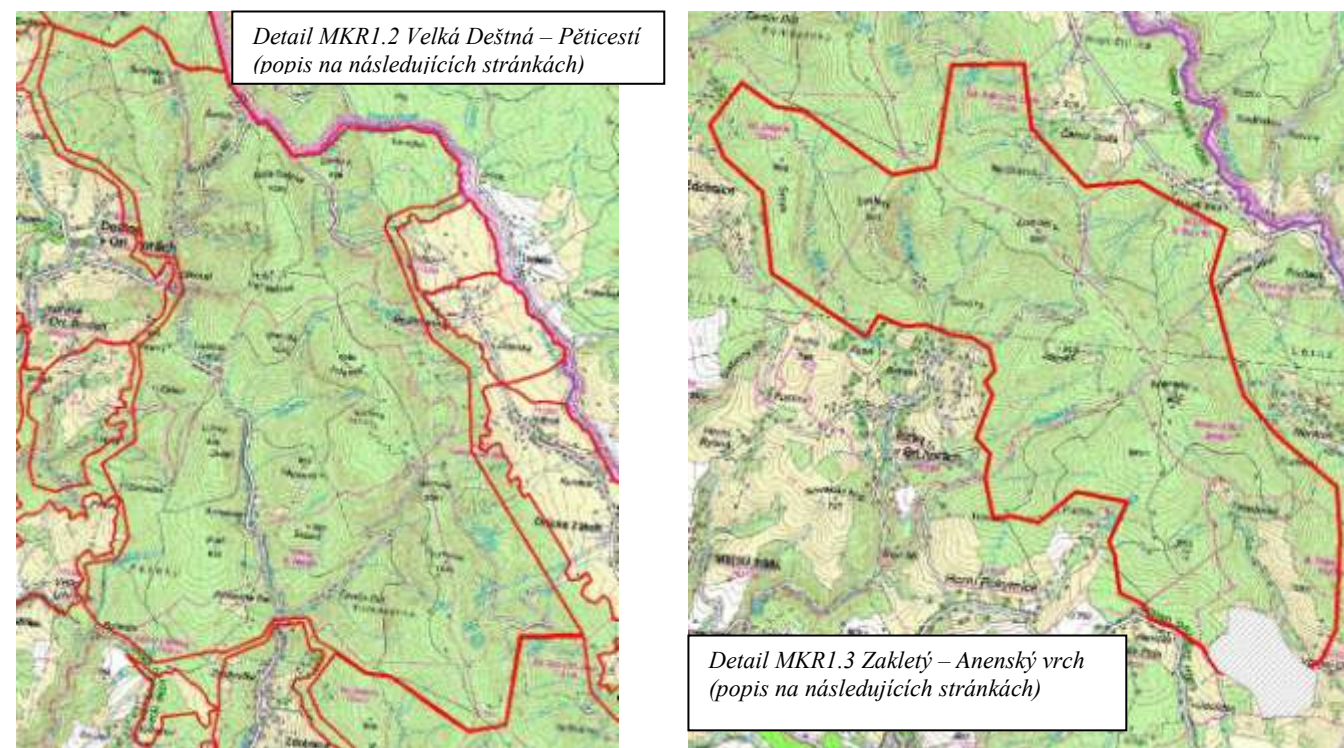
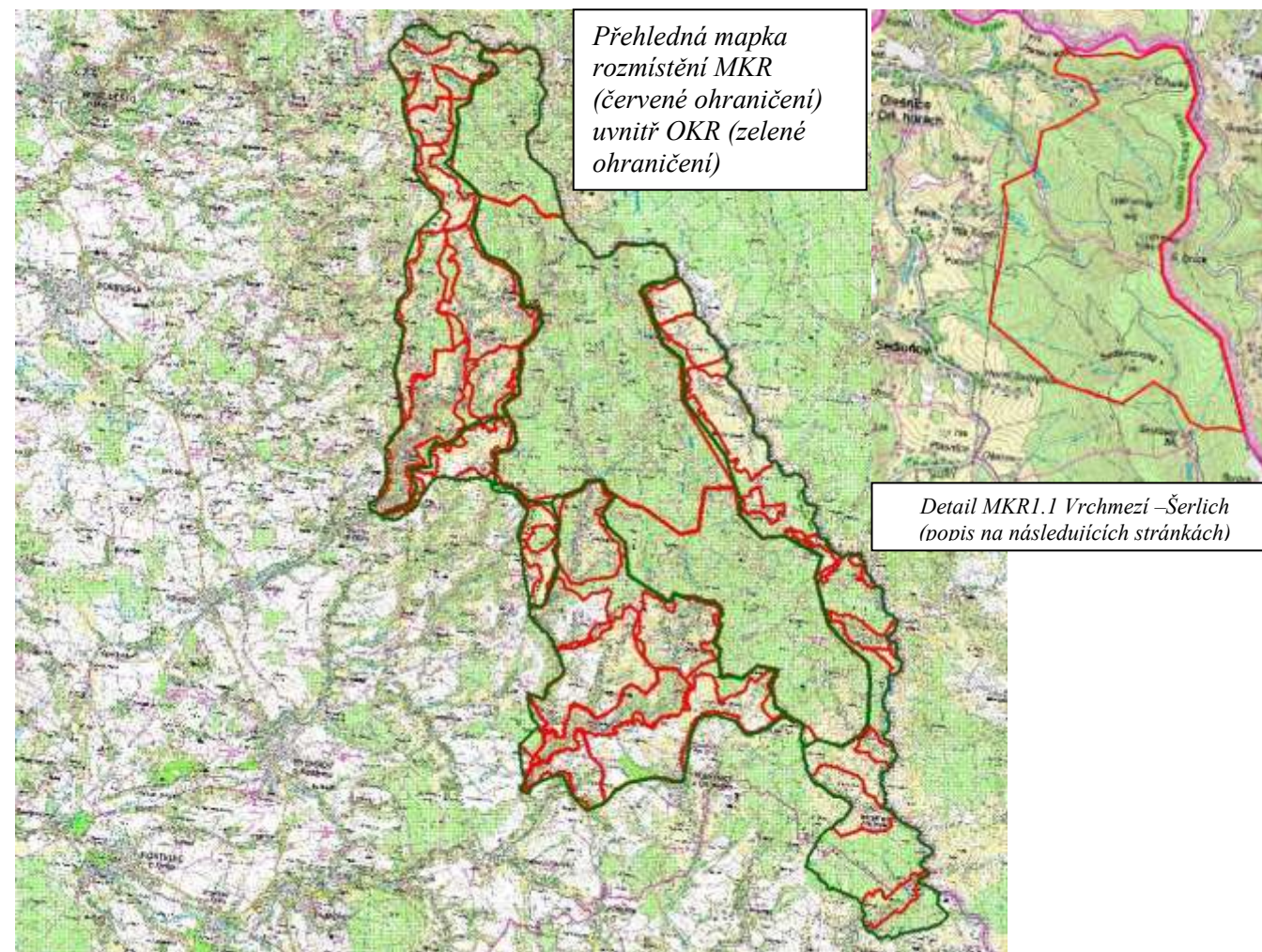
+ před větou nebo pojmem označuje pozitivní znak KR

(-) označuje negativní znak KR

! doporučuje pozornost k tomuto znaku

neoznačené věty nebo pojmy mají neutrální charakter z hlediska KR

Při posuzování realizace záměrů v MKR je nutné vyloučit znehodnocování pozitivních znaků a upřednostnit záměry, které zmírní nebo odstraní negativní znaky.

6.2.1 Místa krajinného rázu v OKR 1 Orlický hřbet

MKR1.1 Vrchmezí - Šerlich

Charakteristické znaky přírodní	Mírně zvlněný hřbet přesahující nadmořskou výšku 1000 m, +zalesněný relativně celistvě, obsahující !NPR Bukačku, !PR Hořečky, !PR Sedloňovský vrch a !PR Pod Vrchmezím. Pod Šerlichem, na sz. ZKP1.1.1 údolí Olešenky
Charakteristika historická	Hraniční hřeben s +historickými mezníky, většinou druhotně založené smrkové porosty, osídlení na Šerlichu od 17. století, přechod do Polska v sedle nad !Čihalkou, !obranná pevnostní linie z let 1936-8
Charakteristické znaky kulturní	Turisticky atraktivní od 19. století, první česká hřebenová +turistická chata Masarykova, někdejší škola v osadě Šerlich, typická orlickohorská +architektura chalup v Šerlišském dole a údolí Bělé, sjezdovky v Šerlišském dole a u Šerlišského Mlýnu, lyžařské lanovky na polské straně (-)narušují pohledově a hlukem NPR Bukačka i vnímání širšího prostředí lesa
Dominanty	+Vrcholy Vrchmezí a Kamenného vrchu, +Masarykova chata
Harmonické vztahy	+Křivka hřbetu na obzoru v pohledu ze sousedních krajinných prostorů a zalesněné svahy splývající do údolí a nelesních enkláv, přijatelné proporce přírodních a sportovně (resp. turisticky) využívaných ploch (rozuměno na české straně hřbetu hor)
Estetické vnímání	Horská lesnatá krajina s reprezentativními přírodními lokalitami bez výrazných technicistních zásahů
Doporučení ochrany krajinného rázu	Neumísťovat žádné nové stavby (diskutabilní návrhy na rozhledny – vybrat jednu nedominantní polohu a optimální výšku věže nad porost), nerozšiřovat lyžařské sjezdovky (je zde potenciál pro běžecké lyžování), v lesním hospodářství omezovat pasečnou těžbu a smrkové monokultury. Čihalka viz sídlo v obci Olešnice v Orł. horách

Proměna porostu na hřbetu od Šerlichu směrem k Masarykově chatě v rozmezí let 1961 a 2009. Z Masarykovy chaty vyčnívá nad lesem jen komín. Také porost na Malé i Velké Deštné se proměnil.

Porosty v PR Hořečky (vlevo nahoře) a PR Pod Vrchmezím (vpravo nahoře) – jarní aspekt. Horní stanice lanovek a terénní úpravy od polského Zieleniece zasáhly NPR Bukačka a výrazně poškozují vnímání zdejšího krajinného rázu.

MKR1.2 Velká Deštná - Pěticestí

Charakteristické znaky přírodní	Mírně zvlněný a široce rozprostřený hřbet přesahující nadmořskou výšku 1000 m, (-)rozsáhlé imisní a polomové holiny se zalesněním včetně nepůvodních druhů jehličnanů, !PP Rašeliniště pod Pěticestím, !PP U Kunštátské kaple, !PR Jelení lázeň, +skalní sruby (např. !PP Sfinga), na sv. svazích V. a M. Deštné směrem do údolí Divoké Orlice !NPR Trčkov, !PR Hraniční louka a !PP Velká louka, svahové lesní porosty se spontánním zmlazováním buku, pod Korunou hluboká +údolí Zdobnice se ZKP1.2.1 nad Kamencem a +údolí Čertovodolského potoka v ZKP1.2.2 , s +hlubokými údolními Bělé a Šerlišského dolu v ZKP1.2.3
Charakteristika historická	Hřebenové partie s lesy od počátků hospodaření využívanými pro sklářské a důlní provozy, potom s druhotně založenými smrkovými porosty, osídlení sporadicky od 19. století, nyní rekreační v Luisině Údolí, Čertově Dole a Kamenci, zaniklá sklářská Anenská huť, ve svahu sz. od Pláně pův. +lovecký Zámeček (jiný název Pádolí), !obranná pevnostní linie z let 1936-8
Charakteristické znaky kulturní	Turisticky atraktivní od 19. století, jediná vyhlídková věž v CHKO na Velké Deštné (chátrající), kiosky HS pod Velkou Deštnou a na Pěticestí, typická orlickohorská +architektura chalup v Čertově Dole a zčásti v Luisině Údolí, +Zámeček, dřevorubecká +!Kunštátská kaple
Dominanty	+Vrcholy Velké Deštné, +Koruny a Tetřevce, výrazné sedlo s Homolí, + Kunštátská kaple
Harmonické vztahy	+Křivka hřbetu na obzoru ze sousedních krajinných prostorů a zalesněné svahy splývající do údolí a nelesních enkláv, disharmonie cizorodě obnovovaných lesních porostů
Estetické vnímání	Horská krajina s reprezentativními přírodními lokalitami bez výrazných technicistních zásahů (přechodná existence rušivých holin)
Doporučení ochrany krajinného rázu	Neumísťovat žádné nové stavby (rozhlednu na Velké Deštné obnovit v dimenzi a charakteru stávající věže), podpořit zdejší potenciál pro běžecké lyžování s cílem eliminace možných sjezdovek nebo prodlužování svahů ze sousedních MKR, značením cyklotras a osvětou eliminovat jízdu po určitých lesních cestách nebo terénu (zakládání erozních rýh), v lesním hospodářství omezovat pasečnou těžbu a smrkové monokultury

Orlický hřbet z Velké Deštné k jihovýchodu. Dřevěná vyhlídková věž svou výškou postačuje ke kruhovému rozhledu a konstrukcí kopíruje dřívější provedení vyhlídek zde a dále na Vrchmezi a Anenském vrchu.
Dolní snímek z PR Jelení lázeň (rašeliniště nejsou typická pro zdejší KR).

U kiosku na Pěticestí

Výhled z úbočí Koruny na Marušu a Velkou Deštnou.

Mrazové sruby v PP Sfinga

MKR1.3 Zakletý – Anenský vrch

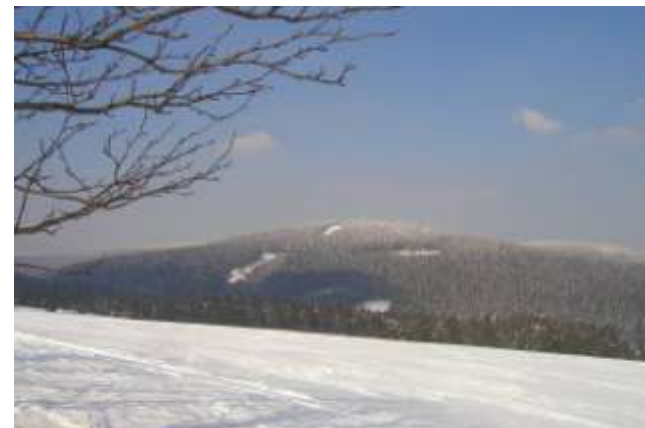
Charakteristické znaky přírodní	Mírně zvlněný hřbet se zvýrazněným výběžkem poněkud hrotitého vrchu +Zakletý, od mělkých sedel pod Pěticestím již nikde nedosahující nadmořské výšky přes 1000 m, zmenšující se podíl (-)imisních a polomových holin se zalesněním včetně nepůvodních druhů jehličnanů, +PR Komáří vrch s charakterizující +bučinou, !PR Černý důl a PP Pod Zakletým, +rozvětvená údolí bystřin Říčky a jejích přítoků pod Zakletým, v údolí Hadince a na vrchu Polomu přechází lesnatá krajina do luk (ZKPI.3.1)
Charakteristika historická	Hřbetní partie s lesy od počátků hospodaření využívanými pro sklářské a důlní provozy, potom s druhotně založenými smrkovými porosty, osídlení sporadicky od 17. století na j. od Anenského vrchu, nyní rekreační chalupy v Hadinci (německy Ottendorf), skryté v lesní poloze, v KR otevřeného údolí Hadince se uplatňují ve vnímání ZKPI.3.2. (Neratovské lesní samoty jsou pojaty do MKR2.7). Pozůstatek osady Hanička, !obranná pevnostní linie z let 1936-8 s výraznou dělostřeleckou tvrzí Hanička, která byla využívána v pozdějším poválečném období a potom upravena na +muzeum, v důsledku budování obranné linie byla přemístěna +kaple sv. Anny k Hadinci (na Anenském vrchu kromě této kaple zanikla křížová cesta a rozhledna)
Charakteristické znaky kulturní	Turisticky atraktivní území bylo využíváno z Rokytnicka od 19. století, (-)na svazích Zakletého lyžařský areál se záměrem rozšíření, na vrcholu se (-)stožárem antén (bez rozhlednové plošiny), typická orlickohorská +architektura chalup a skulptury v Hadinci (viz sídlo Vrchní Orlice a Hadinec v obci Bartošovice), (-)nástupní místo na túry a k muzeu Hanička od parkoviště (vně CHKO) v býv. osadě Hanička
Dominanty	+vrcholy Zakletý se (-)stožárem, +Komáří a Anenský vrch
Harmonické vztahy	+Křivka hřbetu na obzoru ze sousedních krajinných prostorů a zalesněné svahy splývající do údolí a nelesních enkláv (mimořádně harmonické prostředí Hadince), doznívání orlickohorského hřbetu zde pojato k Polomu (hřbet pokračuje nevýrazně k průlomu v Zemské bráně a dále k Suchému vrchu vně CHKO), (-)disharmonie technických zásahů do lesnatého horského prostředí v lyžařském areálu na Zakletém a u výrazných objektů pevnostní linie
Estetické vnímání	Horská krajina s reprezentativními přírodními lokalitami a antropicky utvářeným prostředím Hadince, z hlediska zainteresované veřejnosti příhodný lyžařský areál na Zakletém
Doporučení ochrany krajinného rázu	Neumísťovat žádné nové stavby (přípustnost vybudování přiměřené rozhledny na místě dřívější dominanty kaple na Anenském vrchu), podpořit zdejší potenciál pro běžecké lyžování s cílem eliminace možných dalších sjezdovek, v lesním hospodářství omezovat pasečnou těžbu a smrkové monokultury, udržet krajinnou porostní mozaiku v údolí Hadince

Hřbet od Pěticestí ke Komářímu a Anenskému vrchu, vpravo na obzoru Suchý vrch mimo území CHKO.

Detail z lesního interiéru PR Černý důl, na jejímž okraji je kaple sv. Anny z původního stanoviště na vrcholu Anenského vrchu (reprodukce pohlednice níže vpravo).

Prolámaná bučina PR Komáří vrch

Zakletý z Pustého vrchu. V tomto pohledu ještě neovlivňují krajinný ráz lesní porosty výrazněji prolámané dráhami sjezdovek a lanovek. Anténní stožár na Zakletém je zatím nejvyšší věžovitou stavbou v CHKO, ale pro rozhlednu neslouží.

Proměna porostů v Hadinci a nad Vrchní Orlicí v rozmezí let 1960 a 2009 (levý okraj nového snímku odpovídá 1/3 na snímku vlevo).

7. Území sídel z hlediska působení v krajinném rázu

Jednotlivá sídla v krajině patří k významným znakům krajinného rázu z hlediska kulturně historického a estetického, případně vzbuzují další vjemy či pocity svým geniem loci – samozřejmě velmi rozdílně podle individualit lidí, kteří je vnímají.

V předloženém hodnocení je sídlem z hlediska krajinného rázu každý sídelní objekt v krajině, který slouží k trvalému bydlení, výrobě a službám nebo k rekreaci a případně má vztah k obhospodařování krajiny i využívání jejího hospodářského potenciálu. Někdy může být sídlo tvořeno jen rekreačními objekty. Specifická sídla vytvářejí rekreační chaty zpravidla sdružené do chatových osad, které mají těsnější nebo volnější situační vazbu na příslušné části obcí. Chatová zástavba, ať již soustředěná do osad nebo rozvolněná, není považována za samostatnou sídelní jednotku obce a je popisována v rámci území části obce, resp. katastru obce.

Obce ve smyslu správních jednotek sdružují taková sídla a jsou pro ně významné svým působením, z něhož zejména péče o výstavbu (i údržbu) a životní prostředí má zásadní význam pro tvorbu krajinného rázu. Opuštěné, případně zdevastované objekty a části sídel jsou zdrojem problémů pro správu obce a samozřejmě ovlivňují vytváření vjemů z takových sídel.

Vedle vnějšíkové působivosti sídla v MKR je významné jeho působení uvnitř urbanizovaného prostoru. Vnějšíkově působí především plošně různě veliké a zastavením různě husté rozložení sídla a jeho dominantní prvky, dále také jeho vazba na krajinné prostředí, harmonie barevnosti celku a jednotlivých objektů (jejich rozlišitelnost je závislá na odstupu pozorovatele). Uvnitř urbanizovaného prostoru se pozorovatel nachází v základním krajinném prostoru (ZKP). Vjemy z tohoto prostoru jsou pro posuzování širších krajin rovněž důležité – působí emociálně a jako takové se vnašejí do vjemu celého obrazu krajiny.

V CHKO Orlické hory jsou četná sídla, jejichž původní zemědělsko-hospodářská charakteristika zanikla, jsou využívána k rekreaci a v proměňující se míře k bydlení. Často k bydlení jen přechodnému bez vztahu ke krajině jako domovu (*Tvár naší země 14, Mikšíček 8, Sádlo 11*). To má zásadní vliv na postupnou proměnu působení sídel v krajinném rázu. Jestliže mají zůstat zachovány charakteristické rysy krajiny dle ustanovení § 26 zákona o ochraně přírody a krajiny, je nutné stanovit výchozí období stavu krajinného působení sídel pro její další hodnocení. Vzhledem k datu zřízení CHKO v r. 1969 lze rozlišit následně 2 etapy hospodářského vývoje:

1. Krajina zemědělského půdního fondu byla do roku 1990 proměňována a využívána velkovýrobními metodami, které do značné míry změnily krajinnou strukturu obhospodařované půdy. Pro zaměstnance v zemědělství byla snaha vytvářet prostředí srovnatelné s městským bydlením. Podíl využití stávajících objektů individuální rekreace se zvyšoval a zároveň přibýly objekty hromadné rekreace a lyžařské areály. Zastavěné území sídel se měnilo kvalitativně, plošně se rozrůstalo o nové zemědělské objekty. Zásadní proměna krajiny a působivosti sídel oproti poválečnému stavu v ní proběhla již v období před vyhlášením CHKO.

2. Zemědělské využívání krajiny a vazby obyvatel k obhospodařované krajině se stávají po roce 1990 bezvýznamnými. Jde o údržbu vybraných částí zemědělského půdního fondu. Jsou vyčleňovány nové stavební pozemky a potenciál růstu sídel je spatřován v rekreačním využití a rezidenčním bydlení. Pro stavební růst sídel nejsou demografické předpoklady, ale je silně motivován podnikatelskými zájmy.

Z vyhodnocení obou etap vývoje existující CHKO vyplývají východiska pro posuzování míry negativních zásahů do krajinného rázu. Omezit plošný růst zastavitelných území sídel na úkor volné krajiny a nepřipouštět kvalitativní proměnu zástavby ve smyslu jejího vnějšíkového působení – vždy srovnávat dosud převažující charakter zástavby s posuzovanými záměry v kontextu daného místa. Vzít v úvahu, že vztah nynějších trvale a přechodně zde bydlících lidí je zcela jiný než těch, kteří zdejší sídelní strukturu vytvořili. Zachovalá struktura a v ní architektonický výraz včetně detailů tvoří celek v rámci ČR srovnatelný s nejhodnotnějšími památkovými zónami, které plošně ovšem vysoce přesahuje a tím se stává obtížněji ochrannitelný.

7.1. Popis sídel podle správní příslušnosti k obcím

Sídla jsou dále popsána podle příslušnosti k obcím. Obce jako pořizovatelé územně plánovací dokumentace (dále ÚPD nebo ÚP) mohou ovlivňovat krajinný ráz plánováním zastavitelných a nezastavitelných ploch a jejich funkčního využití. ÚPD se zpravidla nově pořizuje pro obec jako celek správního území, tedy včetně dalších částí obce s příslušnými katastrálními územími. Dřívější ÚP může zahrnovat jen části obcí.

Části obcí jsou pojmenovány podle použitých kartografických podkladů. Příslušná katastrální území, která patří do správního obvodu obcí, jsou pojmenována podle třídění Katastrálního úřadu. Uvedené obce zahrnují většinou sídla ve smyslu popisu v úvodu 7. kapitoly, takže nemusí být ve shodě s počtem či rozpisem částí obcí, pokud je tyto obce uvádějí na svých webových stránkách nebo jinde. Je upuštěno od podrobných geografických a statistických údajů o obcích – tabulka odkazuje na příslušné webové stránky (nejsou uvedeny tam, kde nebyly zjištěny) a kromě toho lze různé podrobný popis obcí získat na internetové adrese <http://cs.wikipedia.org/wiki/> s připojením názvu obce podle příkladu zápisu: Bartošovice_v_Orlických_horách.

Pokud sídlo obecního úřadu je v části obce zcela oddělené od území CHKO Orlické hory, je obec označena *.

Tabulka 7.1.1. Abecední seznam obcí jejichž sídelní části zasahují do území CHKO Orlické hory

Obec	webové stránky	Katastrální území a jejich části podle sídel ve správním území obce, pokud jsou v CHKO
Bartošovice v Orlických horách	www.bartosovice.eu	Bartošovice v Orlických horách, Malá Strana v Orlických horách (k.ú. bez sídla), Neratov u Orlického Záhoří, Nová Ves u Orlického Záhoří, Podlesí u Orlického Záhoří, Vrchní Orlice (Hadinec v jejím k.ú.)
Deštné v Orlických horách	www.destne.cz	Jedlová v Orlických horách (Staré Hutě v jejím k.ú.), Deštné v Orlických horách (v jeho k.ú. Dříš, Kout, Luisino údolí, Plasnice, Šerlich, Šerlišský Mlýn, Víska, Zákoutí)
Dobré*	www.obecdobre.cz	Chmeliště (část), Rovné u Dobrého (v jeho k.ú. Rovenské Šediviny)
Javornice*	http://javornice.web.wo.cz	V k.ú. Javornice část sídla Přím
Kláštepec* nad Orlicí	www.klasterecnadorlici.cz	V k.ú. Kláštepec nad Orlicí Amerika a Horní hájovna, část sídla V Potocích
Kounov*	http://home.tiscali.cz/remes	Šediviny
Liberk*	www.obec-liberk.cz	Bělá u Liberka (v jejím k.ú. Přední a Zadní Ochoz), Malý Uhřínov (v jeho k.ú. Tisovec), Velký Uhřínov (v jeho k.ú. Podolí a Zámeček, sev. část Tisovce se 2 chalupami)
Olešnice v Orlických horách	www.olesnice.net	Jako sídlo je popsána Čihalka v k.ú. Olešnice v Orlických horách
Orlické Záhoří	www.orlickezahori.eu	Bedřichovka, Černá Voda u Orlického Záhoří, Jadrná (v jejím k.ú. Zelenka), Kunštát u Orlického Záhoří, Trčkov
Osečnice*	www.mikroregion-bela.cz/osecnice.php	Lomy u Osečnice, Osečnice (v jejím k.ú. Klečkov - dvůr)
Pěčín	www.pecin.cz	Pěčín u Rychnova n. Kn.
Rokytnice v Orlických horách	www.rokytnice.cz	Horní Rokytnice, Nebeská Rybná (v jejím k.ú. Hamernice, Horní Rybná a část Pustín, Popelov), Panské Pole (v jeho k.ú. Údolíčko), Prostřední Rokytnice, Rokytnice v Orlických horách
Říčky	www.obecricky.cz	Říčky v Orlických horách (v něm sídlo Pustiny)
Sedloňov	www.sedlonov.cz	Polom v Orlických horách, Sedloňov (Ošerov v jeho k.ú.)
Skuhrov nad Bělou	www.skuhrov.cz	Skuhrov nad Bělou (v jeho k.ú. Antonino údolí: část Růženi Huti až Nový hrad, Pičberk)
Zdobnice	http://zdobnice.e-rychnovsko.cz	Kačerov, Kunčina Ves, Malá Zdobnice, Souvlastní, Velká Zdobnice

Tabulka 7.1.2. Abecední seznam sídel definovaných podle krajinného rázu na území CHKO Orlické hory a jejich příslušnost k obcím

Uvedený seznam má význam pro hledání popisu sídla v kapitole 7.3., kde je zařídění podle příslušnosti k obci.

Sídlo (část obce)	Obec
Amerika	Kláštrec nad Orlicí
Antonínovo údolí	Liberk a Osečnice
Bartošovice v Orlických horách	Bartošovice v Orlických horách
Bedřichovka	Orlické Záhoří
Černá Voda	Orlické Záhoří
Čertův Důl	Zdobnice
Čihalka	Olešnice v Orlických horách
Deštné v Orlických horách	Deštné v Orlických horách
Dříš	Deštné v Orlických horách
Hadinec	Bartošovice v Orlických horách
Hamernice	Rokytnice v Orlických horách
Horní hájovna	Kláštrec nad Orlicí
Horní Rokytnice	Rokytnice v Orlických horách
Horní Rybná	Rokytnice v Orlických horách
Hutě	Liberk
Jadrná	Orlické Záhoří
Jedlová v Orlických horách	Deštné v Orlických horách
Julinčino Údolí	Rokytnice v Orlických horách
Kačerov	Zdobnice
Kamenec	Zdobnice
Klečkov (dvůr)	Skuhrov nad Bělou
Kotel	Olešnice v Orlických horách
Kout	Deštné v Orlických horách
Kovárna	Zdobnice
Kunčina Ves	Zdobnice
Kunštát	Orlické Záhoří
Lomy	Osečnice
Luisino Údolí	Deštné v Orlických horách
Mnichová	Deštné v Orlických horách
Nebeská Rybná	Rokytnice v Orlických horách
Neratov	Bartošovice v Orlických horách
Nová Ves	Bartošovice v Orlických horách
Nový Dvůr - Rýnek	Rokytnice v Orlických horách
Ochoz Přední a Zadní	Liberk
Olešnice v Orlických horách	Olešnice v Orlických horách
Ostrov	Kláštrec nad Orlicí
Ošerov	Sedloňov
Panské Pole	Rokytnice v Orlických horách
Pěčín	Pěčín
Pičberk	Skuhrov nad Bělou
Plasnice	Deštné v Orlických horách
Podlesí	Bartošovice v Orlických horách
Podolí	Liberk
Polom	Sedloňov
Popelov	Rokytnice v Orlických horách
Přím	Javornice
Pustiny	Rokytnice v Orlických horách a Říčky
Rokytnice v Orlických h. a Prostřední Rokytnice	Rokytnice v Orlických horách
Rovenské Šediviny	Dobré
Rysé	Říčky
Říčky	Říčky
Sedloňov	Sedloňov
Souvlastní	Zdobnice
Staré Hutě	Deštné v Orlických horách
Šediviny	Kounov u Dobrušky

Šerlich	Deštné v Orlických horách
Šerlišský Mlýn	Deštné v Orlických horách
Tisovec	Liberk
Trčkov	Orlické Záhoří
Uhřínov	Liberk
Údolíčko	Rokytnice v Orlických horách
V Potocích	Kláštrec nad Orlicí
Valčenka (Kunčina Ves)	Zdobnice
Víska	Deštné v Orlických horách
Vrchní Orlice	Bartošovice v Orlických horách
Zadní Polom	Sedloňov
Zdobnice	Zdobnice
Zdobnická Seč	Zdobnice
Zelenka	Orlické Záhoří

Soupis sídel hodnocených z hlediska krajinného rázu obsahuje tabulka 7.2.1., ve které jsou sídla zaříděna podle příslušnosti do vytýčených oblastí krajinného rázu (OKR).

7.2. Sídla podle významu působení v KR a podle správního členění

Z hlediska krajinného rázu jsou sídla seskupena do oblastí krajinného rázu (OKR), které jsou mj. těmito sídly charakterizovány. Následující tab. 7.2.1. řadí sídla ve skupinách podle OKR v každé z nich postupně zhruba od severu k jihu.

Sídla jsou zaříděna do 3 kategorií podle svého nynějšího stavu. Kategorie jsou u některých rozsáhlejších sídel rozděleny na dvě hodnoty: 1) podle působení v krajinném rázu celého místa (MKR) a za 2) podle působení v prostoru zastavěného území sídla, které ve vizuálním hodnocení působí jako základní, do značné míry uzavřený prostor (ZKP – některá sídla s rozvolněnou zástavbou takový prostor netvoří). V krajinném prostoru nejpůsobivější a přitom esteticky a harmonicky nejvyšší sídla jsou zařazena do kategorie 1. Sídla, která mají potenciál působivosti v MKR nebo ZKP, ale jsou nevyvážená co do estetické a harmonické působivosti svého stavebního fondu, jsou zařazena do kategorie 2. Sídla neutrálně až rušivě působící v MKR nebo ZKP, velmi nevyvážená ve svém stavebním fondu a z těchto i jiných důvodů pro tvorbu KR nevýznamná nebo jej poškozující, jsou zařazena do kategorie 3. Takto stanovené kategorie jsou potom zapsány v tabulkách pro jednotlivá sídla v kap. 7.3.

Statistické údaje v dalších dvou sloupcích (počet domů a počet obyvatel) jsou orientační a mají sloužit pro představu o velikosti sídla. Pro působivost sídla v KR je z vnějškového pohledu podstatný počet budov bez ohledu na to, k jakému účelu slouží. Údaje z různých statistických zdrojů se rozcházejí a mají kritéria např. podle trvale obývaných nebo rekreačních objektů. Proto jsou údaje v tabulce zjištěny s přijatelnou nepřesností v terénu. Nejsou započítány od sídla odlehlé samoty. Domy vně hranic CHKO jsou započítány, pokud souvisejí se zastavěným územím a ovlivňují krajinný obraz daného místa. Pro srovnání se zjištěnými údaji byly použity aktuální letecké snímky, které poskytují představu o případném růstu sídel.

Autor je si vědom nesouměřitelnosti např. malých obytných nebo hospodářských budov s objekty zemědělských farem, ale třídění podle kritéria velikosti je statisticky problematické, takže existence velkých areálů farem je uváděna v podrobném popisu příslušných sídel jako jeden z výrazných znaků KR. **Vzhled či funkce budov bude předmětem popisu v kap. 7.3.** Tam z uvedených dominant a charakteristik vyplyne vysvětlení k zařídění každého sídla do krajinné kategorie – vždy půjde o hodnocení subjektivní podle vjemů získaných hodnotitelem – soupisy ovšem obsahují dominanty a charakteristiky sídel co neobjektivněji vnímané.

Počet obyvatel nepřímo ovlivňuje možnosti udržovat či vytvářet působivost sídla zejména s ohledem na hospodářský potenciál sídla. Může také vyjadřovat vztah mezi stavem stavebního fondu a jeho využitím. Český statistický úřad uvádí počty obyvatel k roku 2008 jen v určitých obcích bez toho, že by byly rozepsány podle jejich částí (osad, tj. obecně podle sídel, jak jsou pojmenována v této studii). Statistické údaje jsou proto většinou převzaty ze sčítání v r. 2006 podle údajů na internetových stránkách obcí. Údaje z jednotlivých zdrojů se rozcházejí, takže uvedená čísla je nutno považovat za orientační.

Proškrtnutý údaj počtu obyvatel znamená, že v místě nejsou přihlášeny k pobytu žádné osoby. Bez vyplněného údaje jde o nezjištěný počet obyvatel, který se dá odhadovat jen podle počtu domů. V závorkách jsou uvedeny údaje pro sídla ležící částečně mimo území CHKO, působící však v jejím KR.

Nakonec tabulka obsahuje příslušnost do správního území obce a může být vodítkem pro jednání při rozhodování o vlivu umístění stavby nebo jiné činnosti na krajinný ráz podle § 12 zák. č. 114 Sb. (správní řízení ve věcech umístění a povolování staveb vede stavební úřad dle územní příslušnosti obce). **Podle správní příslušnosti k obci (a také k obci s rozšířenou pravomocí) jsou sídla jakožto části obce řazena do tabulkových popisů s obrazovou dokumentací v kap. 7.3.**

Tabulka 7.2.1. usnadňuje hledání popisu sídla podle příslušnosti k obci v kap. 7.3. Obsahuje sídla trvale nebo přechodně obývaná či dočasně neobývaná bez ohledu na to, zda jsou v příslušné ÚPD jako sídla kvalifikována. Pro zařazení do tabulky není rozhodující, zda pozůstalé objekty jsou obývány či užívány. Jejich existence má význam z hlediska krajinného rázu.

Tabulka 7.2.1. Sídla podle oblastí krajinného rázu a kategorizace

Oblast krajinného rázu	Název sídla	Kategorie sídla podle působení v KR - v sídle	Počet budov	Počet obyv.	Obec – správní území
OKR 1 Orlický hřbet	Čihalka	1	5		Olešnice v Orl. h.
	Šerlich	1	9		Deštné v Orl. h.
	Šerlišský Mlýn	1	5		
	Luisino údolí	1	13		
	Kamenec	2	7+ch.		Liberk*
	Zdobnická Seč	1	5		Zdobnice
	Čertův Důl	1	12		
	Hadinec	1	7	-	Bartošovice v Orl.h.
OKR 2 Divoká Orlice	Trčkov	1	20	212	Orlické Záhoří
	Bedřichovka	2	13		
	Zelenka	2	8		
	Jadrná	1 - 1	41		
	Kunštát	1 - 3	120		
	Černá Voda	1	16		
	Nová Ves	2	48	196	Bartošovice v Orlických horách
	Podlesí	1	14		
	Neratov	1 - 1	66		
	Vrchní Orlice	1	14		
	Bartošovice v Orlických horách	1 - 2	171		
	Ostrov	2	2		
	Údolíčko	1	7		Rokytnice v Orl. h.
V Potocích	1	3	924	Kláštepec nad Orlicí*	
Amerika a Horní hájovna	2	13+15ch.			
OKR 3 Deštersko	Olešnice v Orlických horách	1 - 2	79+35ch.	497	Olešnice v Orlických horách
	Kotel	2	5+47ch.		
	Zadní Polom	1	18	238	Sedloňov
	Polom	1	29		
	Sedloňov	2 - 2	105		
	Ošerov	2	8		
	Plasnice	2	39		Deštné v Orlických h.
	Viska	1	4+9ch.		
	Šediviny	1	17		Kounov*
	Kout	2	8	625	Deštné v Orlických horách
	Dříš	2	15+22ch.		
	Deštné v Orlických horách	1 - 2	271		
	Jedlová v Orlických horách	1 - 3	65		
Staré Hutě	1	19+11ch.			
Hutě	2	21+8ch.	-	Liberk*	
Rovenské Šediviny	3	10		Dobré*	

	Chmeliště (část)	2	7		
	Lomy	1 - 3	25		Osečnice*
	Mnichová	2	13		Deštné v Orlických h.
	Antoniino údolí (zahrnuje samoty v údolí a okraj Růženiny Hutě)	1	10		Osečnice*, Liberk* a Skuhrov na Bělou*
	Klečkov	2	2		Osečnice*
	Tisovec	2	8		Liberk*
OKR 4 Libersko	Podolí	1	8		
	Uhřínov	2 - 3	63		
	Pičberk	2	4		Skuhrov nad Bělou*
	Kačerov	2	15	158	Zdobnice
	Kunčina Ves a Valčenka	1 - 3	37		
OKR 5 Rokytnicko	Zdobnice	1 - 2	122		
	Kovárna	2	6		
	Souvlastní	2	33		
	Rysé	3	15	95	Říčky
	Říčky	1 - 2	236		
	Pustiny (část)	2	4		
	Pustiny (část)	2	4	2378	Rokytnice v Orlických horách
	Horní Rybná	2	14		
	Nebeská Rybná	1 - 3	32		
	Popelov	1	7		
	Hamernice	2	16		
	Rýnek - Nový Dvůr	2	3		
	Rokytnice v O. h. a Prostřední Rokytnice	3 - 2	311		
Horní Rokytnice	2	58			
Panské Pole	2	12			
Ochoz Zadní a Přední	2	8		Liberk*	
Přím	2	16		Javornice*	
Pěčín	2 - 2	121	496	Pěčín	

Poznámky:

V tab. 7.2.1. jsou z hlediska KR uvedena i sídla, jejichž části z hlediska správního jsou za hranicí CHKO, ale mají zásadní vliv na tvorbu KR ve zvláště chráněném území (sídla s obecními úřady vně hranice CHKO jsou označena * u názvu). Na území vně CHKO není Správa CHKO Orlické hory dotčeným orgánem státní správy, ale ve věcech, které mohou snížit hodnotu KR nebo jej změnit, je nutná součinnost příslušného správního orgánu mimo území CHKO (platnost §12 zák. č. 114/1992 Sb. je obecná, tedy i vně území CHKO). Sídla a jejich části, jež jsou vně správního území CHKO, ale ve kterých je nutné věnovat v uvedeném smyslu pozornost zásahům do KR, shrnuje tab. 7.2.2. V praxi to vyžaduje dohodu příslušných orgánů státní správy o shodě měřítek pro přístup k hodnocení staveb z hlediska KR, ale zároveň diferencovanost podle polohy a charakteru stavby nebo jiných zásahů s dopadem na území CHKO. Nakolik může být ovlivněn KR v CHKO nelze stanovit předem nějakým vytýčením ochranného pásma (podle výnosu o zřízení CHKO jsou sídla, která protíná hranice CHKO, považována za souvislý územní celek náležející do CHKO, ale zákon č. 114/1992 Sb. tento dříve publikovaný fakt neuvádí ani neupřesňuje).

Tabulka 7.2.2.

Oblast krajinného rázu	Název sídla	Kategorie sídla podle MKR v CHKO	Obec – správní území
OKR 2 Divoká Orlice	Lasówka Piaskowice, Mostowice Niemojów	Zcela vně CHKO, ale působí v otevřeném prostoru MKR	Polsko (přeshraniční působnost)
	Bartošovice v Orlických horách	1	Bartošovice v Orl. horách
OKR 3 Deštersko	Sedloňov	2	Sedloňov
	Plasnice	1	Deštné v Orlických horách
	Lomy	1	Osečnice
OKR 4 Libersko	Uhřínov	2	Liberk
	Kačerov	1	
	Kunčina Ves	1	
OKR 5 Rokytnicko	Přím	1	Javornice
	Pěčín	2	Pěčín
	Rokytnice v Orlických horách	1	Rokytnice v Orlických horách
	Panské Pole	2	

7.3. Hodnocení sídel z hlediska KR

v abecedním pořadí podle správní příslušnosti k obcím

V této kapitole jsou obce řazeny podle abecedního pořadí a v každé z nich podle stejného pořadí administrativní části obcí, které obsahují sídla podle rozčlenění vyplývajícího z hodnocení krajinného rázu (rozčlenění na sídla obsahuje tab. 7.2.1.). Území obce s vyznačením katastrálních hranic popisovaných sídel je dostupné na běžných mapových podkladech (sídla podle kritérií hodnocení KR nemusí být shodná s administrativními sídleními jednotkami neboli částmi obce). Proto se mapové výřezy pro celé správní území obce v tištěné formě hodnocení KR neuvádějí. Mapové výřezy ze ZM 1:10 000 nebo 1:50 000 jsou přiřčeny k jednotlivým popisovaným sídlům. Obsahují ohrazení MKR podle kritérií popsanych v kap. 6.2. Dále mapy obsahují stanoviště (referenční body) a zorné úhly dokumentačních snímků.

Stav územně plánovací dokumentace je pro celek obce uveden v tabulkovém záhlaví podle zjištění v době sběru dat, tj. v polovině roku 2009. Poznámky a stanoviska k některým záměrům podle ÚPD jsou uvedeny v tabulkách jednotlivých sídel v řádcích „Komentář“, případně „Regulativy“ nebo „Zónování“. Přehled zpracované ÚPD obsahují internetové stránky: <http://up.kr-kralovehradecky.cz/upd/> s výjimkou Klášterce nad Orlicí (www.pardubickykraj.cz).

Sídla jsou zařazena do kategorií uvedených a popsanych v tabulce 7.2.1 kap. 7.2. **Kategorie vyjadřuje význam sídla podle jeho působení v KR. Pokud je uvedena kategorie podle sídla, rozumí se tím působení sídla uvnitř jeho prostoru, tj. v základním krajinném prostoru (ZKP).**

V rozpisech dominant a charakteristických jednotlivostí sídel jsou znaky krajinného rázu rozlišeny shodně jako v kap. 6.2. na kladné, resp. potenciálně kladné s označením +, záporné (-) a neutrální bez označení. **Tvoří spolu s popisem charakteristik příslušného MKR soubor znaků rozhodující při posuzování záměrů, které podléhají hodnocení jakožto zásahy do KR podle § 12 a § 44 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.**

Území sídel v rámci MKR je v řádku „Zónování“ rozčleněno do pásem odstupňované ochrany krajinného rázu a shodně s Metodickými listy AOPK ČR označeno:

zóna A – přísné ochrany krajinného rázu

zóna B – zpřísněné ochrany krajinného rázu

zóna C – běžné ochrany krajinného rázu

Takto pojaté zóny jsou podobným členěním chráněného území jako zóny odstupňované ochrany území CHKO podle § 27 cit. zákona, ale nejsou s nimi shodné. Vzájemně se mohou v různé míře překrývat a samozřejmě pro posuzování zásahů do KR může být zónace podle obou kritérií brána v úvahu podle uvážení dotčeného orgánu státní správy.

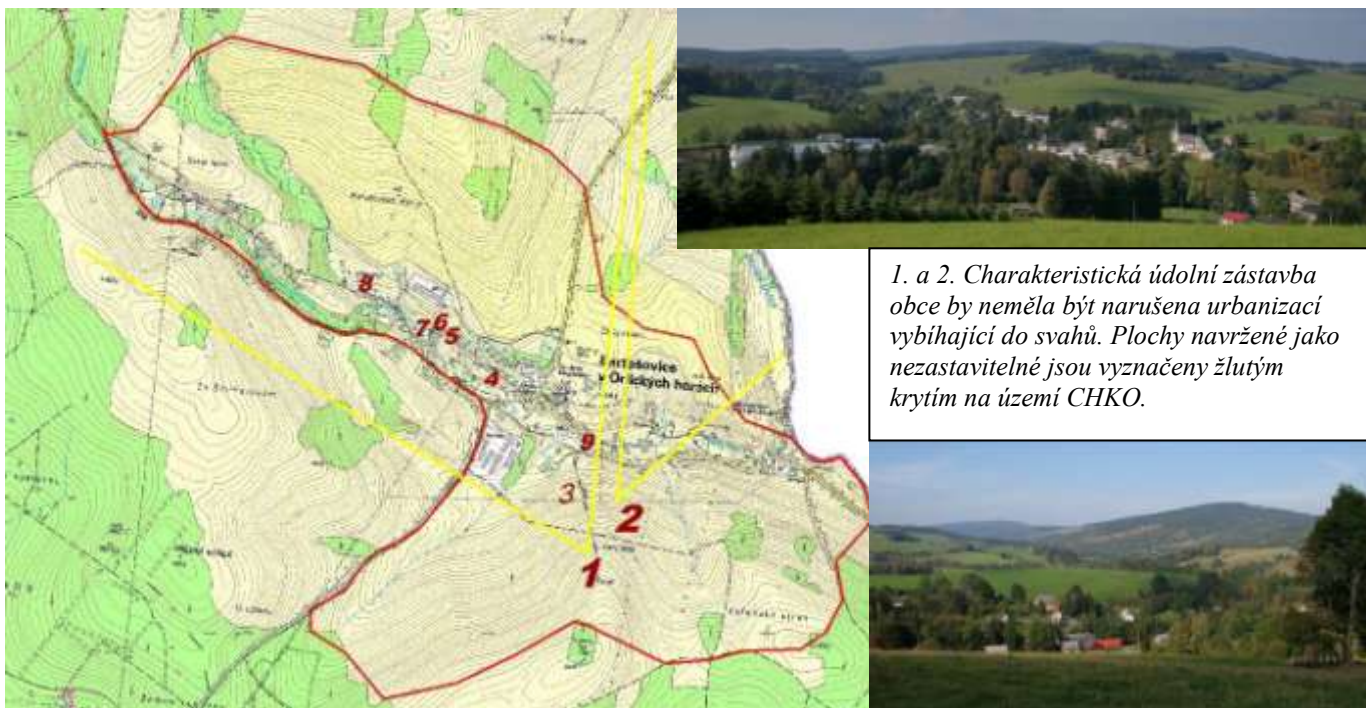
Regulativy jsou souhrnem některých důležitých požadavků při posuzování zásahů, které mohou ovlivňovat KR. Regulační plány pro daná území neexistují, ale výsledek urbanizace krajiny je závislý nejen na členění do funkčních ploch, ale také na prostorovém (hmotovém, výškovém, parcelačním) a výrazovém (architektonickém, barevném) pojednání. Všechna tato hlediska v úplnosti a upotřebitelné podobě jen těžko mohou splnit nákladně zpracované regulační plány. **Proto je nutné v souladu se zónací jednotlivě posuzovat záměry, které zpravidla jsou zásahem do KR.** V procesu schvalování ÚP již od fáze návrhů je nutné předpokládat a usměrňovat důsledky možné výstavby podle rozdělení území na funkční plochy. V souladu s § 12, odst. 4 cit. zákona stanovit podmínky dotčeného orgánu státní správy (Správy CHKO Orlické hory). Územní plán člení plochy na zastavěné a zastavitelné území a nezastavitelným územím je zpravidla ostatní území jen přechodně do dalších změn nebo nové ÚPD. Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, jsou definována nezastavitelná území z hlediska ochrany přírody. Při aplikaci § 12 citovaného zákona je někdy nutné, jindy možné **stanovit nezastavitelná území z hlediska ochrany krajinného rázu.** V předkládaném hodnocení KR jsou taková území navržena. V mapové dokumentaci i textu k jednotlivým sídlům jsou vyznačena.

Komentář obsahuje vysvětlení či diskusi k některým údajům pro dané sídlo a také již zmíněné upozornění na nevhodné záměry dle ÚP.

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Bartošovice v Orlických horách	OKR 2 Divoká Orlice	35,58 Část vně CHKO	ÚPSÚ Bartošovice v Orlických horách (pro celé správní území) návrh schválen r. 1998	Rychnov nad Kněžnou

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Bartošovice v Orlických horách	MKR2.9	1 2	Bartošovice v Orlických horách
Dominanty	+Kostel, (-)kravín a zemědělská farma		
Charakteristické jednotlivosti	Zástavba obytných a rekreačních domů značně nesourodá, chalupy orlickohorského typu zčásti poznamenané přestavbami, dvě skupiny lineárně s odskoky řazených bytovek. (-)Návesní prostor urbanisticky nezvládnutý. Ve vegetačním období většina domů v dálkových pohledech kryta zelení. Lyžařský svah s vlekem.		
Zónování	Pro zastavitelné území dle ÚPSÚ uplatnit v kompaktní zástavbě centra a v areálech dvou zemědělských farem zónu C – běžné ochrany KR, v údolní zástavbě zónu B-zpřísněné ochrany KR s cílem kultivovat celek zástavby, který je v otevřené, pohledově exponované krajině a zájmové plochy jsou na území CHKO. Pro exponované plochy na svazích údolí navazující na stávající zástavbu platí zóna A – přísné ochrany KR.		
Regulativy	Návrhy nové zástavby podle stávajícího ÚPSÚ posuzovat a přehodnocovat jednotlivě, na vymezených plochách nepřipouštět stavby opakující chyby dřívější zástavby (parcelace a řazení, stavby hmotově nepřiměřené danému místu, např. apartmánové domy atp.), preventivně posuzovat záměr výstavby před zahájením územního řízení! Zástavba má výrazně údolnicové řazení – nepřipouštět strukturování další parcelace vybíhající po spádnici svahů! Posílit převažující barevnost střech a vyloučit červené krytiny.		
Komentář	Platný ÚPSÚ bude jistě rozšiřován (otázka odůvodněnosti vzhledem k demografickému vývoji a hospodářskému potenciálu místa) – nepřipustit rozvolnění zástavby, protože pro sídlo je charakteristický tvar údolní zástavby a návaznost na zemědělské plochy.		

1. a 2. Charakteristická údolní zástavba obce by neměla být narušena urbanizací vybihající do svahů. Plochy navržené jako nezastavitelné jsou vyznačeny žlutým krytím na území CHKO.

3. V širším okolí kostela jsou objekty nesourodého výrazu.
 4. Detailnější pohled z průjezdní silnice návesního prostoru.
 5. Nové domy aspoň respektují tradici sedlových střech.
 6.-9. Udržované chalupy tradičního výrazu jsou v Bartošovicích ve skupinách i jednotlivě a působí vjemově jen ve svém okolí.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Neratov	MKR2.7	1 1	Bartošovice v Orlických horách, Neratov v Orlických horách
Dominanty	Poutní barokní +kostel Nanebevzetí P. Marie (vnějškově rekonstruovaný), +přírodní dominantou je lučinaté návrší jižně naproti kostelu		
Charakteristické jednotlivosti	+Areál kostela s farou, hřbitovem a pomníky, pod ním objekty komunitního Sdružení Neratov, +výrazná údolní zástavba odděleně situovaných chalup, postupně stále rozvolněnější, +četné chalupy hmotově a v detailech zachovávající ráz tradiční zástavby, +sakrační kamenicky zpracované plastiky při údolní cestě, +kaplička v horní lesní části vsi (-)stavební dvůr v dolní části vsi		
Zónování	Pro zástavbu od průjezdní silnice výše do údolí Neratovského potoka uplatnit zónu A – přísné ochrany KR. Mohlo by je jednat o rekonstrukce - ÚPSÚ zde nepředpokládá novou výstavbu. Níže v údolí pod silnicí v navržených plochách volit parcelaci obdobnou dolní části údolní zástavby, s cílem stavební kultivace místa uplatnit zónu B – zpřísněné ochrany KR. ÚP nedefinovaný záměr (např. hospodářská stavení naproti PR Neratovské louky) posuzovat v režimu zóny A.		
Regulativy	Návrhy nové zástavby posuzovat jednotlivě, na vymezených plochách nepřipouštět stavby kontextově odlišné, hmotově nepřiměřené – preventivně posuzovat záměr výstavby před zahájením územního řízení! V žádném případě nepovolovat stavby na jižně situovaném návrší (limitní výškovou hranicí jsou stávající stavby, v mapě šrafováno). Posílit převažující barevnost střech a vyloučit červené krytiny.		
Komentář	Neratov má mnoho dobře zachovalých nebo rekonstruovaných chalup a hospodářských stavení. Jako urbanistický celek si zasluhuje mimořádnou ochranu. Zdejší působnost komunitního centra jakožto sídelní součásti s činností vázanou k místu (stále vzácnější jev) je možné v ambicích rozšiřování výstavby uspokojit v rámci jmenovaných limitů zástavby.		

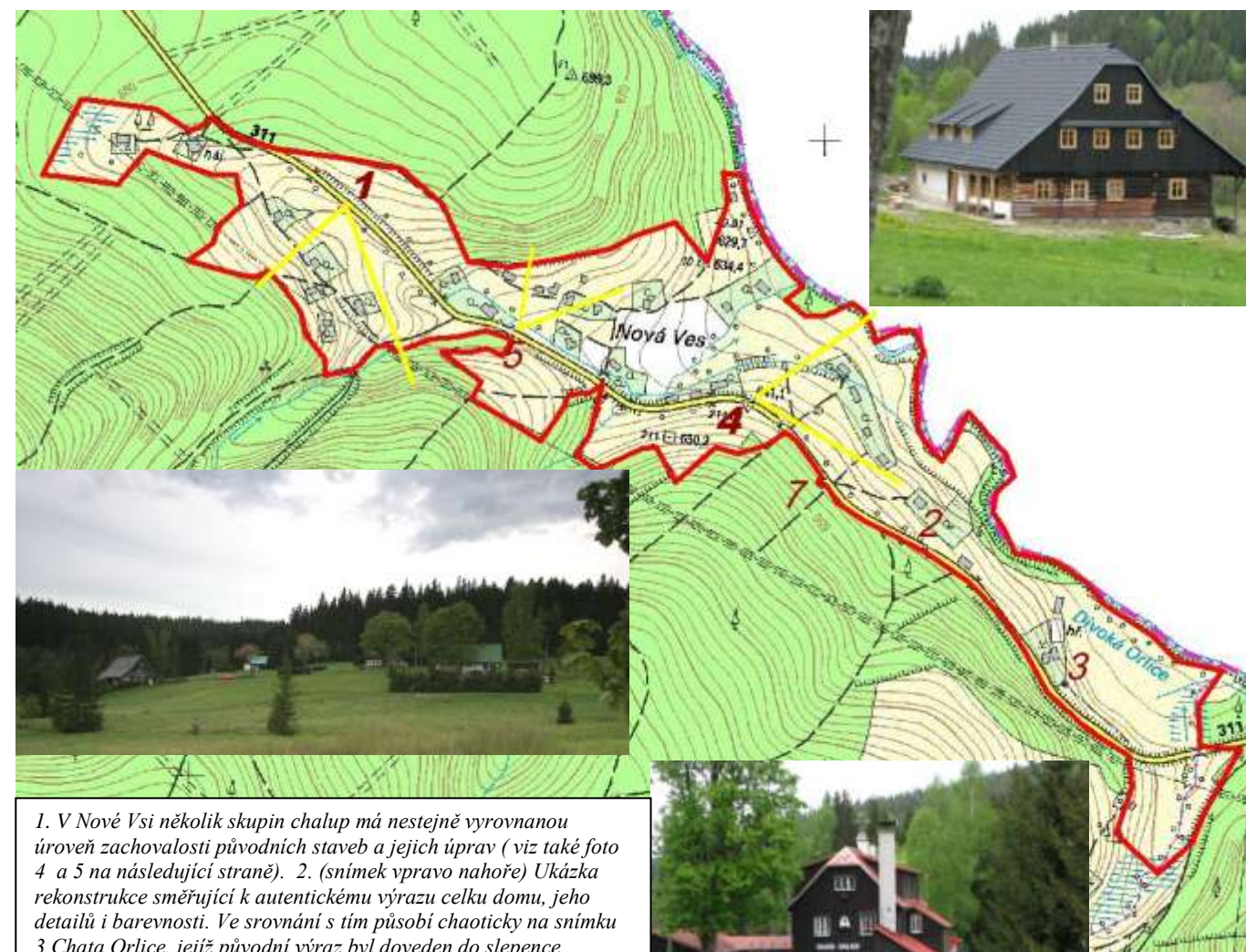

1.- 3. Údolní zástavba Neratova se rozvíjí z centra u ohybu silnice, kde stávající zástavba nevyovídá o celkovém charakteru rozvolněné urbanizace s mnoha zachovalými objekty tradičního výrazu architektury Orlických hor. Dominanta poutního kostela nemůže v nové zástavbě získat protipól – proto je na jižním návrší šrafováním vyznačena nezastavitelná plocha.
4. Objekty pod kostelem jsou v údolní poloze adekvátní prostoru.
5. Zachovalé i replikované objekty v řadě případů napovídají svou hospodářskou funkci.
6.-7. Z mnoha ukázek původních objektů užívaných k rekreaci jsou další v kapitole 8.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Nová Ves	MKR2.5 Nová Ves	2	Bartošovice v Orlických horách, Nová Ves v Orlických horách
Dominanty	Chata Orlice v dolní jv. části vsi, krajinné prostředí Zvonkového údolí v j.části v ZKP2.5		
Charakteristické jednotlivosti	Údolní zástavba s orientací chalup ve třech odlišných skupinách u hlavní a u vedlejších komunikací, odděleně situované +Zvonkové údolí s několika samotami (vně výřezu mapy). Chalupářské pojetí úprav domů a prostoru mezi nimi, +kaple v nenápadné poloze a opodál kamenná +kalvárie u silnice v okraji lesa		
Zónování	Pro zástavbu pohledově patrnou z průjezdní silnice uplatnit zónu B -zprísněné ochrany KR (ÚPSÚ zde nepředpokládá nové stavby), Zvonkové údolí stanovit jako nezastavitelné území, pro rekonstrukce platí zóna A – přísné ochrany.		
Regulativy	Regulativy ve smyslu omezení pro rekonstrukce nebo přístavby domů stanovit jako typické prvky pro orlickohorské stavby		
Komentář	Nová Ves přes určitou nevyváženost vzhledu chalup a ostatních stavení působí pohledově z průjezdní silnice reprezentativně jako zdejší tradiční zástavba. Proto by neměla být narušena ani jednotlivou stavbou bez kontextové návaznosti (chata Orlice v oddělené poloze v tomto smyslu není rušivá). Krajinné prostředí Zvonkového údolí vyžaduje údržbu ve smyslu managementových opatření přírodních lokalit.		

1. V Nové Vsi několik skupin chalup má nesterjně vyrovnanou úroveň zachovalosti původních staveb a jejich úprav (viz také foto 4 a 5 na následující straně). 2. (snímek vpravo nahoře) Ukázka rekonstrukce směřující k autentickému výrazu celku domu, jeho detailů i barevnosti. Ve srovnání s tím působí chaoticky na snímku 3.Chata Orlice, jejíž původní výraz byl doveden do slepence vestaveb, přístavků a vedlejších objektů. Červený nátěr plechových krytin měl asi oživit stavbu, ale jeho barevnost je tradici daného regionu cizí – bohužel stává se špatným příkladem.

4. Některé novoveské chalupy nepříjemně vynikají červenou barvou krytiny. 7. V Nové Vsi není dominantou kaplička zarůstající lesem.
5. Oblíbené chalupářské atributy předmětů zaniklého hospodářství. 6. Chalupa skrytá v ZKP Zvonkové údolí (není na mapovém výřezu)

Podlesí 4. Chalupa s typickou, ale méně obvyklou kombinací zděného a roubeného obytného přízemí. Snos chalupářských atributů.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Podlesí	MKR2.6 Podlesí	1	Bartošovice v Orlických horách, Podlesí v Orlických horách
Dominanty	nejsou		
Charakteristické jednotlivosti	Chalupářsky upravené +objekty tradičního výrazu orlickohorských roubených a se zděním kombinovaných domů v +rozvolněné poloze při průjezdní silnici a v bočním údolí, částečně kryté ve svahu a v porostech, +alejové části stromořadí.		
Zónování	Lokalitu považovat za nezastavitelné území, což odpovídá návrhu ÚPSÚ a zóně A – přísné ochrany KR		
Regulativy	Pro rekonstrukce nebo dostavby stanovit dodržení tradičního výrazu staveb		
Komentář	Kapacita a prostor krajinného prostředí Podlesí neposkytuje prostor pro další výstavbu bez porušení stávajících harmonických vztahů.		

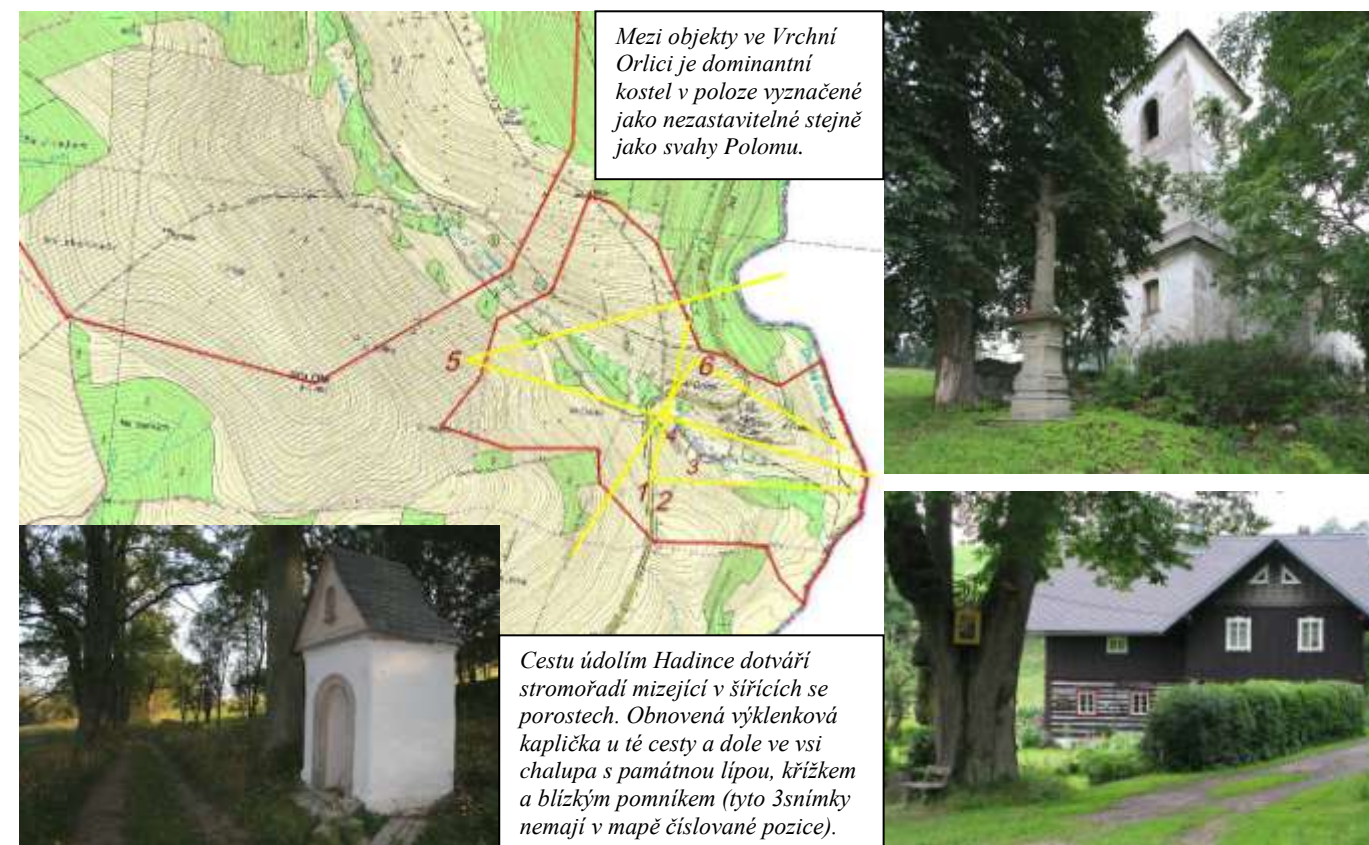
1. a 2. Nejnápadnější pohled z průjezdní silnice napovídá, že Podlesí je rekreačním sídlem. Chalupa s datací 1848 (horní snímek) je trvale obydlená a zevně udržovaná ve víceméně původním stavu. Majitel udržuje sečením i okolní louky, jejichž stav dává v krajinném rázu dojem zabydleného sídla.

3. Opravený pomník obětí světové války z let 1914 – 1918 patří v krajině k drobným objektům, které navozují vnímání historických a kulturních tradic.

4. (montáž dvou snímků k této pozici je na stránce vlevo)

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie dle KR	Obec, k.ú.
Vrchní Orlice a Hadinec	MKR2.8 Vrchní Orlice a MKR1.3 Zakletý - Anenský vrch, ZKP 1.3.1 Hadinec	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Bartošovice v Orlických horách, Vrchní Orlice
Dominanty	+Barokní kostel sv. Jana Nepomuckého, vrch Polom (766 m) záp. nad vsí, +silniční stromořadí		
Charakteristické jednotlivosti	+Kostel sv. Jana Nepomuckého z počátku 18. století je zchátralý a vnitřní zařízení zdevastováno. Početnost předválečného stavu obyvatel nepřímo dokládá !pomník 12 obětí 1. světové války před kostelem. Násilí při záboru sudetských území Německem připomíná !pomník českého příslušníka finanční stráže. V blízkosti tohoto pomníku křížek u mohutné +lípy. +Pozůstatky původní zástavby údolí pod kostelem, z části domů chalupářsky udržovaných se zachovaly 4 v dobrém stavu. Zemědělství provozuje na (-)pozůstatku státního statku soukromý zemědělec. +Údolí potoka Hadince od vsi až k pozůstalým +chalupám osady Hadinec skrytým již v lese. V horní části Hadince skupina chalup vytváří jedinečné horské sídlo otevřené k jihu na loukách s rozptýlenými dřevinami mezi lesními okraji. Níže v lese na okraji PR Černý důl kaple sv. Anny původně z Anenského vrchu, při modře značené cestě přes Hadinec sakrální plastiky.		
Zónování	Pro zástavbu u farmy v údolí potoka Hadince pod průjezdní silnicí uplatnit zónu B – zpřísněné ochrany KR, v horní části údolí zónu A – přísné ochrany KR a nerozšiřování zastavitelného území (návrh ÚPSÚ zástavbu neobsahuje)		
Regulativy	Lokalitu zemědělského hospodaření udržet pro návaznost na zemědělskou krajinu. Pro hospodářská stavení usměrnit výraz staveb v tradičním stylu. Pro kostel a Polom zachovat solitérní polohu bez zástavby.		
Komentář	Vrchní Orlice i Hadinec ztratily výraz hospodařících horských vsí. Působí jako samoty a vzhledem hospodářskému potenciálu území má smysl jen zemědělská údržba krajiny.		

1. Nad Vrchní Orlicí přechází krajinný ráz OKR 1 Orlického hřbetu do mozaiky vytvářející se z rozptýlených porostů a zemědělských enkláv.
2. Dominantní stavbu kostela přerůstají stromy, které disponují přirozenou vitalitou na rozdíl od chátrajících památek přinejmenším krajinného významu.

3.-4. Sotva využitelný statek je našťastí ve skryté poloze (? není o něj zájem jako o chalupu výše nad ním).
5.-6. Utváření krajiny údolí Hadince koresponduje s otevřeným prostorem na polské straně. Stojí za stabilizací, jak vyplývá ze srovnání s foto v MKRI.1

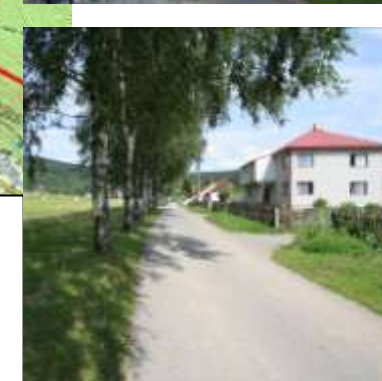
1. Údolí Hadince je snímáno ze svahu Polomu nad výklenkovou kapličkou při údolní cestě (pozice mimo mapu).
2. Snímek ukazuje rozšíření lesa oproti stavu na mapě.
3. Patrové stavení charakteristické pro horské hospodářství je nyní využíváno jako rekreační objekt (snímek z r. 2003).
4. a 5. Skupina stavení nejvýše v údolí v odlesněném svahu představuje jedinečnou ukázkou horské osady Orlických hor a z řady hledisek, včetně přístupových cest, je nezastavitelná.
6. Jedním z několika sakrálních objektů v okolí je renov. kříž.

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Deštné v Orlických horách	OKR 2 Deštnsko OKR 1 Orlický hřbet	32,08	ÚPSÚ Deštné schválen 10.9.1996 s doložkami změn č. 1 a 2, změna 3 z IV/2001, změna č. 4 z V/2007	Dobruška

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Deštné v Orlických horách	MKR3.4 Deštné	1 2	Deštné v Orlických horách
Dominanty	+Barokní dvouvěžový kostel sv. Máří Magdaleny		
Charakteristické jednotlivosti	<p>Centrum u kostela má nevýrazný prostor návsi s parkovou úpravou u kostela a vstupu do hřbitova, kde je +sousedí Svaté Rodiny z r. 1781 (přemístěné od silnice).</p> <p>Budovy školy, hotelu a (-)novostavby apartmánového domu přesahují objem většiny okolních domů.</p> <p>(-)Bytovky z poválečné výstavby působí při vjezdu do této části obce, další ovlivňují vjemy z dálkových pohledů.</p> <p>+Rozvolnění zástavby do okolních svahů až k samotám, Skiareál pod Špičákem nemá krajinně dominantní polohu.</p>		
Zónování	<p>Zástavba podle průjezdní silnice a příčně navazujících místních komunikací nemá jednotící charakter a je poznamenána většinou stavbami nízké architektonické hodnoty vedle několika staveb historického charakteru (kostel, stará budova školy proti kostelu, dále nynější muzeum, typické orlickohorské chalupy). V zájmu stavební kultivace místa jakožto střediska cestovního ruchu by měla pro novou výstavbu napojenou na stávající komunikace platit zóna B – zpřísněná ochrana KR. Pro rekonstrukce v centru a v zemědělském areálu platí zóna C - běžné ochrany KR. Pro novou výstavbu nepřipustit zakládání dalších ploch zpřístupněných novou sítí obslužných komunikací, zejména nezastavovat plochy severovýchodně od stávající hranice zastavěného území a na jižním návrší návazně na stávající RD (lokalita č. 6 změny III ÚP).</p>		
Regulativy	<p>Hmotově přizpůsobit nové domy kontextu zástavby (trapně působícím objektem je architektonické řešení apartmánového domu vedle kostela). Neponechávat na investorech volný výběr katalogových typů RD ze směsice „eurodomů“. Dále nepovolovat červené krytiny střech.</p>		
Komentář	<p>V k.ú. Deštné jsou dále odděleně jako sídla popisovány části, které se odlišují charakterem ve své lokaci a v minulosti byly samostatně pojmenovány Dříš, Kout, Šerlich, Šerlišský Mlýn, Zákoutí. Tyto včetně Deštného patřily dříve do k.ú. Jedlová. Není popisována zaniklá část Vísky, kde zůstala u cesty k Ošerovu 1 chalupa a tato lokalita prostorově patří do ZKP3.4 Ošerov (sídlo Ošerov je však příslušné katastrálně do Sedloňova). V kartografických podkladech je jako Víska popisováno sídlo s nynější chatou Radost (k. ú. Deštné), které prostorově souvisí s Plasnicí i Šedivinami a katastrálně jeho část patří do k. ú. Šediviny.</p>		

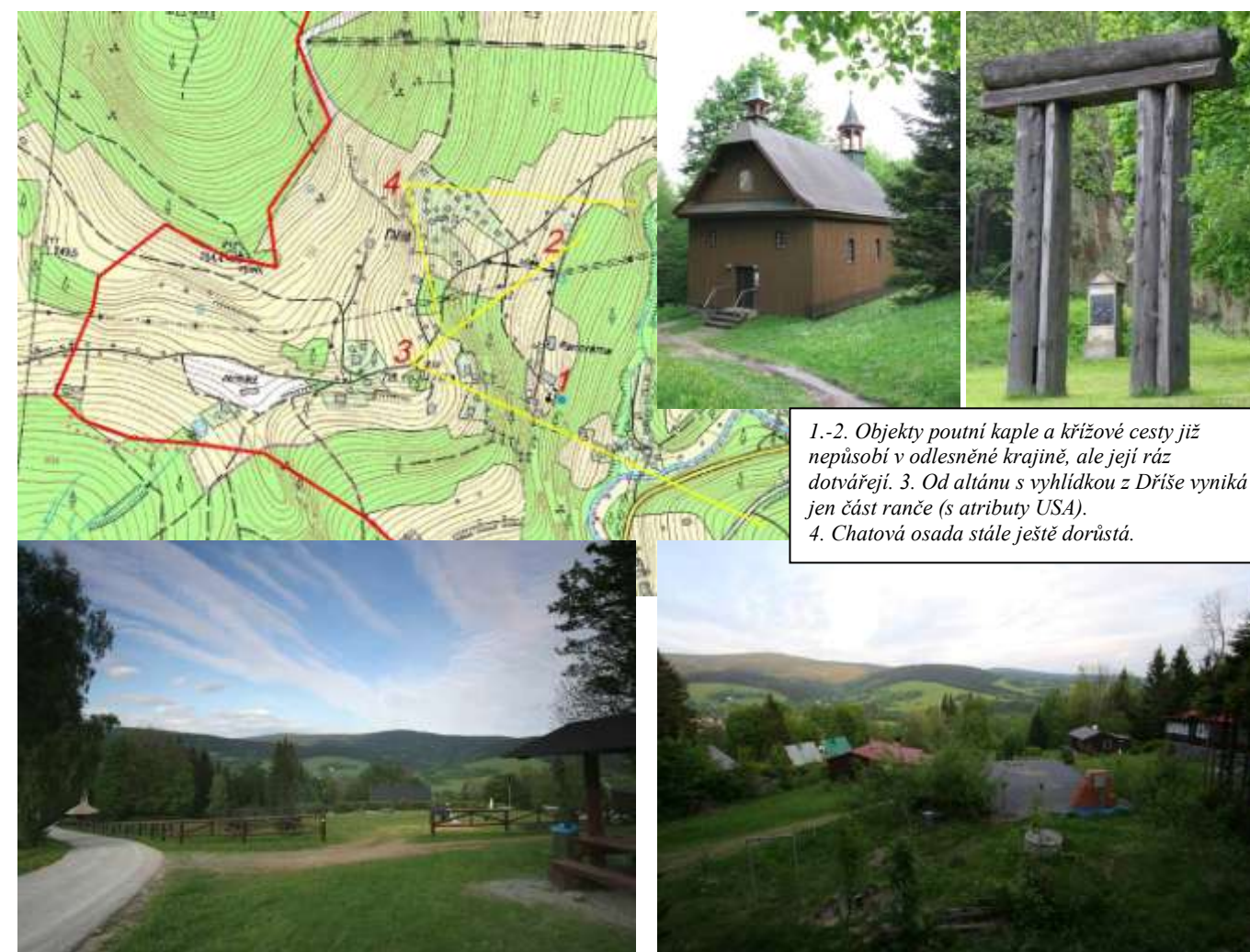

1.(vlevo) V v etapách historicky velmi rozrůzněného století vznikla nesourodá zástavba Deštného.
 2.-3.(nahore) Takové pohledy vnímá spíš turistická veřejnost, zatímco většinový názor na sídlo formují bližší pohledy na jeho zástavbu (a vybavenost). 4. Zachovalé, byť úpravami pozměněné domy typické pro horský venkov by mohly inspirovat při inovaci rozptýlených okrajů zástavby.
 5.-8. Nová výstavba rodinnými i bytovými domy, vymezená technicistně zdůvodněnými plochami, může být ovlivněna jen ve fázi záměru. 9. Péči o stavební fond z pozice krajinnáře ovlivnit nelze.

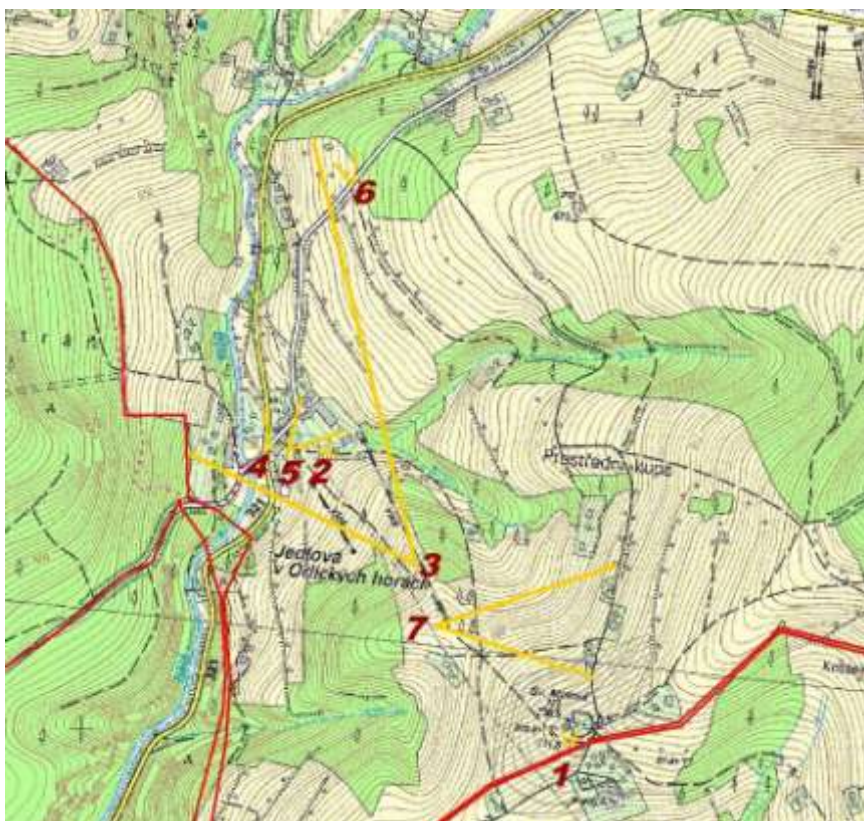
Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Dříš (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR3.4 Deštné	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Deštné v Orlických horách
Dominanty	Chata Panorama		
Charakteristické jednotlivosti	<p>+Dřevěná poutní kaple Panny Marie nad „zázračným“ mírně radioaktivním pramenem, výše původně +křížová okružní cesta, nyní s výjimkou posledního zastavení přemístěná k přístupové cestě od silnice k chatě Panorama, doplněná abstraktními dřevěnými plastikami.</p> <p>Nad chatou +seskupení pomníků zakladatele zdejší české turistiky dr. Jindřicha Štemberky, Aloise Jiráka zúčastněného na otevření podle něj pojmenované turistické cesty, Karla Michla publicisticky činného v regionu.</p> <p>Pod vrcholem kopce ranč v americkém stylu a nad ním vyhlídka.</p> <p>Sev. od silnice relativně skrytě ve svahu (-)chatová osada s objekty převážně kutilského provedení (snižuje hodnotu sídla). Ve vrcholové části hřbetu jižně od Špičáku skupina rekreačních objektů a farmy s chovem koní..</p>		
Zónování	Pro vrcholovou polohu jižního hřbetu Špičáku nepřipouštět další zástavbu. Vzhledem k poloze převážně kryté porosty a vzhledem ke stavu stávající zástavby typu chat platí pro rekonstrukce a dostavby zóna B – zpřísněné ochrany KR (ÚP sem neumísťuje novou zástavbu), pro rozptýlenou zástavbu zóna A – přísné ochrany KR.		
Regulativy	---		
Komentář	Zmíněné porosty dřevin skrývají nezdařilé objekty, ale mimo vegetační období mnohé z nich působí ve své „nahotě“.		

1.-2. Objekty poutní kaple a křížové cesty již nepůsobí v odlesněné krajině, ale její ráz dotvářejí. 3. Od altánu s vyhlídkou z Dříše vyniká jen část ranče (s atributy USA). 4. Chatová osada stále ještě dorůstá.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Jedlová v Orlických horách	MKR3.4 Deštné	1 - 3	Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách
Dominanty	+Kostel sv. Matouše je dominantou celého MKR3.4 i sousedních prostorů		
Charakteristické jednotlivosti	<p>+Ve svazích rozptýlená zástavba chalup, ve svahu nad Startem lyžařská sjezdovka se 2 vleky a pod ní návazné údolní sídlo - nynější lokalita pojmenovaná Jedlová. V lese u rozcestí ke sv. Matouši lanový park. Katastrálně do Jedlové patří také údolní poloha při Bělé u sjezdovek na Zimním (Studeném nebo Lyžařském) vrchu, která je funkčně pojímána jakoby byla Zákoutím.</p> <p>Ve fragmentech rekonstruované náhrobky a hřbitovní zdi u kostela sv. Matouše, mariánská socha, expozice historických pohlednic a fotografií v částečně opraveném kostele.</p> <p>(-)Jižně pod kostelem charitní středisko Vesmír.</p>		
Zónování	Pro všechny polohy ve svazích uplatňovat zónu A – přísné ochrany KR , při průjezdní komunikaci zónu C – běžné ochrany KR		
Regulativy	Dále nepovolovat sruby karpatského nebo jiného podobného typu. Vyloučit jakoukoliv zástavbu návrší v širším okolí kostela sv. Matouše, jak bylo doporučeno již dle dřívějšího hodnocení KR (Brychtová 2).		
Komentář	Zařazení do 1. až 3. kategorie podle kvality sídla v KR je dáno značnou rozlehlostí sídla, kde v údolní poloze z průjezdní komunikace vynikají výrobní objekty neurovnaného výrazu a naproti restaurace v nepřilíhající reprezentativním stavu s výše navazujícími, bez invence a tradice postavenými objekty podniku Start. Rozptýlená zástavba ve svazích je tradiční a většinou hodnotná, završená		

dominantou kostela sv. Matouše. Shora jmenovaná sportovní zařízení nejsou přínosem pro krajinný ráz, ale podobně jako v jiných případech patří k nynějšímu rekreačnímu poslání horských středisek, takže v dané poloze nejsou hodnocena záporně. Středisko Vesmír je udržované a funkční, ale architektonicky neadekvátní ve své poloze.

3.-5. V Jedlové se zástavba seskupila u průjezdní silnice a nástupních míst k lyžařským vlečům. V převažující ploše sídla jsou rozptýlené původní i nové domy (foto 6-7). Pro nové domy lze jen doporučit replikování historického výrazu, ale ne převzatého odkudkoliv (je zcela nevhodné zavádět např. zakarpatské sruby).

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Kout (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR3.5 Plasnice - Lomy	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Deštné v Orlických horách
Dominanty	+Chalupa s jilmem na okraji lesa		
Charakteristické jednotlivosti	Čtveřice obytných stavení nestejného výrazu, u přístupové cesty roubená stodola a kříž, částečné využití k trvalému pobytu a hospodaření, níže k potoku +kamenná kalvárie a +památná lípa krytá okolním porostem		
Zónování	ÚP zde nepředpokládá zástavbu. Pro veškeré zásahy do KR platí zóna A.		
Regulativy	--		
Komentář	Sídlo svým rozsahem neovlivňuje výrazněji KR, ale v pohledech od západní hranice CHKO se v určitých sektorech jeví velmi pozitivně		

1. Kout vyniká v některých pohledových sektorech z dálky (příliš výrazné, bohužel při renovacích oblíbené, jsou červené střechy).
2. Památný jilm je viditelný i z dálky, zatímco dole u potoka je památná lípa v porostu skrytá stejně jako kříž blízko ní.

3.-4. Bývá tendence seskupovat stavby v linii podle cest. Pro Orlické hory to není a nemělo by být typické.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Luisino Údolí (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR1.2 Velká Deštná	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách
Dominanty	Dřevěný objekt lesního závodu		
Charakteristické jednotlivosti	Bývalé dřevařské chalupy využity pro rekreaci, dostavby a nové objekty ve stylu přizpůsobeném tradici i v materiálovém rozrůznění.		
Zónování	Uplatňovat zónu A – přísné ochrany KR		
Regulativy	Nepovolovat rozšiřování chalup nad objemy srovnatelné s okolními chalupami, nepovolovat červené krytiny.		
Komentář	Rozšiřování zdejší zástavby zahuštěním nebo zábořem půdy pro stavební parcely by poškodilo jedinečnost KR této lesní sídelní enklávy a bylo by precedentní pro podobné zásahy v bývalých sídelních lokalitách, které v rámci CHKO nabyly přírodní charakter.		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Mnichová (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR3.6 Antoniino údolí	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách
Dominanty	Přírodní dominantou je táhlý hřbítok s porosty pásů dřevin mezi hlubokým údolím Bělé a mělkým údolím Koutského potoka. Nad soutokem je výraznou přírodní dominantou vrch Bělá (682 m).		
Charakteristické jednotlivosti	+Několik chalup situovaných při okraji lesních porostů obklopujících +luční enklávu, v jižní části u cesty bývalá škola(?) a stáje, v údolí Koutského potoka odloučeně rekreační objekt bývalé Šlitrovy pily. Nad ní v lese poškozená socha s datací 1749.		
Zónování	Zóna B – zpřísněné ochrany KR		
Regulativy	--		
Komentář	Lokalita se v dálkových pohledech uplatňuje až z hlavního hřbetu. Jakékoliv výraznější stavby v luční poloze Mnichové by poškodily KR.		

1 Luisino Údolí z Velké Deštné

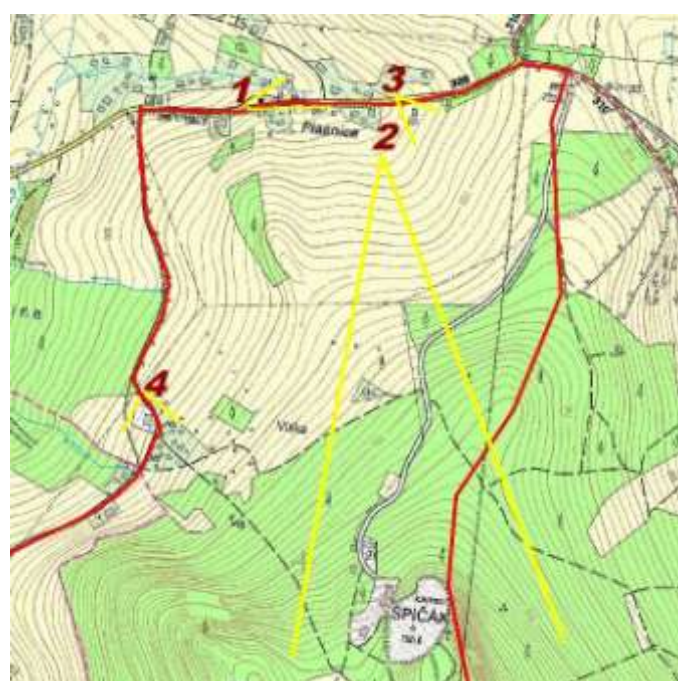

1. Mnichová z Velké Deštné (hřbítok nad lesem, v pozadí Lomy a krajina Podorlicka) – významné MKR, uplatňující se v mnoha pohledech. 2. Dominantní vrch Bělá. 3.-4. Domy z období sídelního a hospodářského významu Mnichové.

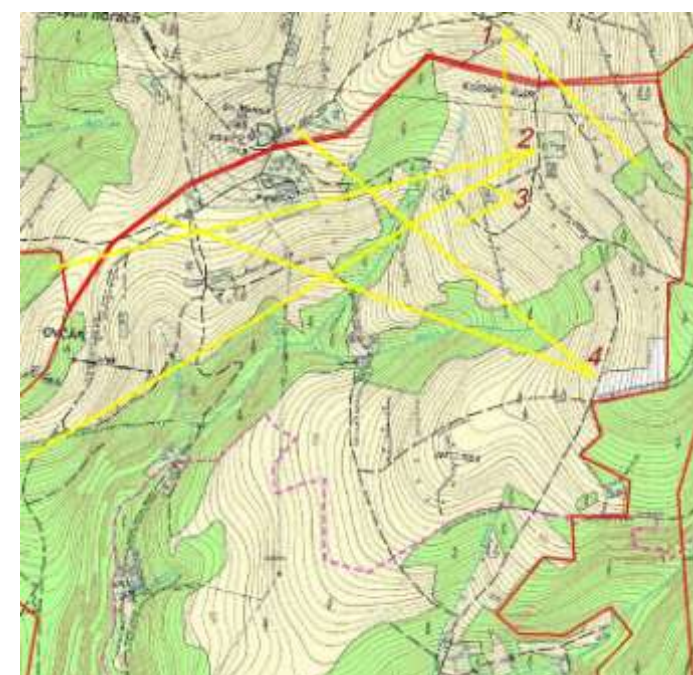

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Plasnice (menší část vsi na území CHKO, nemá vlastní k.ú.)	MKR3.5 Plasnice - Lomy	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který odděluje silnice)	Deštné v Orlických horách
Dominanty	+Kaplička vně území CHKO působí v pohledu z průjezdní silnice, +Špičák jako krajinná dominanta		
Charakteristické jednotlivosti	Několik chalup a hospodářské stavení v lučnatém prostoru směrem ke Špičáku. Související zástavba vně hranice CHKO spolupůsobí při vnímání liniové vsi. Bez pohledové návaznosti v krajinném obrazu k Plasnici patří v bývalé Vísce chata a restaurace Radost s chatovým táborem.		
Zónování	Zóna B – zpřísněné ochrany KR		
Regulativy	Na území CHKO neumísťovat stavby nenavazující na tradiční architekturu objemem a výrazem		
Komentář	Jde o hraniční území CHKO s reprezentativním pohledovým sektorem na CHÚ s dominantou Špičáku a územím urbanizovaným jen samotami		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Staré Hutě (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR3.7 Hutě	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je uzavřený)	Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách
Dominanty	Solitérní stromy v loukách		
Charakteristické jednotlivosti	+Tradiční roubené chalupy, volná návaznost na podobný charakter svahové zástavby Jedlové, (-)experimentální dům tvůrcem považovaný za moderní		
Zónování	Zóna A – přísné ochrany KR (škodlivým příkladem je dodatečně povolená stavba krytého bazénu), v údolní zástavbě zóna B – zpřísněné ochrany KR.		
Regulativy	Nepoškozovat ráz zachovalých chalup		
Komentář	Přestože krytý bazén (působí dojemem experimentálního zazeměného domu) nebyl povolen, zůstává zde a vyniká jeho nesouměřitelnost s kontextem krajiny a její zástavby (přímo drastická je konfigurace se sousední roubenkou), zcela mimo přijatelné měřítko je údajná funkce této stavby a velice pochybné je pojednání zahradnických úprav včetně náznaku budoucího vyčlenění pozemku majitele s altánem. Tato realizace je ukázkou, jak může být devastován krajinný ráz.		

1. Vlevo od hranice CHKO, dané silnicí, kaple a domy Plasnice významně spoluvytvářejí MKR.
2. Dominantní Špičák je odtud nejpůsobivější v rámci MKR
3. Autenticky vyhlížející hospodářství pečlivostí své údržby prozrazuje chalupářské využití.
4. V rozptýlené Vísce je chata Radost s chatovým kempem.

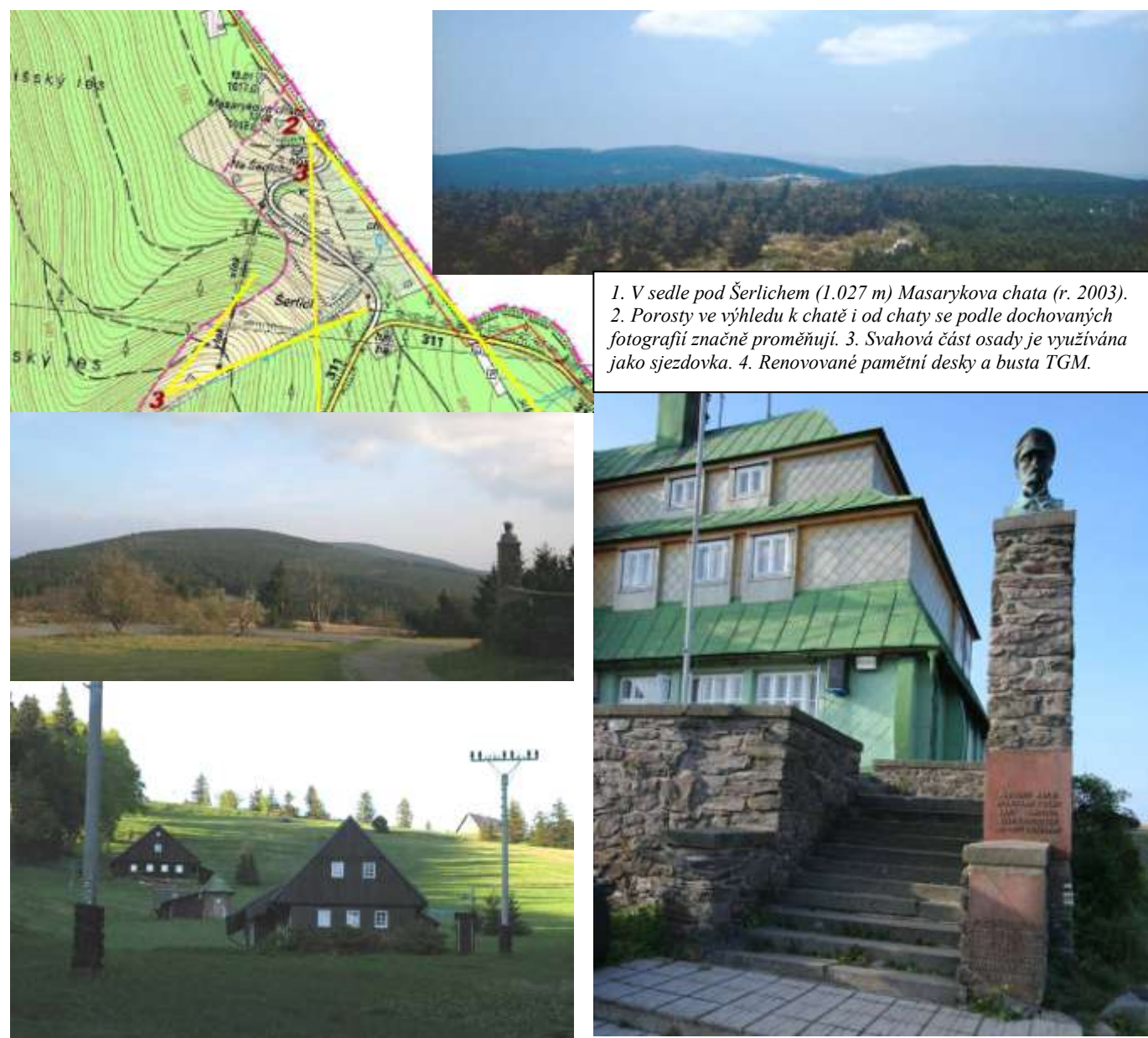

- 1.-2. (vpravo shora) Ve Starých Hutích, severní části MKR, působí rozlehlé volné plochy s rozptýlenými dřevinami a minimem staveb. Většina z nich je citlivě osazena do terénu, pokud pozorovatel vnímá pohledové sektory s úmyslem nepokazit si estetický dojem.
- 3.-4. (dole) Nepřehlédnutelným porušením proporcí zde umístěných staveb je starší, nově ještě výrazněji zvětšený dům Vesmír. Z prostoru Hutí je odcloněn zelení od kostela. Výchozí hmotová dispozice domu nebyla předpokladem zcela úspěšné úpravy. Bazén projektovaný na volném pozemku je ukázkou ignorance prostředí.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Šerlich (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR1.2 Velká Deštná	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Deštné v Orlických horách
Dominanty	Masarykova chata. Přírodní dominantou je protější svah Malé Deštné.		
Charakteristické jednotlivosti	Před výstavbou +Masarykovy chaty (1924-25, osobitá architektura autora Bohuslava Fuchse) bylo v náhorní poloze 5 chalup, další jednotlivé domy osady tvořily osadní seskupení směrem do Šerlišského dolu. +Zachovalé chalupy byly zčásti přestavěny a do jejich seskupení zasáhl v horní části dolu (-)lyžařský vlek. Parkoviště v sedle silnice ovlivňuje jen své bezprostřední okolí.		
Zónování	Zóna A – přísné ochrany krajinného rázu (vyšrafováno nezastavitelné území)		
Regulativy	Při rekonstrukcích dbát na autenticitu výrazu stávajících staveb. ÚP nepředpokládá výstavbu a tento předpoklad je nutné nadále udržovat!		
Komentář	Nejnavštěvovanější místo na hřbetu Orlických hor by mělo být chráněno tradicionalisticky ve smyslu daném mu vybudováním chaty jako východiska túr do hor. Rozhledové místo je do jisté míry postupně omezováno vzrůstajícími a rozrůstajícími se dřevinami (viz foto v MKR1.2). Řešením by bylo tlumení porostu v souladu s tradičním vzhledem místa, nikoliv výstavba rozhledny!		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Šerlišský Mlýn (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR1.2 Velká Deštná, ZKP1.2.3 Bělá a Šerlišský důl	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Deštné v Orlických horách
Dominanty	Hotel Šerlišský Mlýn		
Charakteristické jednotlivosti	Údolní poloha na horním toku Bělé, kde u turistického zařízení je seskupení několika přestavěných původních budov osady Šerlich, nyní působících jako odděleně situované sídlo. Místo turistického zájmu. V zimě je využíván lyžařský svah s vlekem – zařízení svým výrazem nezasahuje do bezprostředního okolí hotelu.		
Zónování	Zóna A – přísné ochrany krajinného rázu		
Regulativy	Při rekonstrukcích nebo možných dostavbách dbát na autenticitu výrazu stávajících staveb. ÚP nepředpokládá výstavbu.		
Komentář	ZKP1.2 Šerlišský důl působí v KR především z průjezdní silnice údolím Bělé a návazně při turistické cestě dolní částí Šerlišského dolu. V těchto polohách může dojít k lokálnímu ovlivnění KR. Jeho poškození potom vyvolává vjemy přenášené do celé oblasti krajinného rázu.		

1. V sedle pod Šerlichem (1.027 m) Masarykova chata (r. 2003).
 2. Porosty ve výhledu k chatě i od chaty se podle dochovaných fotografií značně proměňují. 3. Svahová část osady je využívána jako sjezdovka. 4. Renovované pamětní desky a busta TGM.

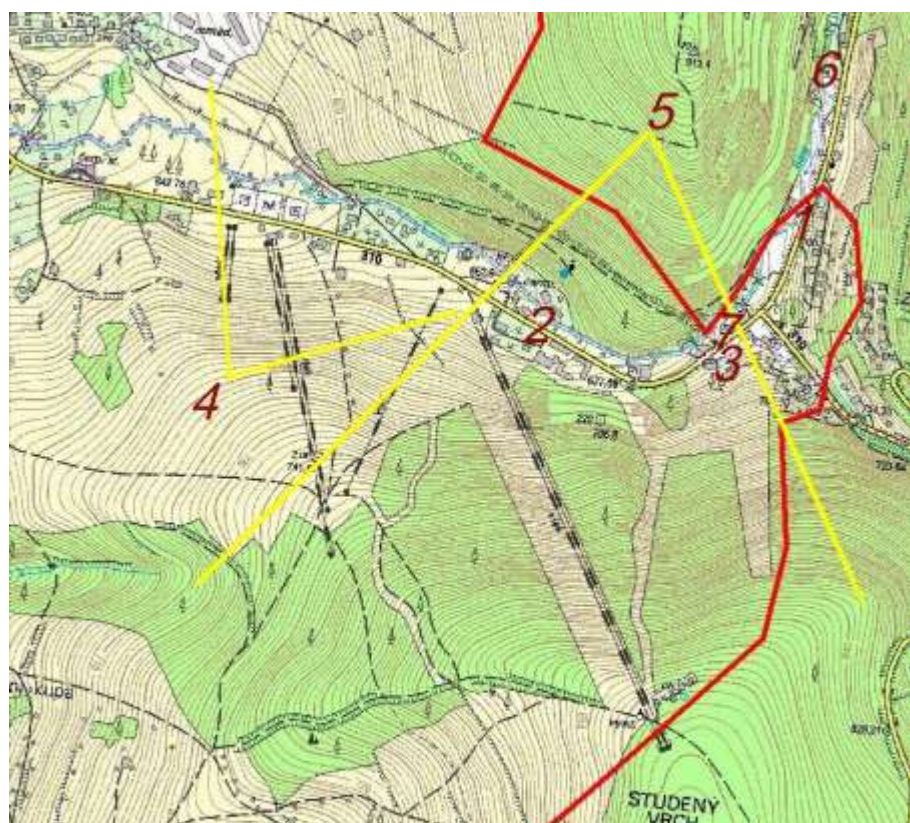
1. Pohled do údolí Bělé, kde v závěru je Šerlišský Mlýn, vpravo nad Šerlišským dolem Masarykova chata a průsek. V popředí nejvýše položená část ZKP3.4 Zákoutí (viz následující strana).

2. Budova hotelu Šerlišský Mlýn má výraz architektury horských turistických chat budovaných od počátku masového rozvoje turistiky do druhé světové války. Stejně jako chata na snímku 3 reprezentuje tehdejší specifickou architekturu nejen Orlických hor.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Zákoutí (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR3.4 Deštné	2 - 2	Deštné v Orlických horách, Jedlová v Orlických horách
Dominanty	Lyžařský vrch se sjezdovkami a vleky		
Charakteristické jednotlivosti	Objemné rekreační objekty hotelového typu (Alba, Orlice, Praha), (-)trojice apartmánových domů (svým výrazem by se tato skupina hodila někam na okraj města jiného formátu) a podobná dřívější ubytovací výstavba v severní části nad silnicí, restaurační využití bývalé sklárny, zařízení pro sezónní lyžařský provoz, přírodní enkláva „Kačenčiny zahrádky“ s NS pod sjezdovkami.		
Zónování	Zóna B - zprísněné ochrany KR		
Regulativy	V zástavbě dodržet výškovou hladinu s nerytmickým střídáním výšek objektů (nesjednocovat výšku nových objektů na dosažitelné maximum!) a tím udržet nyní charakteristickou nejednotnost objektů (ovšem dbát kultivace architektonického výrazu a nepovolovat sruby jako je nyní skrytý za chatou Domov)		
Komentář	Zákoutí je pro své výrazné zaměření na sjezdové lyžování v rámci MKR popsáno jako charakterově odlišná část sídla jinak navazujícího na Deštné a také tak prostorově v MKR3.4 působícího (ZKP3.4 Zákoutí zasahuje k Šerlišskému dolu). Zóna B - zprísněné ochrany KR sice neodpovídá dosaženému stavu zdejší zástavby, ale v dalším vývoji by mělo být dosaženo zlepšení jejího výrazu vzhledem k významu místa pro cestovní ruch.		

4.-5. Areál se sjezdovkami na Studeném vrchu (také se najdou názvy Zimní, Lyžařský) je ve sněžné sezóně bezpochyby atraktivní a zde se kumuluje všestranný ruch, který je možné z určitých hledisek považovat za součást krajinného rázu, avšak jeho harmonie a estetika (definováno slovy zákona o ochraně přírody a krajiny) je problematická. V ostatní čas, zejména v jarním aspektu může milovník přírody obdivovat chráněné území přírody Kačenčiny zahrádku (vlevo od okraje snímku), pozoruhodný počin Správy CHKO Orlické hory.

1.-3. Zákoutí svým charakterem situování staveb pro sport, rekreaci a s tím související podnikání, bylo v hodnocení KR odlišeno od zástavby sídelní části Deštného. Ze jmenovaných zájmů vychází technická infrastruktura i účelový vzhled stavebních objektů. Jejich postupné rozrůstání sotva může být podřízeno koncepci celku a ohledům na krajinný ráz. Příklady z mnoha ukazují i starší stavby, využití budovy sklárny a naštěstí skryté umístění srubu, nakonec sezónní (tedy většinu roku trvající) působivost parkovišť.

6.-7. Rozdílnost v pojetí estetiky domů u minulých a nynějších stavebníků

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Dobré	OKR 2 Dešensko	Většina území mimo CHKO	ÚPO Dobré z 28.12.2006 na www.mestodobruska.cz/dokument.php?id=21	Dobruška

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Chmeliště (část vsi, nemá vlastní k.ú.)	MKR3.5 Plasnice - Lomy	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Dobré, k.ú. Rovné u Dobrého a Lomy u Osečnice (1 dům)

Dominanty	Zemědělský objekt
Charakteristické jednotlivosti	Skupina původně +hospodářských usedlostí, nejnáchodněji situovaná ve velmi rozvolněné vsi Chmeliště. Jižně položená usedlost patří do k.ú. Osečnice, ale krajinnou vazbu má k této lokalitě.
Zónování	Při rozvoji tohoto místa uplatňovat zónu B – zpřísněné ochrany KR.
Regulativy	Na území CHKO neumísťovat stavby nenavazující na tradiční architekturu objemem a výrazem. Vzhledem k pohledově exponované poloze ve výhledových sektorech z širokého okolí Deštného by objemné nebo vysoké stavby výrazně narušily KR v rozsáhlých částech OKR 1 a OKR 3.
Komentář	Na lokalitě se zemědělsky hospodaří. Stavební úpravy na chalupách poškozují jejich původní ráz, ale z odstupů, ve kterém je místo zpravidla pozorovatelné, nezpůsobují poškození KR.

1.-2. Mnohé chalupy jsou ukryty v zeleni a v pohledech na krajinu se uplatní teprve po opadu listí, pokud ovšem je neskrytá jehličnatý les. Rozměrově velké stavby, které by bylo vhodné clonit, ani velké stromy nezakryjí. Tato část Chmeliště je viditelná z mnoha rozhledových míst.
3. Pamětní kříže a jiné drobné památky místy zcela pohlcuje porost. Zjevují se jen díky opakované údržbě.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Rovenské Šediviny (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR3.5 Plasnice - Lomy	3 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je částí sídla)	Dobré, Rovné u Dobrého

Dominanty	Prázova chata
Charakteristické jednotlivosti	Rovenské Šediviny, kde je na hranici CHKO vojenský objekt s restaurací Hubert a turistická Prázova chata, jsou ve výběžku k.ú. Rovné u Dobrého. Osada nemá jednotný architektonický výraz, ani prvky regionálních lidových staveb, je však vstupem do CHKO.
Zónování	Na zdejší území CHKO není v podstatě prostor pro novou zástavbu. Při rozvoji tohoto místa uplatňovat zónu C – běžné ochrany KR.
Regulativy	---
Komentář	V Rovenských Šedivinách nemohou mít případné zásahy vně hranice CHKO negativní vliv na KR, pokud by nešlo o výstavbu např. větrných elektráren!

V kapitole 4. Přírodní podmínky je jmenováno klima jako jeden z faktorů ovlivňujících KR.. Počasí jako součást projevů klimatu významně ovlivňuje vnímání krajinného rázu – příkladů by bylo možné uvést mnoho. Dvojice snímků turistické Prázovy chaty nabízí buď možnost vykročit za jasné oblohy k výhledům na krajinu Orlických hor, nebo za deště trávit čas v chatě, což je lepší volba než pochmurné vidění krajin..

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Javornice (vně CHKO)	OKR 5 Rokytnicko	Většina území vně CHKO	Návrh ÚP ze září 1997	Rychnov nad Kněžnou

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Přím (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR5.6 Ochozy - Přím	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Javornice

Dominanty	---
Charakteristické jednotlivosti	Skupina vesnických usedlostí, zčásti rekreačních, většinou v poloze vně území CHKO, ale na hraniční cestě, kde působí v KR okraje CHÚ.
Zónování	Zónu B – zprísněné ochrany KR lze uplatnit i pro území vně CHKO
Regulativy	Zachovat výraz stávající osady. Návrh ÚP nepočítá s novou zástavbou.
Komentář	Okrajová území na vstupních komunikacích do CHKO se podílejí na vytváření dojmu kvality CHÚ.

Přím v poloze pohledově související s příjezdovou komunikací do rozsáhlejší sídlení a rekreační oblasti Rokytnicka (zejména směrem od Rychnova nad Kněžnou) je krajinnou kulisou na vjezdu do CHKO Orlické hory. Prostorově souvisí s Javornickem, kde je ovšem pro krajinné hodnoty také nutné uplatňovat hodnocení případných zásahů do KR. V krajinném rázu souvisí s Ochozy, jejichž prostor je však otevřen opačným směrem na Rokytnicko.

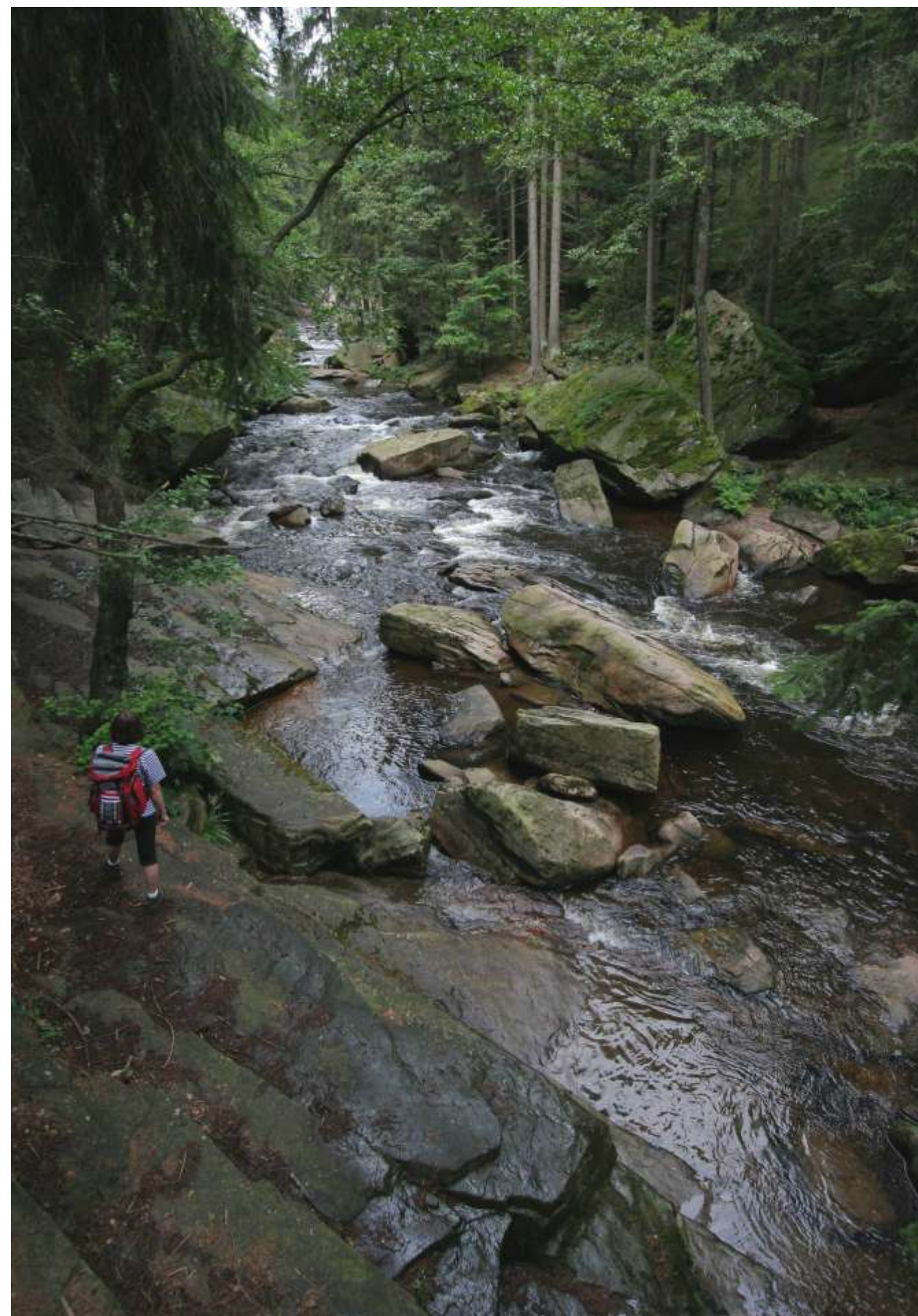
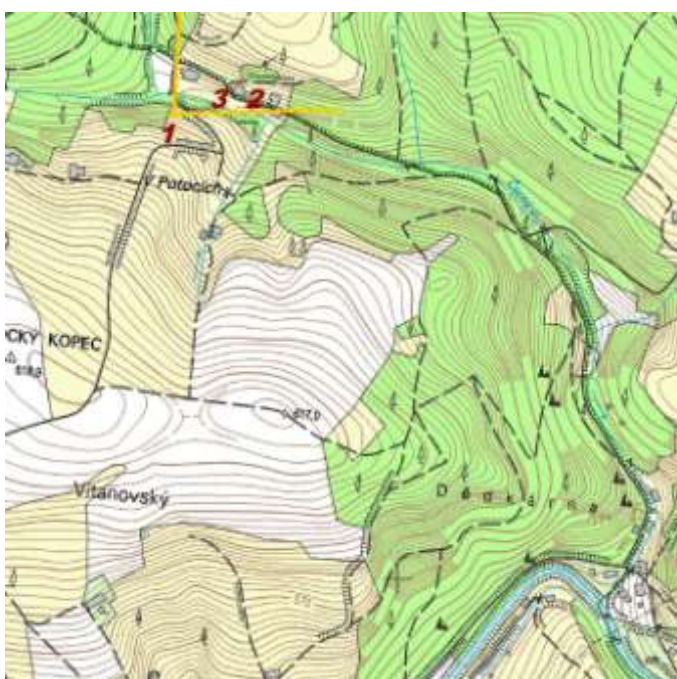
Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Klášterec nad Orlicí * (vně CHKO)	OKR 2 Divoká Orlice	Většina vně CHKO	nezjišťován	Žamberk

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Amerika (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR2.10 Zemská brána	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Klášterec nad Orlicí

Dominanty	---
Charakteristické jednotlivosti	Osada rozložená v údolí Divoké Orlice a jejího pravostranného přítoku, několika rozvolněnými usedlostmi stoupá k +Horní hájovně (samotě) +loukami se skupinami dřevin a výběžky lesa. V údolí rekreační zařízení s chatovým táborem, (-)trojice zanedbaných domů. V horní poloze bunkry opevnění z let 1936-38. Letní tábor Radost víceméně skryt ve svahu.
Zónování	Zóna B – zprísněné ochrany KR s ohledem na vstupní prostor do PR Zemská brána s naučnou stezkou
Regulativy	Lze jen doporučit kultivaci stavebního fondu
Komentář	Frekventovaná turistická cesta je vedena po modrém značení podle Divoké Orlice, ale krajinářsky neméně cenným územím je nelesní svah směrem k Horní hájovně. Vede k ní cesta napojující se na turistickou Jiráskovu stezku a umožňující uzavřít výletní okruh.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
V Potocích (v turistické mapě název Potoky, osada nemá vlastní k.ú.)	MKR2.10 Zemská brána	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Kláštrec nad Orlicí
Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Osada zasahující do údolí Černého potoka třemi usedlostmi, z nichž 2 jsou na území CHKO. Navazující +louky již nejsou hospodářským zázemím tohoto osídlení, které však působí autenticky v obhospodařovaném úseku krajiny. V horní poloze zabíhá louka do lesního komplexu. Tato část osady V Potocích je výrazně odlišná od rozlehlejší části již vně CHKO.		
Zónování	Zóna A – přísné ochrany KR s ohledem na zachovalost místa		
Regulativy	---		
Komentář	Lokalita je přístupná z jihu od Klášterce asfaltovanou silnicí, nebo lesními cestami po hranici CHKO bez turistického značení. Pěkné údolí Černého potoka se napojuje k Divoké Orlici na turisticky frekventovanou cestu Zemskou bránou.		

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Kounov* (vně CHKO)	OKR 3 Deštersko	Většina vně CHKO	ÚP obce Kounov schválený 15.11.2000	Dobruška

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Šediviny	MKR3.5 Plasnice - Lomy	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Kounov, Šediviny

Dominanty
Charakteristické jednotlivosti
 +Kaple sv. Josefa z r. 1907, jižně u silnice skupina stromů s obnoveným křížkem
 +Skupina chalup u kaple, převážně rekreační osídlení,
 +plán se samotami a silničkou, která tvoří hranici CHKO a jižním směrem přes lesní úsek směřuje k Rovenským Šedivinám, severním směrem k +samotám a chatě Radost (jižně u ní je poslední dům v k.ú. Šediviny).

Zónování
Regulativy
Zóna B – zpřísněné ochrany KR
 Popisované části Šedivin mají rozdílný charakter zástavby jak v krajinné poloze, tak ve výrazu staveb a při posuzování zásahů stavebních činností je logické posuzovat je zcela odděleně. Lokality protíná hranice CHKO. Zatímco v Rovenských Šedivinách a u chaty Radost nemohou mít případné zásahy vně hranice CHKO negativní vliv na KR, v širším okolí kaple sv. Josefa by došlo k výraznému narušení KR umístěním nových staveb.

Komentář
 ÚP neobsahuje návrh nové výstavby na území CHKO, ale severně od kaple sv. Josefa těsně vně hranice je plocha pro bytovou výstavbu, jejíž výraz by měl být usměrněn v kontextu stávající zástavby.

1. Ve výhledu z okraje lomu je obzor se Skutinou již mimo území CHKO. Okolí chaty Radost, u níž je budova na snímku 2, zakrývá les.
 3.-4.(vpravo nahoře) Cesta po hranici CHKO poskytuje působivé výhledy, mezi kterými vyniká zde na východním okraji Šedivin skupina domů s historizujícím kostelem sv. Josefa (snímky 5.-6.).
 7. Památné stromy v blízkosti staveb jsou impozantním estetickým protějškem, ale jejich ochrana je problematická.

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Liberk*	OKR 4 Libersko	Část vně CHKO	Koncept ÚP Liberk ze srpna 2005, souborné stanovisko MÚ Rychnov nad Kněžnou z 27.3.2006	Rychnov nad Kněžnou

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Hutě	MKR3.7 Hutě	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Liberk, Velký Uhřínov

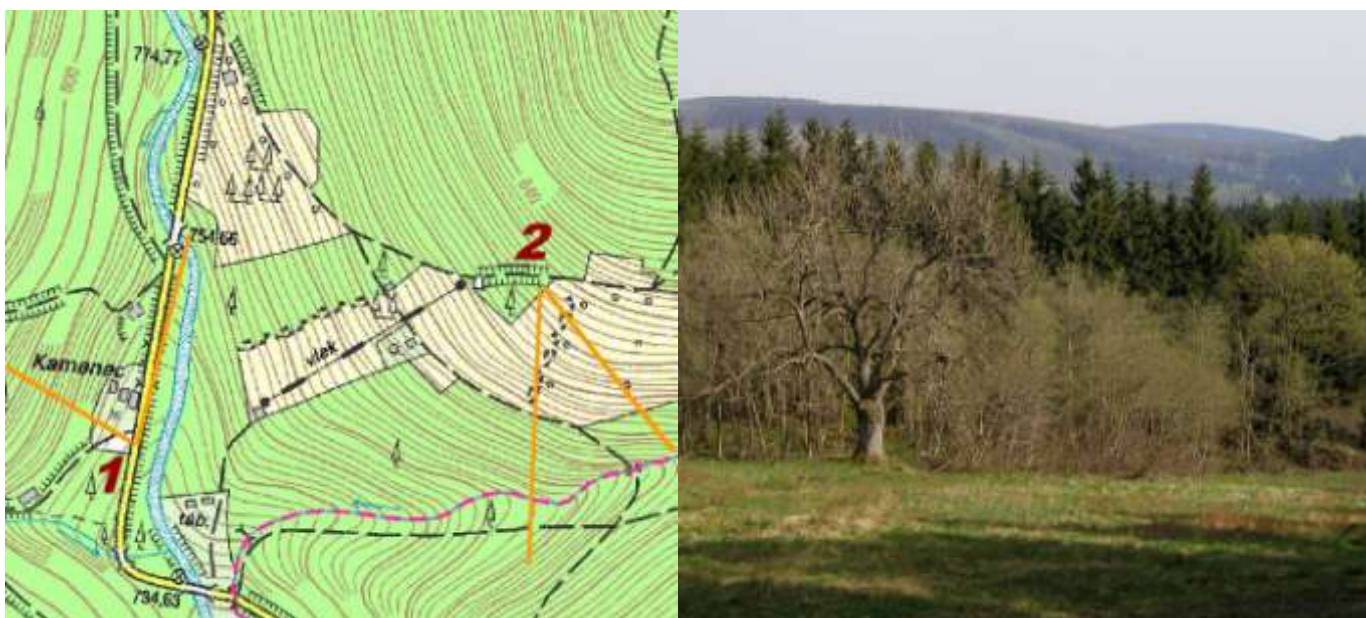
Dominanty ---
Charakteristické jednotlivosti +Samoty a skupiny chalup při lesních okrajích a níže v údolích v obklopení lesa. Převážně +údolní osídlení, nyní rekreační chalupy. Lesní části lokalit se v dálkových pohledech neuplatňují.
Zónování **Zóna A – přísné ochrany KR**, s ohledem na zachovalost místa.
Regulativy Pro lokalitu není v ÚP uvažována výstavba
Komentář Rozvoj této lokality nelze doporučit jak z hlediska přístupových komunikací, tak nežádoucího zahušťování osídlení v lesním komplexu, na ekotonech lesních okrajů a na přítocích Bělé.

1.-3. (vlevo) Chalupy pozorovatelné z prostoru luk ve vyšší poloze Hutí. V dálkových pohledech se neuplatňují.
4.-7. V údolích potoků se skrývá více chalup než kolik lze dokumentovat v rozsahu daném pro hodnocení. Působí především uvnitř ZKP, ale pro zachování charakteristických znaků celků krajiny mají význam. Některá hlediska hodnocení těchto převážně rekreačních objektů obsahuje kapitola 8.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Kamenec	MKR1.2 Velká Deštná – Pěticestí, ZKP 1.2.1 Kamenec	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Liberk, Velký Uhřínov
Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Při silnici v údolí 2 objekty rekreačního zařízení s (-)příslušenstvím a návazností na letní tábory. Původně nelesní část lokality s domem u silnice pokračuje výše ve svahu na místech zaniklého osídlení. V dálkových pohledech se neuplatňuje.		
Zónování	Zóna B – přísně ochrany KR		
Regulativy	Pro lokalitu není v ÚP uvažována výstavba		
Komentář	Rozvoj této lokality nelze doporučit z hlediska nežádoucího zahušťování osídlení v lesním komplexu údolí Zdobnice. Vedlejší objekty a jejich uspořádání u silnice vyžadují kultivaci zejména ve vztahu k reklamě tohoto rekreačního zařízení.		

1. Rekreační areál zahrnuje také letní stanový tábor, který není v záběru této fotografie (ta naznačuje shora popsáný stav)
2. Zaniklé osídlení osady Kamenec indikují porosty

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Ochoz, Přední a Zadní	MKR5.6 Ochozy - Přím	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Liberk, Bělá u Liberka
Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Nad západním svahem Zdobnice 8 samot obklopených lesem. V Předním Ochozu +zachovalé roubenky, působivost louky zde narušuje vzdušné elektrické vedení. Nelesní část lokality se v dálkových pohledech neuplatňuje.		
Zónování	Zóna B – přísně ochrany KR		
Regulativy	Pro lokalitu není v ÚP uvažována výstavba		
Komentář	Rozvoj této lokality nelze doporučit jak z hlediska přístupové komunikace, tak nežádoucího zahušťování osídlení v lesním komplexu nad údolím Zdobnice (viz též rozvojová lokalita v Bělé vně CHKO).		

1. Louky, byť již hospodářsky bezvýznamné, jsou ve střídání s lesními porosty prvkem tvořícím krajinný ráz a významné biotopy. Pozorovatel je pociťuje podle své vnímavosti jako harmonické a estetické hodnoty.
2.-3. Chalupy v pohledové symbióze s lesními okraji.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Podolí (jinak Pádolí)	MKR4.1 Uhřínov	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Liberk, Velký Uhřínov
Dominanty	+Lučinaté návrší s kótou 737 m		
Charakteristické jednotlivosti	+Velmi rozptýlené samoty. +Zámeček dříve viditelný v lesnatém svahu již není dominantní.		
Zónování	Zóna A – přísné ochrany KR		
Regulativy	Pro lokalitu není v ÚP uvažována výstavba. Případné aktuální požadavky (např. agrofarma) je nutné posuzovat individuálně již od záměru.		
Komentář	Rozvoj této lokality může souviset s využitím zemědělských pozemků, jejichž rozložení je pro MKR4.1 typické.		

1. Ve výhledu k Velké Deštné byl vpravo pod Lubným viditelný Zámeček (r. 2003)

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Tisovec	MKR3.6 Antoniino údolí, ZKP3.6.2 Tisovec	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Liberk, Velký Uhřínov a Malý Uhřínov
Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Lokalita s chalupami na +loukách svažujících se v sevření lesem k levostrannému přítoku Bělé (kaskáda vodního toku). Architektonický výraz 2 z horních chalup poškozen úpravami. Celek lokality se neuplatňuje v pohledech z dálky. Do k.ú. Malý Uhřínov, ale bez návaznosti k Tisovci, patří také +hájovna Jedlina vedle silnice v MKR3.6 v údolí Bělé (viz foto v kap. 8).		
Zónování	Zóna B – zpřísněné ochrany KR		
Regulativy	Pro lokalitu není v ÚP uvažována výstavba		
Komentář	Rozvoj této lokality nelze doporučit jak z hlediska přístupové komunikace, tak nežádoucího zahušťování osídlení v lesním komplexu nad údolím Bělé. Jde o sídlení lokalitu typickou pro území Deštenska pod hlavním hřbetem Orlických hor.		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Uhřínov	MKR4.1 Uhřínov	2 - 3	Liberk, k.ú. Velký a Malý Uhřínov
Dominanty	+Barokní kostel sv. Vavřince, +dvojice památných lip, (-)zemědělská farma		
Charakteristické jednotlivosti	Ve Velkém Uhřínově (-)zemědělský areál, (-)nesourodá zástavba u rybníčku pod areálem, řadové bytovky pro zaměstnance zemědělského závodu, (-)řada zchátralých a opuštěných budov, +tradiční a udržovaná zástavba je na východním okraji Uhřínova, kde přechází do lesních porostů. V exponované poloze +opravený kostel a jeho revitalizované okolí (opravená +budova bývalé školy se sídlem sdružení Villa Nova a pomníkem padlých v 1. světové válce). Skanzen středověkého hospodářství Villa Nova je v krajinářsky nenápadné poloze. Malý Uhřínov na svém k.ú. v CHKO zahrnuje samoty pod Planerem, u rozcestí Pod Špicí a při lesním okraji až k Pičberku, který je v k.ú. Skuhrov nad Bělou a jeho působení v KR je podobné (z hlediska hranice CHKO je otázkou její vedení).		
Zónování	Zóna C – běžné ochrany KR v sídle Velký Uhřínov, Zóna B – zprísněné ochrany KR v okolí samot v k.ú. Malý Uhřínov		
Regulativy	Rozvoj Velkého Uhřínova je předpokládán ÚP. Nová výstavba je situována vně CHKO, ale ovlivní její KR. Kontextově lze těžko navázat na kvalitní objekty, ale výraz novostaveb by měl ctít tradici a ne přizpůsobení stávajícím objektům nebo typovým vzorům. Nedoporučuje se zástavba kolem kostela (ostatně vzhledem k hospodářskému potenciálu a demografickému vývoji je návrh rozvoje předimenzovaný). V k.ú. Malý Uhřínov novou výstavbu nepřipouští.		
Komentář	V dálkových pohledech se uplatňuje dominantní kostel, takže sídlo působí v KR širšího okolí velmi pozitivně. V intravilánu jsou vjemy převážně negativní, ale postupně napravitelné. Vzhledem k potřebě přestavby Velkého Uhřínova není zdůvodnitelné rozšíření zástavby u samot Malého Uhřínova (otázkou je zájem o rekreační domy v těch polohách). Stávající samoty jsou rozvolněně rozmístěny podle hranice CHKO a působí v KR pozitivně s výjimkou chaty ve skryté poloze u Biskupské cesty. Rekreační výstavba by degradovala vnímání chráněného území.		

2.-9. Mozaika pohledů na Velký Uhřínov a objekty v něm vystihuje jejich rozrůzněnost. Inspirativnost těchto pohledů může rovněž různě působit na zdejší obyvatele a příchozí investory a projektanty. 10.-13. Okraje Velkého i Malého Uhřínova jsou pro CHKO krajinotvorné.

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Olešnice v Orlických horách	OKR 2 Deštensko, OKR 1 Orlický hřbet	14,29* Část vně CHKO	ÚPSÚ Olešnice v Orlických horách schválený r. 1999 (zpracován 1994-7), změna č. 1 k ÚPSÚ s účinností od 31.12.2008	Dobruška

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Olešnice v Orlických horách	MKR3.1 Olešnice	1 - 2	Olešnice v Orlických horách

Dominanty	+Barokní kostel sv. Máří Magdaleny v úpravě z r. 1851 s ohradní zdí hřbitova a krytým schodištěm k jižnímu vstupu. +Náměstí s charakterem městské zástavby, sochami a býv. zámečkem.
Charakteristické jednotlivosti	V centrální části osnova ulic typická pro městskou zástavbu. Údolní zástavba místy se rozvíjející do postranních údolí nebo svahů, velmi četné roubené domy, případně kombinované se zděnými částmi. +Svahy s loukami a střídavými porosty dřevin navazují na zástavbu. +Výhledová místa z okolních nezalesněných svahů a vrchů. Objekty zemědělského hospodářství v polohách nerušících vjemy z kompaktnosti sídla z exponovaných pohledových míst. (-)Zájem o rekreační potenciál místa způsobil kromě chvályhodných rekonstrukcí chalup některé neorganické dostavby (viz foto v kapitole 8) a zejména shluky víkendových chat. +Kamenicky kvalitně zpracované plastiky na náměstí a při údolní cestě. +Památný strom jasan pod Panským vrchem aj. stromy v konfiguraci s domy. Objekty předválečného opevnění s NS v okruhu jižně od obce.
Zónování	Zóna C – běžné ochrany v kompaktní zástavbě centra, Zóna B – zpřísněné ochrany KR v navazující údolní zástavbě, zóna A – přísné ochrany KR na expon. svazích převážně nezastavěného území v okolí obce
Regulativy	Pro plochy zástavby dle změny č. 1 ÚP je stanovena podlažnost objektů a lze ji akceptovat. Architektonický výraz domů by měl být konzervativní, rozhodně nepřipouštět katalogové typy eurodomů. Nerozšiřovat chatové osady! V zahuštěné zástavbě omezit červené krytiny střech, v rozvolněné okrajové a v údolní zástavbě horní části obce je zcela vyloučit. Vyloučit rozptýl zástavby do nezastavěných údolních svahů! Kostelní vrch nadále považovat dle dřívějšího hodnocení KR (Brychtová 2) za nezastavitelné území.
Komentář	ÚPSÚ platný již 10 let prokázal předimenzování návrhů ploch zástavby. Plochy podle platné změny č. 1 by neměly být využity pro apartmánové domy, které degradují výraz horských sídel a činí problematický obor drobného podnikání rezidentů s ubytovacími službami.

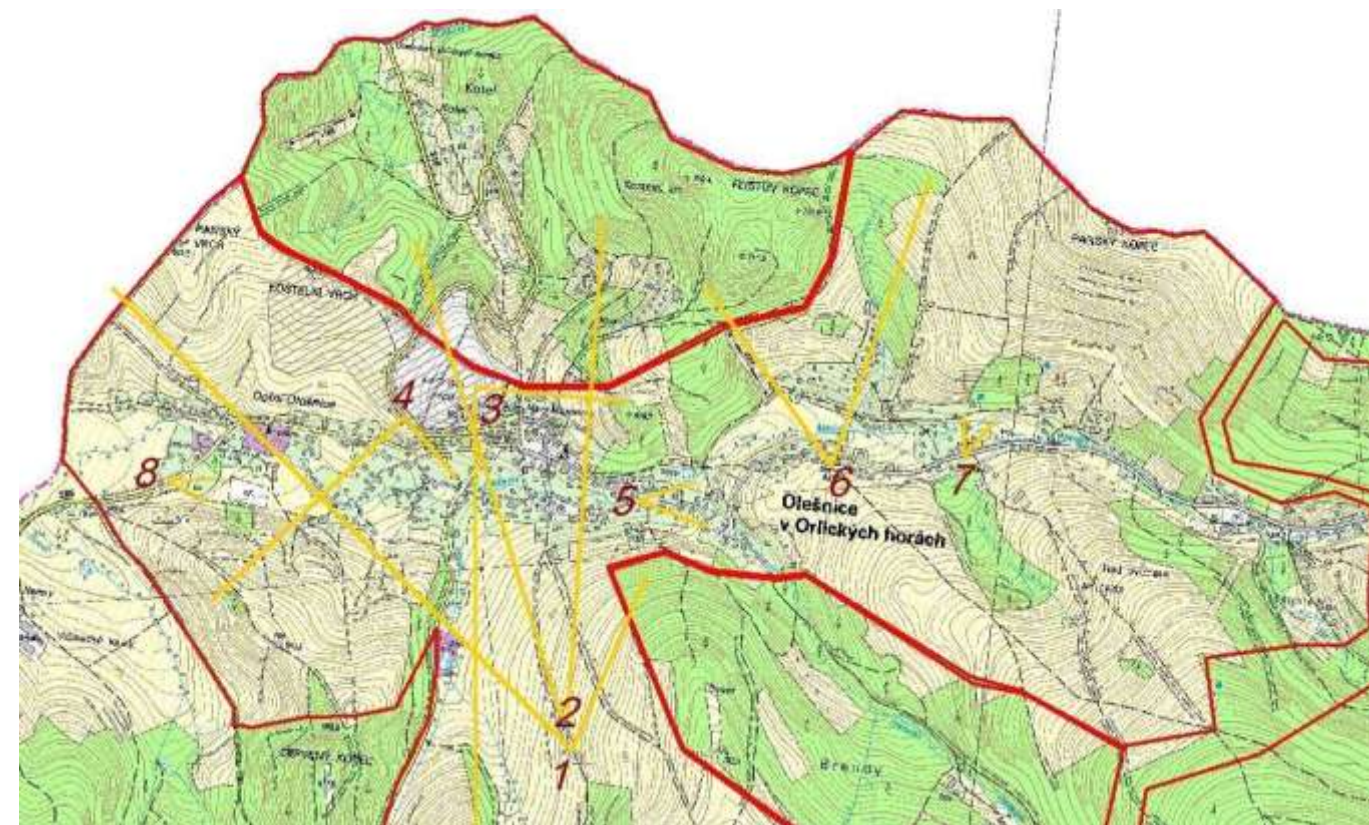

Mapa s odkazy na snímky č.1-8 je u tabulky sídla Čihalka na dalším listu
Krajinný obraz 1-3 na této stránce argumentuje nezastavitelnost
Kostelního vrchu (území v mapě vyznačeno šrafováním)

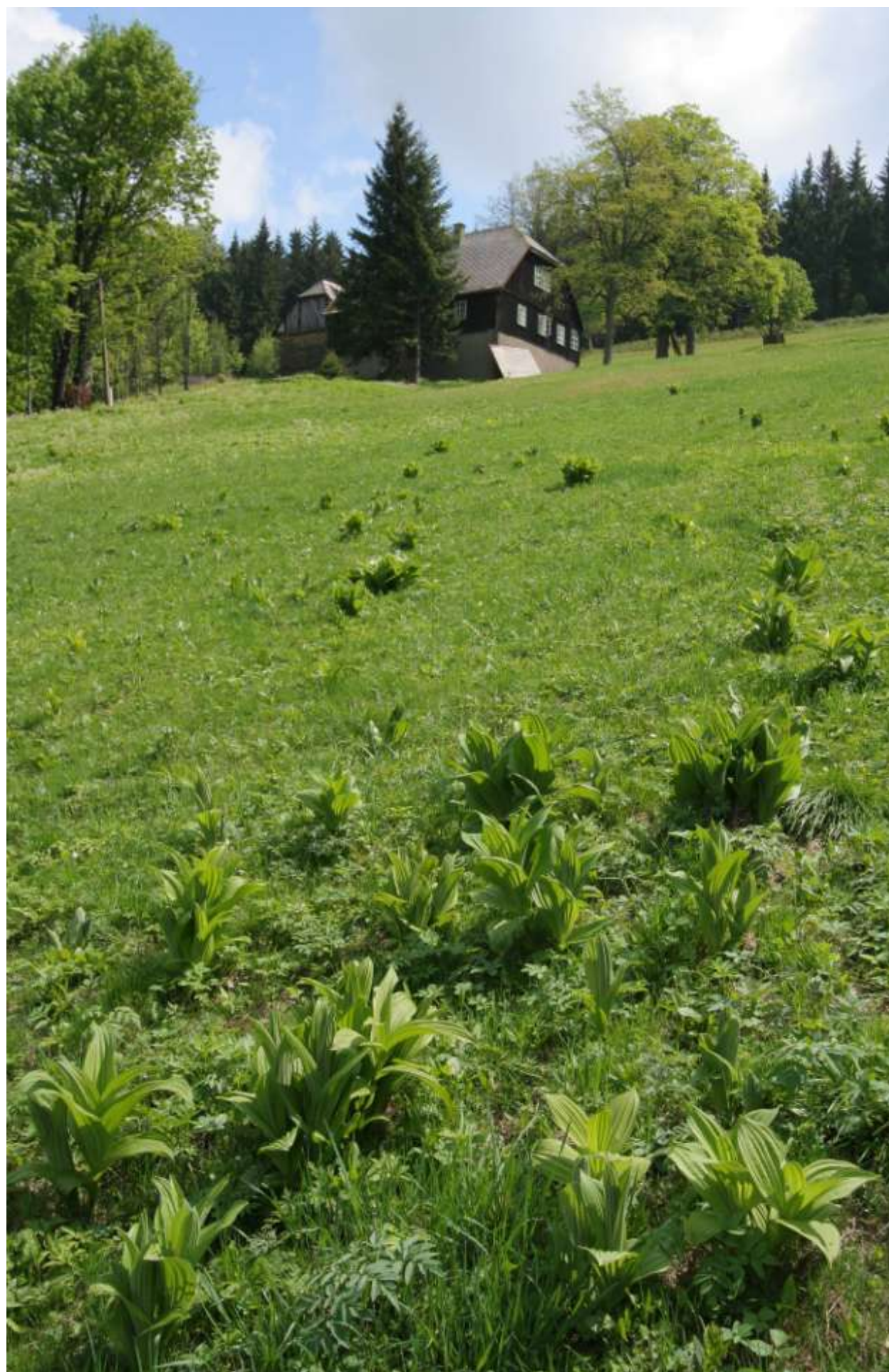

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Čihalka (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR1.1 Vrchmezí Šerlich, ZKP1.1.1 Údolí Olešenky	I (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Olešnice v Orlických horách
Dominanty	Horská chata s restaurací		
Charakteristické jednotlivosti	Solitérní objekty bývalého zemědělsko-dřevařského osídlení Lyžařský svah s vlekem a příslušnými (-)objekty Sporadické zemědělské využití Při údolní cestě k Olešnici nesouvislá zástavba +udržovaných chalup		
Zónování	Zóna B – zpřísněné ochrany KR		
Regulativy	ÚP zde nepočítá se zástavbou, kromě případné přestavby či dostavby turistické chaty. Při rekonstrukci by měl být replikován její původní výraz. Stavební kultivace by měla platit také pro příslušenství lyžařského vleku.		
Komentář	Čihalka je lokalitou nabízející nenáročné sjezdové lyžování, ale pro svou polohu a hodnotu KR by zde měl být rozvíjen zájem o zimní (samozřejmě i letní) turistiku, rozhodně nerozšiřovat lyžařský svah na úkor lesa.		

Snímky 1-8 z MKR3.1 Olešnice jsou z předchozím listu. Mapový výřez obsahuje také zakres ZKP3.1.1 Kotel a část ZKP3.1.2 Ruské údolí. Mapový výřez s Čihalkou viz kapitola 6 Diferenciace území podle KR - MKR1.1 Vrchmezí.

Čihalka s turistickou chatou a dalšími objekty ze sjezdovky. Na snímku vpravo svah sjezdovky s trsy kýchavice bílé Lobelovy.

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Orlické Záhoří	OKR 2 Divoká Orlice	29,14	Územní plán schválen 9.2.2000 Změna č. 2 z r. 2006, změna č. 3 z r. 2008 (z hlediska KR některé záměry vyloučit, viz Komentář jednotlivých sídel)	Rychnov nad Kněžnou SÚ Rokytnice v O. h.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie dle KR - sídla	Obec, k.ú.
Bedřichovka	MKR2.2 Bedřichovka	1 - 2	Orlické Záhoří, Bedřichovka a Trčkov

Dominanty Charakteristické jednotlivosti	Turistická chata Bedřichovka, +silniční alej (viz foto 1) Sportovní areál s ubytovacími a dalšími službami včetně lyžařské sjezdovky s vlekem. +PR Bedřichovka s částí NS Bedřichovka – Trčkov. +Rozvolněná zástavba chalup pozůstalých z původní vsi (bývalá škola upravována na rekreační objekt) – hmotově převýšena chatou Bedřichovka, jednotlivé objekty podle silnice, cesty k Trčkovu a Divoké Orlici, nevyniká kaplička vedle sjezdovky. +4 rybníčky v mokřadní louce sz. od chaty Bedřichovka. +Silniční stromořadí (jednostranně nově vysazené, východní strana původní), rozptýlené skupiny dřevin rostoucích mimo les.
Zónování	Krajinný prostor (-)otevřený na polské území s výrazně odlišnou (nekonzistentní) zástavbou hmotově a barevně narušenou v Lasówce. Stávající i plánovaná zástavba je soustředěna podle ohybu průjezdní silnice – předpokládá se kompletace sportovního areálu. Zastavěné území v podobě objektů hromadné rekreace jsou zónou B – zpřísněné ochrany KR, pro navazující rozptýlenou zástavbu platí zóna A – přísné ochrany KR. Další zahušťování zástavby zejména podle cest k Trčkovu a Divoké Orlici připouštět ve výjimečných případech na základě individuálního posouzení vlivu stavby na KR. Plochy bez stávajících přístupových cest ponechat nezastavitelné, samozřejmě je nepřípustnost nové zástavby v PR Bedřichovka, v lokálním biocentru a kontaktu s těmito plochami. Pro plochy mimo zastavitelné území dle ÚP platí zóna B – zpřísněné ochrany KR.
Regulativy	Pro plánovanou zástavbu posoudit a stanovit výškové a hmotové regulativy a také barevnost objektů podle zastavovací studie, která musí předcházet projektu pro územní rozhodnutí. Posílit převažující barevnost střech a vyloučit červené krytiny. Další objekty hmotově srovnatelné s chatou Bedřichovkou by vytvořily v krajině nežádoucí dominantu neadekvátní konvexnímu charakteru MKR2.2 s rozptýlenou a nízkou zástavbou a s návazností na podobně zastavěná sousední MKR2.1 a MKR2.3. Ve sportovním areálu nepřipouštět tvarově a barevně dominantní objekty nesourodé s tradiční zástavbou OKR2 Divoká Orlice. Nerozšiřovat plochy dřevin rostoucích mimo les.
Komentář	Vždy posuzovat vliv staveb na ptáčí oblast! V k.ú. jsou objekty, jejichž revitalizace by prospěla působivosti sídla (viz rekonstrukce bývalé školy nebo dům nad meandrem Orlice – foto 4). Dostavba u Bedřichovky a sportovního areálu se sjezdovkou je v zájmu zatraktivnění místa pro cestovní ruch, ale toto středisko nemá parametry pro větší koncentraci zájemců o sjezdové lyžování. Percepční hodnocení v letním období také nezdůvodňuje využitelnost areálu přesahujícího východně za silnici (viz plocha SK102 v ÚP a jižní část plochy ve změně č. 3 ÚP).

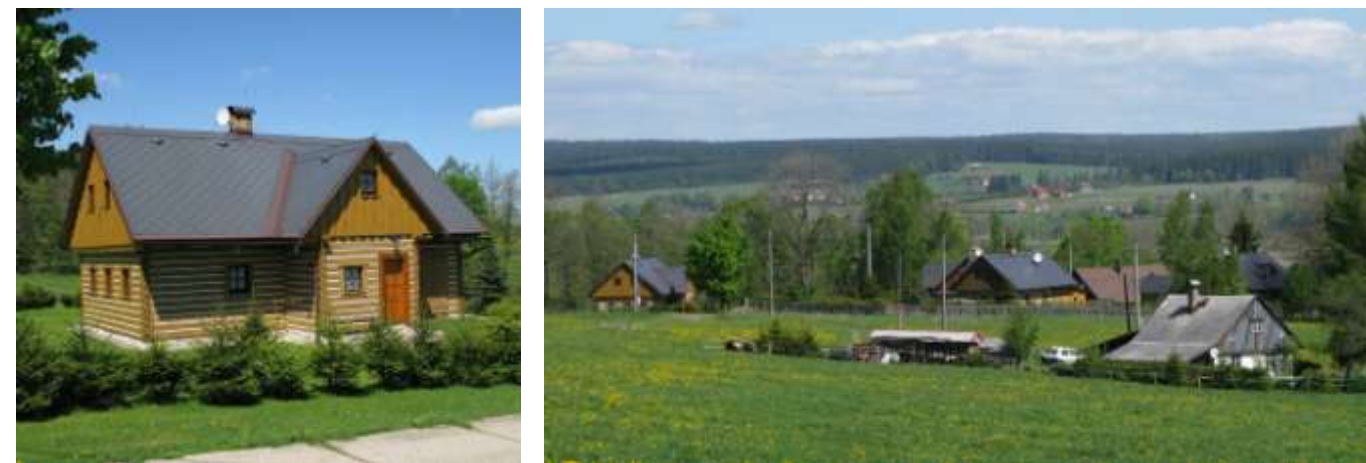
1. Silniční stromořadí s rekonstruovanou západní stranou.
2. a 3. Charakter zástavby Bedřichovky vnímaný z běžně frekventovaného krajinného okolí (2) a ve výhledu ze sjezdovky (3).
4. Jeden z malých meandrů horního toku Divoké Orlice.

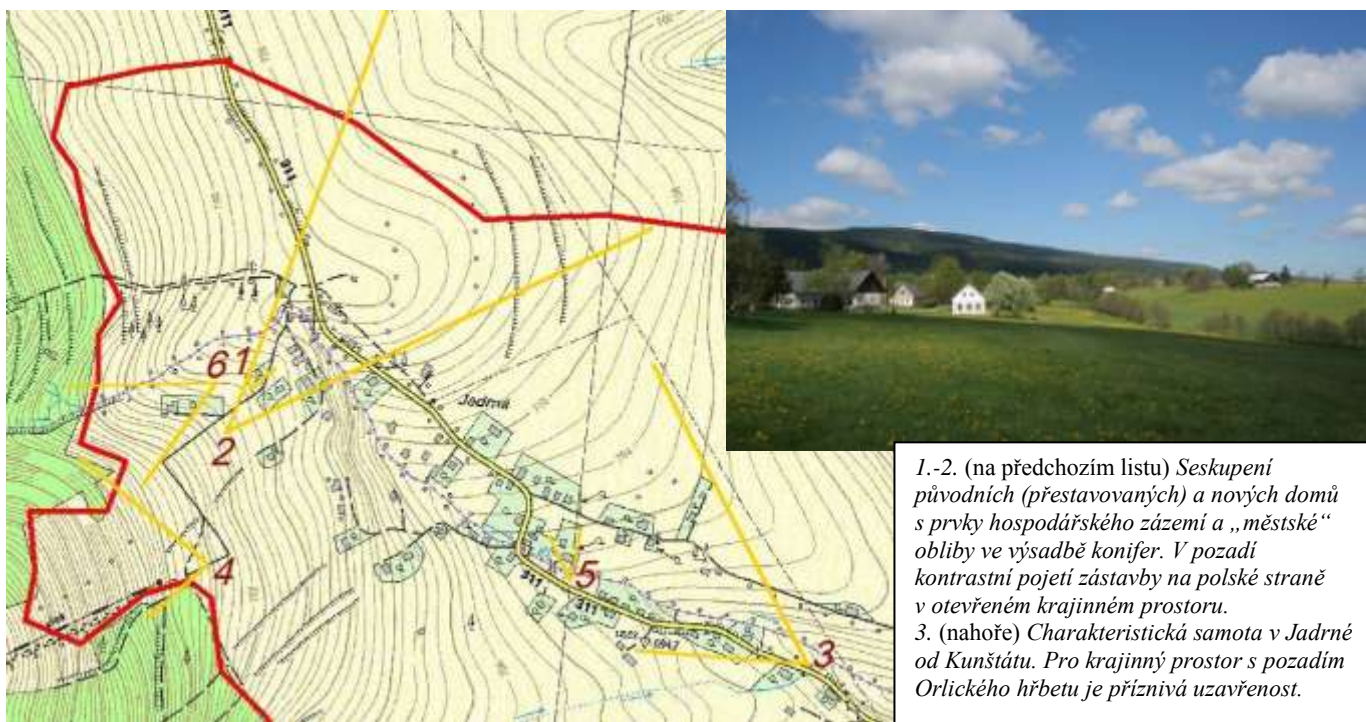

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie sídla v KR	Obec, k.ú.
Černá Voda	MKR2.4 Černá Voda	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Orlické Záhoří, Černá Voda u Orlického Záhoří
Dominanty	+Kaple na okraji lesa (opravena r. 2008)		
Charakteristické jednotlivosti	+Stromořadí na přístupové cestě a podle silnice nad vsí +Několik dobře udržovaných, zčásti přestavovaných i nových domů v převažující míře odpovídajících orlickohorské architektuře (vpravo pod kaplí dům se střechou karpatského typu – působí tak vlivem předimenzování oproti podobným zdejšími střechám). (-)Úpravy pozemků a výsadby na nich v okolí rekreačních objektů stírají charakteristický ráz horské vsi.		
Zónování	Celý svah na straně kaple stanovit jako nezastavitelný – zóna A přísné ochrany KR. Plochy dle ÚP posuzovat rovněž jako zónu A – přísné ochrany KR. Nerozšiřovat plochy dřevin rostoucích mimo les.		
Regulativy	Pro plánovanou zástavbu posoudit a stanovit výškové a hmotové regulativy a také barevnost objektů podle zastavovací studie, která musí předcházet projektu pro územní rozhodnutí.		
Komentář	Plochy pro zástavbu dle ÚP a jeho změn přehodnotit, i když ne zcela vyloučit. Percepčně lze sídlo vzhledem k jeho stavu určenému vývojem osídlení a hospodaření v krajině považovat za stavebně definované. Rozvoj dle ÚP lze posoudit a připustit jen při podrobném zdůvodnění a to k datu aktualizace plánovaných stavebních záměrů. Sportovní plochu pro sjezdovku s komerčním využitím pro širší veřejnost vyloučit, protože výstavba zázemí dolní stanice a příslušného parkoviště by závažným způsobem poškodila KR místa v citlivém bodě.		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie dle KR - sídla	Obec, k.ú.
Jadrná	MKR2.3 Kunštát - Jadrná	1 - 1	Orlické Záhoří, Jadrná
Dominanty	Zástavba Jadrné splývá s Kunštátem, kde je dominantní kostel		
Charakteristické jednotlivosti	+Soubor vesnických staveb orlickohorského typu, převážně roubených, ve struktuře relativně zachované zástavby z doby rozvinutého zemědělského hospodaření (nyní využívány k bydlení a převážně k rekreačním pobytům). Řadová zástavba podle páteřní cesty se rozvolňuje až k několika +samotám. +Několik nových domů respektujících v uspokojivé míře tradiční materiálův a architektonický výraz. V okolí jsou pastviny bez výrazného podílu dřevin rostoucích mimo les, louka vybíhající nad okraj lesa je využívána jako lyžařský svah s vlekem (v k.ú. Kunštát – foto 4 na dalším listu). Sjezdovka s (-)lanovkou je vyprojektována v k.ú. Jadrná. +Jen jednotlivá stavení jsou využívána k trvalému bydlení a hospodaření. V zástavbě neznatelná hranice mezi k.ú. Jadrná a k.ú. Kunštát. (-)Krajinný prostor otevřený na polské území s výrazně odlišnou (nekonzistentní) zástavbou hmotově a barevně narušenou v Lasówce		
Zónování	Z hlediska KR je celé zastavitelné území mimořádně reprezentativní vesnickou zástavbou v CHKO Orlické hory. Při průjezdní silnici a jejím rozvětvení do místních komunikací jsou stávající domy a některé stavební parcely vymezené ÚP. Vzhledem k cennému souboru staveb jde o zónu B – zpřísněné ochrany KR Rozptýlenou zástavbu ve větším odstupu od páteřní komunikace považovat za výraznou a nenarušitelnou charakteristiku sídla tj za zónu A – přísné ochrany KR! Nerozšiřovat plochy dřevin rostoucích mimo les.		
Regulativy	Návrhy nové zástavby podle stávajícího ÚP posuzovat a přehodnocovat jednotlivě, na vymezených plochách nepřipouštět stavby kontextově odlišné, např. apartmánové domy – preventivně posuzovat záměr výstavby před zahájením územního řízení! Posílit převažující barevnost střech a vyloučit červené krytiny. Provéřit zásah do KR způsobený projektovanými stožáry a horními stanicemi lanovky.		
Komentář	Mimořádný význam celku sídla Jadrná v KR oblasti Orlického Záhoří je popsán v kapitole hodnocení OKR2 Divoká Orlice. Propojení zástavby sídel Jadrná a Kunštát nesmí vést k argumentaci pro výstavbu podobně rušivých staveb jako v Kunštátu (sídlu Jadrná je pojímáno bez ohledu na administrativní hranici k.ú.). Již nelze vyloučit návrh na rozšíření zastavitelného území severně při silnici. Sportovní plochy pro sjezdovku a příslušné zázemí na severozápadní straně jsou dle dříve zpracovaného ÚP v pokročilém stadiu projekce a lze jen působit na architektonické pojednání a další nerozšiřování areálu (také z důvodu záboru lesní půdy).		

1.-2. (na předchozím listu) Seskupení původních (přestavovaných) a nových domů s prvky hospodářského zázemí a „městské“ oblíby ve výsadbě konifer. V pozadí kontrastní pojetí zástavby na polské straně v otevřeném krajinném prostoru.
3. (nahore) Charakteristická samota v Jadrné od Kunštátu. Pro krajinný prostor s pozadím Orlického hřbetu je příznivá uzavřenost.

4. Takto pojatý lyžařský svah s vlekem nedevastuje krajinný ráz OKR 2 Divoká Orlice ani příslušného MKR..
5. – 6. Podle příkladů zachovalých domů lze odvozovat nové návrhy, což dokazuje i většina realizací nových domů (viz kapitola 8).

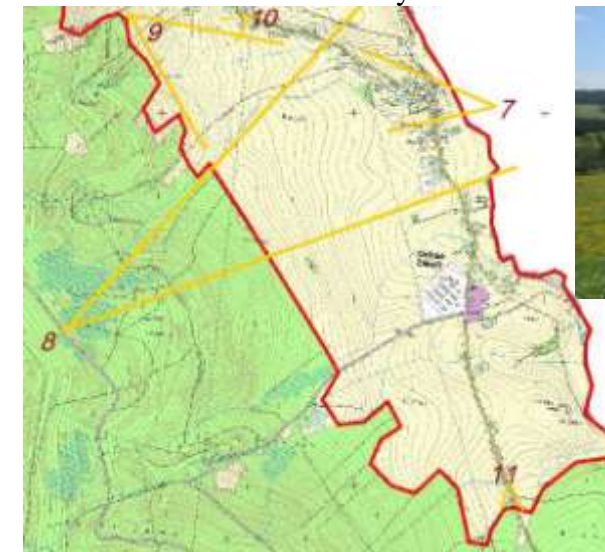

7. (viz mapa u kunštát) Dominantní kostel v Kunštátu není ze všech stran stejně výrazný. Z polské strany pohled poškozují svou hmotou a střechami bytové domy. 8. Z výhledových míst na hřbetu vyniká sídlo jako celek. Snímek z r. 2001 však ukazuje tehdy ještě nedevastovanou polskou stranu otevřeného prostoru.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie dle KR - sídla	Obec, k.ú.
Kunštát	MKR2.3 Kunštát - Jadrná	1 - 3	Orlické Záhoří, Kunštát u Orlického Záhoří

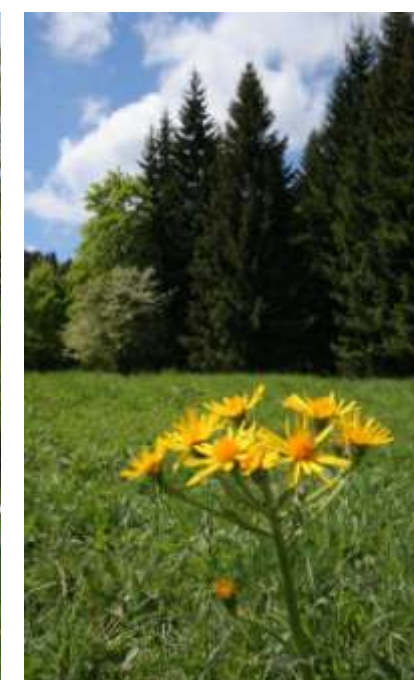
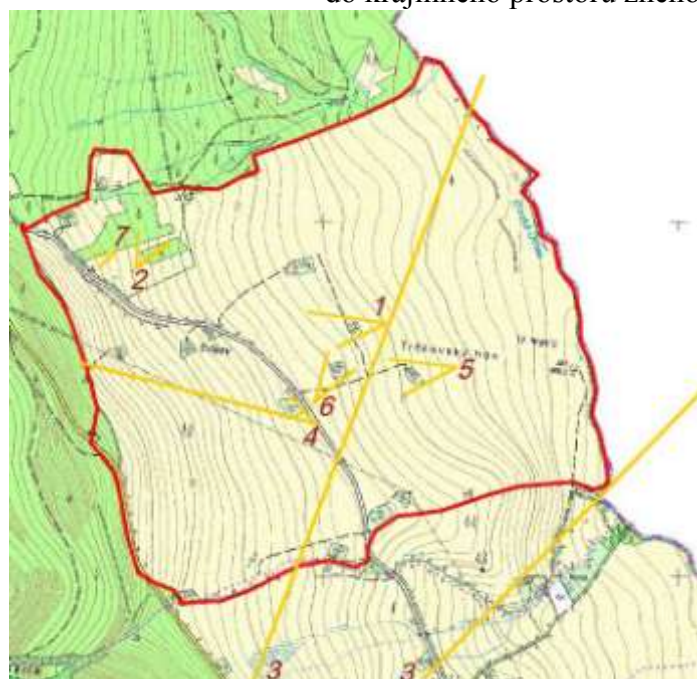
Dominanty	+Pozdně barokní kostel sv. Jana Křtitele se hřbitovem (-)Zemědělský areál na jižním okraji (-)Bytovky na východním a jižním okraji sídla +Na polském území kostel v Mostowicích
Charakteristické jednotlivosti	(-)Původní zástavba narušena dvou až třípodlažními obytnými domy městského typu v lokalitě u kostela a jižně při silnici, soudobě pojednané jsou (-)objekty občanské vybavenosti v místě obecního úřadu. +Řada domů navazujících na část Jadrná je konzistentní s orlickohorskou architekturou a zástavbou převážně typickou pro OKR2. Tvoří přechod do kvalitní zástavby Jadrné bez ohledu na katastrální hranici. +Hmotově přiměřené pro centrum obce jsou dřevěné domy u kostela, z nichž v jednom je dosud provozovaná škola. +Vodní nádrž západně od hřbitova se uplatňuje v dálkových pohledech. +Pomníky: císař Josef II. (u jižních bytovek), válečných obětí 1914-1918 (proti škole), sklář Ignác Preissler (u zdi hřbitova, připomíná zdejší zaniklou sklářskou tradici), lidově pojednaná Nejsvětější trojice (u silnice k Jadrné) aj. Prostorové propojení s polským územím sídla Mostowice (zde zatím nepůsobí tak drasticky odlišná nová zástavba jako v Lasówce).
Zónování	Zástavba z doby zemědělské velkovýroby znehodnocuje okolí kostela a jižní část sídla. Jde o stavby tč. neodstranitelné a zároveň využitelné. Vymezení zastavitelných ploch dle ÚP nedává naději na kultivaci tohoto prostoru, ale je nutné vyloučit další devastační zástavbu, platí zde zóna C – běžné ochrany KR Pro zástavbu návaznou na Jadrnou platí stejně jako v Jadrné při silnici zóna B zpřísněné ochrany KR a v rozptýlené zástavbě zóna A - přísné ochrany KR typické orlickohorské zástavby.
Regulativy	Návrhy nové zástavby podle stávajícího ÚP posuzovat a přehodnocovat jednotlivě, na vymezených plochách nepřipouštět stavby kontextově odlišné, např. apartmánové domy – preventivně posuzovat záměr výstavby před zahájením územního řízení! Posílit převažující barevnost střech a vyloučit červené krytiny.
Komentář	Kategorie sídla označená stupněm 3 přechází v zónách A a B tohoto sídla do stupně 2 směrem k Jadrné. Krajinná poloha (viz kategorie 1) je mimořádně hodnotná a vyžaduje přísné posouzení možných vlivů na poškození KR. Je také podnětem ke stavební kultivaci sídla. Plochy vymezené pro zástavbu obytnými domy v okolí kostela by mohly vést k degradaci dominanty sídla.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie sídla podle KR	Obec, k.ú.
Trčkov	MKR2.1 Trčkov	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Orlické Záhoří, Trčkov

Dominanty	<p>+Jednotlivé domy zachovalé z původní zástavby působí jako samoty v loukách se solitérními stromy a skupinami stromů. Zaniklá síť polních cest, včetně přístupových cest k některým domům. Pomník obětem 1. světové války (poškozený) v porostu u chalupy (na foto 4). +PR Trčkovská louka se skupinami dřevin a mokřadními loukami (foto 2 a 7). Část NS od Bedřichovky. +Hraniční tok Divoké Orlice se sporadickými břehovými porosty v mělkém údolí. Stávající zástavbu považovat za definitivní vymezení zastavitelných ploch, kde celé k.ú. je v zóně A – přísné ochrany KR</p>
Charakteristické jednotlivosti	
Zónování	
Regulativy	
Komentář	

Regulovat výraz domů při event. rekonstrukcích ve smyslu zachování tradiční architektury.
Ptačí oblast!
Nerozšiřovat plochy dřevin rostoucích mimo les.
V prostoru OKR2 Divoká Orlice jde o mimořádně hodnotné sepětí krajiny a rozvolněné zástavby. V dálkových pohledech je rušivé otevření MKR2.1 Trčkov do krajinného prostoru znehodnocené zástavby Lasówky na polském území.

1. a 4.- 6. Půvab zdejších chalup vyniká při potlačení vjemů z rušivého pozadí. 2. Tůň v PR Trčkovská louka má smysl především pro biotop, ale patří také mezi detailní znaky KR..

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie sídla v KR	Obec, k.ú.
Zelenka	MKR2.2 Bedřichovka	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Orlické Záhoří, Jadrná
Dominanty	+Silniční stromořadí mezi Jadrnou a Bedřichovkou		
Charakteristické jednotlivosti	Z původní vsi se zachovala skupina samot, u silnice pomník obětem 1. světové války (zdevastovaný, viz foto 1). (-)Krajinný prostor otevřený na polské území s výrazně odlišnou zástavbou hmotově a barevně narušenou v Lasówce (zástavba s kostelem na foto 2).		
Zónování	Celé území bývalé osady ponechat jako nezastavitelné, což zatím odpovídá ÚP. Změna č. 3 předpokládá výstavbu 3 objektů. Vzhledem ke krajinné expozici je pro posouzení záměru stanovena zóna A – přísné ochrany KR . Revitalizační zásahy na stávajících stavbách a krajinných prvcích jsou žádoucí. Nerozšiřovat plochy dřevin rostoucích mimo les.		
Regulativy	Ptačí oblast! Pro nezastavitelné území nejsou ve smyslu zástavby regulativy.		
Komentář	Sídlo jako někdejší osada není výrazné, tím spíše by byla problematická další zástavba, která není zdůvodnitelná pro osídlení bez vztahu k hospodářskému využívání krajiny. Výraz stávající zástavby odpovídá širšímu okolí Bedřichovky – proto je Zelenka přiřčena do MKR2.2, přestože katastrálně patří do Jadrné.		

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Osečnice*	OKR 3 Dešensko	Většina vně CHKO	ÚP-SÚ Osečnice schválen 9.4.1999	Dobruška

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Lomy	MKR3.5 Plasnice - Lomy	1 - 3	Osečnice, Lomy u Osečnice
Dominanty	+Ploché hřeben s domy působícími v dálkových pohledech zejména ze hřbetu hor		
Charakteristické jednotlivosti	Skupina obytných domů podle silnice tvořící hranici CHKO. Zanikající (-)zemědělský areál. Na severní straně +jednotlivé domy se znaky orlickohorské architektury. Skvělé rozhledové místo (od altánu a ze silnice na foto 1-2). Do k.ú. Lomy u Osečnice patří také dům na pravém břehu Bělé skrytý v lese za hájovnou Jedlina.		
Zónování	Zóna B – zpřísněné ochrany KR		
Regulativy	Nepřevyšovat stávající hladinu zástavby a objemy objektů. Revidovat záměr ÚP na „zónu rekreační vybavenosti“ severně nad středem sídla v pohledově exponované poloze (viz foto 4).		
Komentář	Po desetileté platnosti ÚP je vhodné revidovat tehdejší záměry a vycházet z reálného potenciálu místa.		

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Pěčín	OKR 5 Rokytnicko	14,5* Část vně CHKO	ÚPO Pěčín návrh z 23.7.2009, ÚPSÚ Pěčín z r. 1995	Rychnov nad Kněžnou

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Pěčín	MKR5.7 Pěčín	2 - 2	Pěčín, Pěčín u Rychnova nad Kněžnou
Dominanty	Přírodní dominantou je vrch +Na Homoli (576 m), v zástavbě +kostel a škola		
Charakteristické jednotlivosti	+Sevřená údolní zástavba, na sz. rozvolněnější a vystupující do svahu. Architektonicky nesourodá zástavba, ale v ní řada +zachovalých domů typických pro podhůří Orlických hor. Na území CHKO zemědělská farma v nenápadné krajinné poloze (foto 3-4). Údolí se železniční tratí a jedinou zastávkou na území CHKO (foto 5). Opuštěný lom na gabrodiorit (foto 2 a 3).		
Zónování	Zóna C – běžné ochrany KR v kompaktní zástavbě centra, zóna B – zpřísněné ochrany KR platí pro údolní a rozptýlenou zástavbu.		
Regulativy	ÚP umísťuje plochy pro bydlení na sz. straně na území CHKO v pohledově exponované poloze. Zachovat hladinu zástavby na 1 podlaží s podkrovím, dodržet rozvolněnou parcelaci s kulisou stromů (viz poloha na foto 1).		
Komentář	Při rozsahu navržené zástavby je otázkou, zda rozšíření zástavby do území CHKO je možné udržet v rozvolněné parcelaci a hmotově i výrazově přijatelné pro CHÚ.		

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Rokytnice v Orlických horách	OKR 5 Rokytnicko	40,19* Část vně CHKO	ÚPSÚ Rokytnice v Orlických horách schválen 24.6.1993	Rychnov nad Kněžnou

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Hamernice	MKR5.5 Julinčino a zdobnické údolí	I (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Rokytnice v Orlických horách, k.ú. Nebeská Rybná a Pěčín u Rychnova nad Kněžnou

Dominanty ---

Charakteristické jednotlivosti +Jednotlivé chalupy zachovalé z původní osady Hamernice jsou situovány převážně na pravém břehu Řičky od kamenného mostu v dolní části Julinčina údolí. Ojedinelé objekty jsou výše ve svahu. Stavebně jsou rozdílně hodnotné.

Zónování **Zóna A – přísné ochrany KR**

Regulativy Nerozšiřovat zástavbu údolí!

Komentář Přírodně a krajinářsky nejcennější území v jz. části CHKO

1. Můstek přes Řičku podobně jako mnohé jiné je ohrožován povodněmi. Níže na Zdobnici byl most obnoven (viz kap. 8).

Část obce - sídlo Horní Rokytnice	Místo krajinného rázu MKR5.8 Rokytnicko	Kategorie podle KR 2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Obec, k.ú. Rokytnice v Orlických horách, Horní Rokytnice
Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Nesouvislá zástavba podle průjezdní silnice a vybočující podle Rokytenky pod Plachtu při vedlejší silnici s +několika působivě v krajině umístěnými domy. +Silniční stromořadí zejména směrem k Říčkám (ve výřezu mapy na záp. straně).		
Zónování	Zóna B - zpřísněné ochrany KR, v lokalitě na Plachtě zóna A – přísné ochrany KR		
Regulativy	Zachovat charakter rozvolněné zástavby, hmotové a výškové parametry podle funkce odvozené dle stávajících objektů (nikoliv bytovek u rozcestí na Říčky!).		
Komentář	Výraz zemědělské podhorské krajiny by měl být zachován. V novém ÚP proto nepreferovat jiné funkce zástavby a zastavěnost krajiny zde nerozšiřovat.		

Ilustrační snímky ke krajinnému prostoru Horní Rokytnice byly vybrány z míst, která působí pozitivně. Seskupení domů a různých poutačů u odbočky na Říčky k takovým místům nepatří (viz fotografie v kapitole 8).

Část obce - sídlo Horní Rybná a Pustiny	Místo krajinného rázu MKR5.4 Pustiny - Popelov	Kategorie podle KR 1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Obec, k.ú. Rokytnice v Orlických horách, k.ú. Nebeská Rybná a k.ú. Říčky
---	---	--	---

Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Nesouvislá zástavba podle průjezdní silnice mezi Zdobnicí a Říčkami (nejvýše položená stavení Pustiny jsou v k.ú. Říčky – viz mapový výřez) a podle polní vozovky k Nebeské Rybné s +několika působivě v krajině umístěnými domy, také (-)chatami. +Stromořadí zejména směrem k Nebeské Rybné, rozptýlené solitérní stromy a skupiny dřevin v pastvinách (např. na záběru 4).		
Zónování	Zóna B - zpřísněné ochrany KR		
Regulativy	Zachovat charakter rozvolněné zástavby, hmotové a výškové parametry podle funkce odvozené dle stávajících objektů		

Komentář

Výraz zemědělské podhorské krajiny by měl být zachován. V novém ÚP proto nepreferovat jiné funkce zástavby a zastavěnost krajiny zde nerozšiřovat.

Část obce - sídlo

Místo krajinného rázu
MKR5.4 Pustiny - Popelov

Kategorie podle KR - sídla
1 - 3

Obec, k.ú.
Rokytnice v Orlických horách, Nebeská Rybná

Dominanty
Charakteristické jednotlivosti

+Kostel, (-)zemědělská farma
Katastrální území Nebeská Rybná zahrnuje také +pozůstalé domy zaniklého sídla Horní Rybná a zdejší chaty, na svahu Pustého pozůstatky Pustin, z nichž +chalupy jv. pod Pustým jsou v k.ú. Říčky, ale z hlediska KR patří do MKR5.4 Pustiny. Široce rozprostřený jv. svah Pustého je +členěn nelesními dřevinami s fragmenty +stromořadí při páteřní cestě. Dřívější polnosti jsou +pastvinami a loukami.
Nebeská Rybná je urbanisticky narušena zánikem původní zástavby a skupinou sídlištně pojatých bytovek pod dvorcem, v jehož okolí stejně jako u kostela zástavba nebyla. Z původní zástavby rozložené především po svahu údolí na

přítoku Říčky, zůstaly +domy, které se však v pohledech z okolí neuplatňují (např. foto 7). Za optickým předělem Popelovského kopce pokračuje krajina +členěním a +osídlením podobná Horní Rybné.

Zónování

Zóna B – zprísňené ochrany KR, zemědělský areál a navazující bytová zástavba – zóna C –běžné ochrany KR

Regulativy

Nezastavěné plochy podle původní parcelace (viz stabilní katastr), zejména kolem kostela ponechat v souladu s původní urbanizací nezastavěné (z hlediska úpravy okolí je zde vhodné situování golfového hřiště).

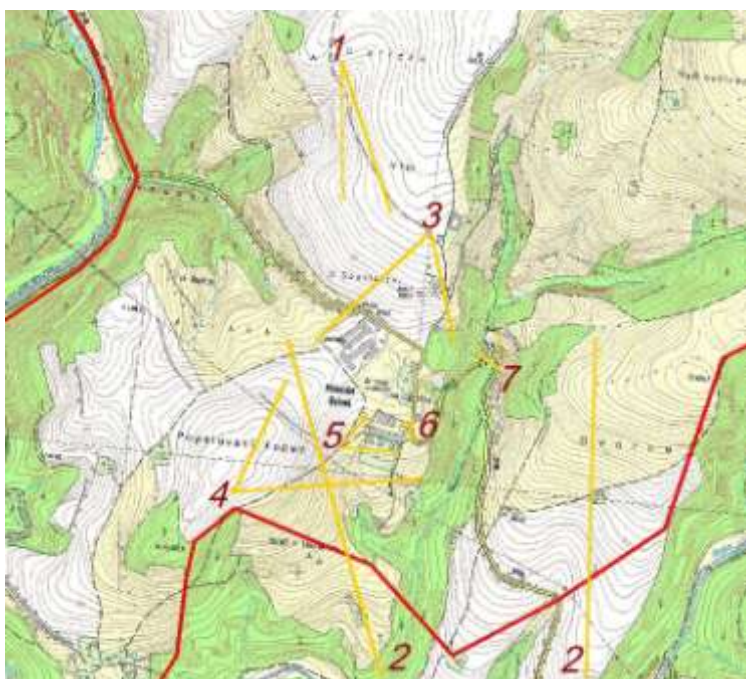
Komentář

Revitalizovat pozemek dvorce.

ÚPSÚ Rokytnice z r. 1991 k.ú. Nebeské Rybné neřešil. Případná nová zástavba by měla být vázána k hospodářskému potenciálu území.

Snímky kostela, pomníku obětem 1. světové války a mariánské sochy u polní cesty k Souvlavní nejsou zakresleny v mapě sídla.

1. V členitém terénu lze obvykle najít stanoviště a úhel pohledu, ve kterém se maskují rušivé prvky v krajině.
2. Záběr je z vrchu Na Homoli nad Pěčínem.
6. Průhled dvorem k bytovkám.

Část obce - sídlo
Panské Pole

Místo krajinného rázu
MKR5.8 Rokytnicko

Kategorie podle KR
2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je uzavřený)

Obec, k.ú.
Rokytnice v Orlických horách, Panské Pole

Dominanty
Charakteristické jednotlivosti
Zónování
Regulativy
Komentář

Rozptýlená zástavba v horní poloze u silnice tvořící hranici CHKO.
Výchozí místo na hřebenovou cestu k Anenskému vrchu nebo pevnosti Hanička.
Zóna B - zpřísněná ochrana KR
V případě nových staveb replikovat typy stávajících domů
Nynější stavby zde působí nevýrazným dojmem

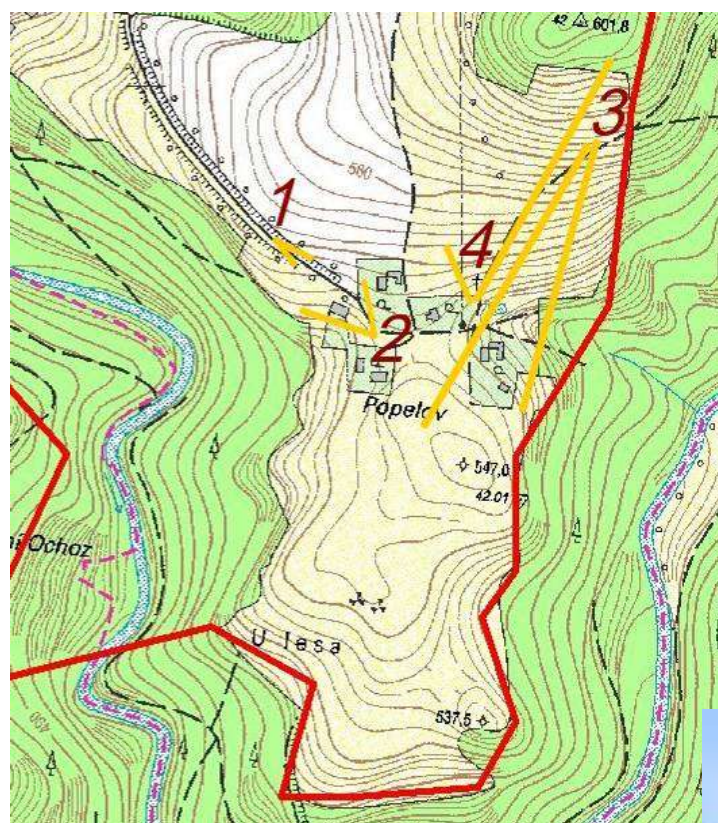

1. Od parkoviště vychází po lesní vozovce frekventovaná lyžařská cesta na „hřebenovku“. Její zpřístupnění pro automobilový provoz k Hadinci (viz popis k sídlu) by bylo velmi kolizní.

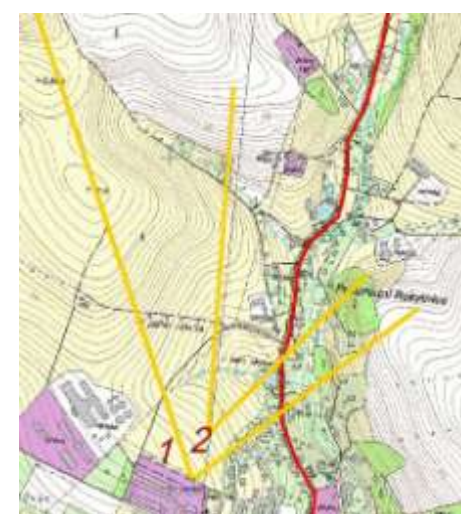

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Popelov	MKR5.4 Pustiny - Popelov	1	Rokytnice v Orlických horách
Dominanty	Přírodní dominantou je Popelovský kopec (602 m)		
Charakteristické jednotlivosti	+Samoty v nelesním svahu nad údolím Zdobnice a nad soutokem s Říčkou, pastviny		
Zónování	Zóna B - zprísněné ochrany KR		
Regulativy	Rozvoj této lokality nelze doporučit jak z hlediska přístupové komunikace, tak nežádoucího zahušťování osídlení v krajinářsky cenném svahu nad údolím Zdobnice.		
Komentář	Pro k.ú. Nebeská Rybná není zpracován ÚP a případné dostavby by měly být lokalizovány do Nebeské Rybné (viz popis výše)		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Prostřední Rokytnice	MKR5.8 Rokytnicko	2	Rokytnice v Orlických horách, Prostřední Rokytnice
Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Zástavba v k.ú. Prostřední Rokytnice je soustředěna podle silnice a navazuje na zastavěné území Rokytnice v O.h. Jako její součást je popisována níže.		
Zónování	Zóna B - zprísněné ochrany KR		
Regulativy	---		
Komentář	V celkovém obrazu MKR5.8 Rokytnicko nelze odlišit Prostřední Rokytnici		

3. V tomto zorném úhlu ořezané koruny stromů neprozrazují tak rasantní zásah, jaký je vidět na stromech u statku zblízka.

1.-2. Rozšiřováním zástavby v Rokytnici a již dřívější liniové zástavby při silnici splývají sídla nejen administrativně, ale i v krajině.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Rokytnice v Orlických horách	MKR5.8 Rokytnicko	2 - 3	Rokytnice v Orlických horách

Dominanty
Charakteristické jednotlivosti

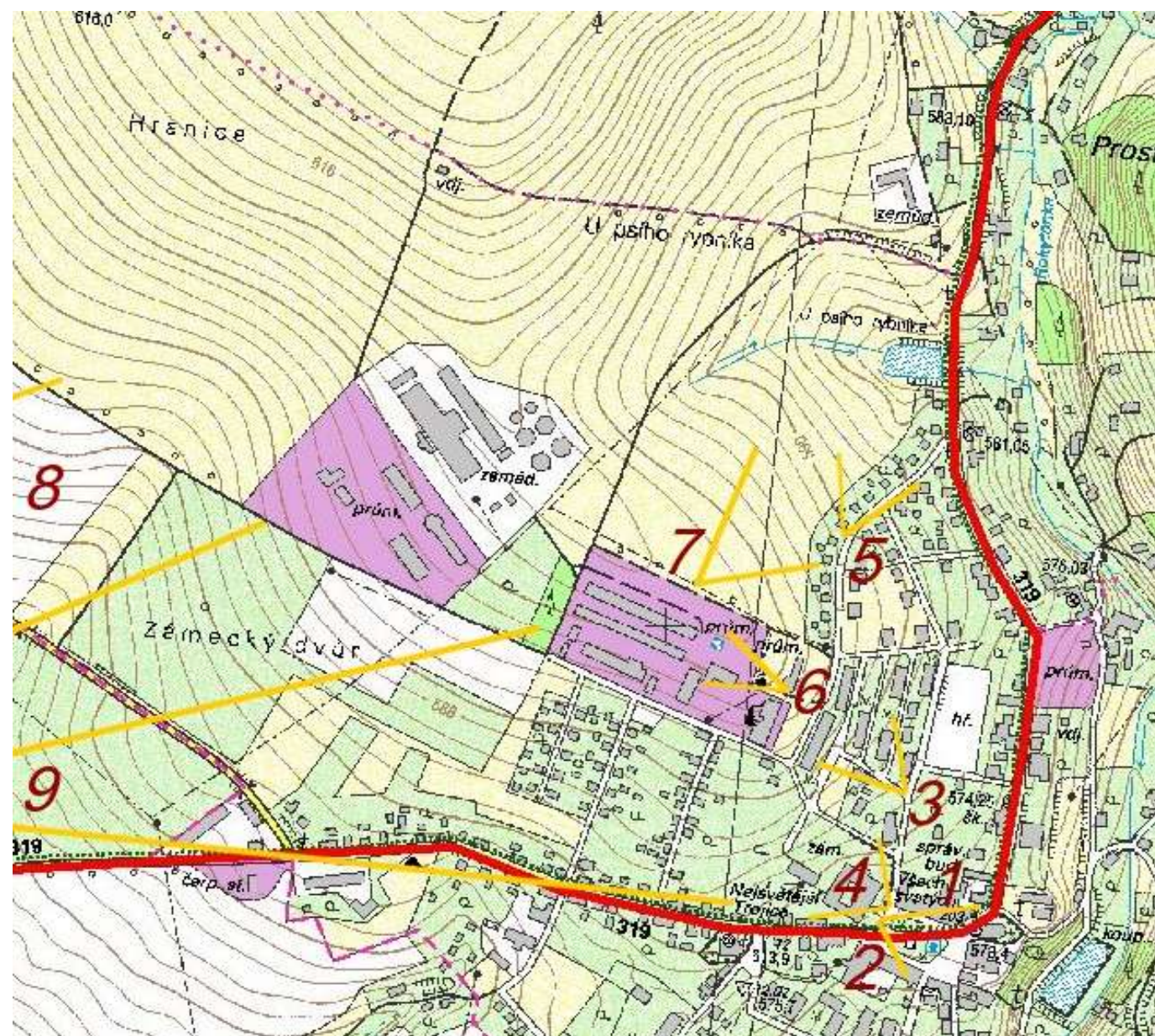
+Barokní kostel Všetech Svatých, +býv. zámecký kostel Nejsvětější Trojice
Náměstí původní dispozice s +návnazností na zámecký areál, s jednotlivými památkovými objekty a několika (-)dostavbami nekontextově ztvárněnými. Sídliště s činžovními domy a návazná plocha s RD severně od náměstí (v CHKO se uplatňuje pohledově okraj zástavby). Z odstupu jsou nejvýraznější (-)objekty výtopny a výrobního areálu. Pod nimi skryta +kaple sv. Anny se stromořadím. Směrem k Novému Dvoru (Rýnek) +alej památných stromů, jižně od ní +plochy sadů rybízových keřů.

Zónování
Regulativy

Zóna C - běžné ochrany KR
Pro Rokytnici v O.h. byl v r. 1991 zpracován územní plán SÚ s tehdy běžnými regulativy. Pro další ÚP je důležité nevytvářet hmotově a barevně dominantní objekty na okraji stávající zástavby směrem do CHKO.

Komentář

Sídlo jako celek se uplatňuje z rozhledových bodů jižní části CHKO především výrobními objekty ve své vyvýšené poloze. Působivost v prostoru sídla s fragmenty historické zástavby je příznivější.

1.-2. Hranice CHKO prochází městem, přímo náměstím. Takový urbanistický prostor nelze posuzovat odděleně. Vně CHKO dále rozložená zástavba skutečně obraz sídla v CHKO neovlivňuje.
8.-9. Pohledy z vrchu Na Homoli vystihují pohledově uplatnění Rokytnice a jejího nejbližšího okolí podobně jako pohledy od Horní Rokytnice. V popředí snímku 8 památný buk u železniční trati.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Rýnek (Nový Dvůr)	MKR5.8 Rokytňicko	1	Rokytňice v Orlických horách
Dominanty	+Stromořadí podle cest		
Charakteristické jednotlivosti	Dvorec zemědělského hospodářství, osnova cest do polí a k městu. Okolní polnosti strukturně proměněné, zachovalé sady.		
Zónování	Zóna B - zprísňené ochrany KR		
Regulativy	V okolí neumísťovat žádné stavby		
Komentář	Rýnek je ukázkou původní struktury osídlení ve vazbě na obhospodařování zemědělsky využitelné krajiny podhůří. Směrem na Julinčino údolí podobný objekt.		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Údolíčko	MKR2.9 Bartošovice	1	Rokytňice v Orlických horách, Panské Pole
Dominanty	+Kaple u silnice		
Charakteristické jednotlivosti	Velmi rozvolněné umístění bývalých zemědělských usedlostí v nynějších loukách. Lokalita obklopená lesy. Mělké údolí nad Bartošovicemi.		
Zónování	Zóna A - přísné ochrany KR		
Regulativy	Neumísťovat rekreační chaty - viz příklad srubu s plechovým komínem na jihu lokality na okraji lesa (viz foto v kap. 8).		
Komentář	Přestože vztah osídlenců ke kapli není určující pro její využívání, dokresluje opravená kaple tradiční působivost sídla.		

1. V Orlických horách je velký podíl délky silnic s dobrým povrchem. I to přispívá k pozitivnímu vnímání krajiny pozorované často jen z jedoucích automobilů, turisticky a sportovně také při módni cyklistice. Zorné úhly z komunikací, včetně značených cest pro pěší, nutno považovat za rozhodující referenční rozhledová místa KR pro hodnocení krajinného rázu.
2. Balíky sena tu možná čekají na kontrolu oprávněnosti dotací.

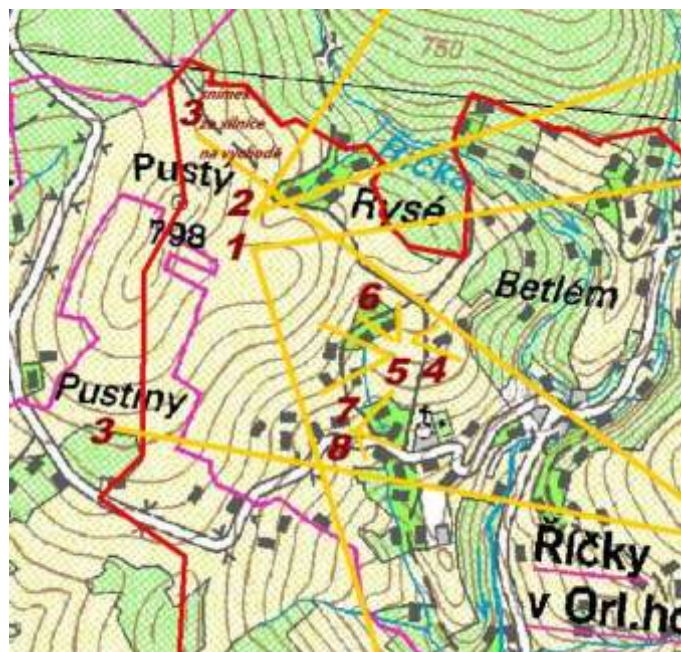
Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Říčky	OKR 5 Rokytnicko, část OKR 1 Orlický hřbet	14,81	ÚPSÚ Říčky z r. 1997 doplňují změna č. 1 z 23.2.2001 a změna č. 2 z 6.9.2006 (ÚPSÚ zahrnuje lokalitu Pustin s chatami na k.ú. Nebeská Rybná)	Rychnov nad Kněžnou

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Říčky	MKR5.3 Říčky, MKR1.3 Zakletý – Anenský vrch	1 - 2	Říčky v Orlických horách

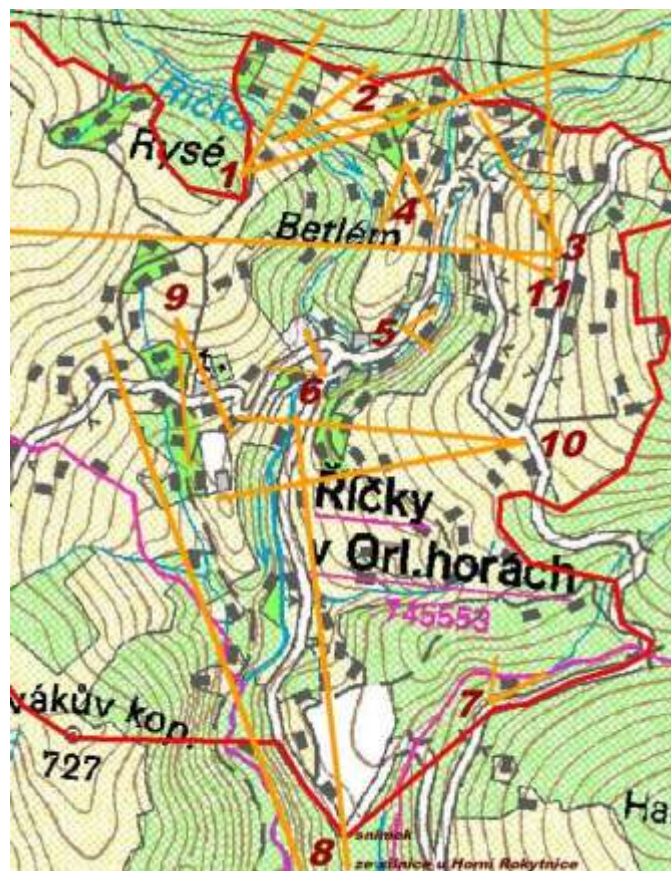
Dominanty	Přírodní dominantou je +vrch Pustý (793 m), na vzdálenějším obzoru Zakletý (990 m), v sídle +kostel
Charakteristické jednotlivosti	+Rozvolněná zástavba na svazích je původním obrazem zdejšího osídlení stabilizovaného do konce 2. svět. války, sevřenější zástavba v centru a podle průjezdních komunikací utrpěla demolicemi a přestavbami. Na hřbítu jižně od kostela k zemědělskému areálu z velkovýrobní éry byly přistavěny dvoupodlažní (-)bytovky s pultovými střechami, nyní v jejich sousedství místo farmy je dokončován (-)areál apartmánových domů rovněž s nevhodným zastřešením (vikýře) a parcelací ve výrazu příměstského sídliště (dálkové pohledy neruší). Rada +solitérních domů nebo malých +skupin domů je pohledově skryta v členitém terénu a porostech dřevin. K větším skupinám patří (-)chatová zástavba u původních roubenek v lokalitě Rysé . Na svazích s rozvolněnou zástavbou jsou 3 nepřiliš nápadné lyžařské vleky, severně odděleně od sídla na svazích Zakletého areál sjezdovek (ZKP v MKR1.3) s parkovištěm a lanovým parkem, na vrcholu (-)stožár vysílače (viz foto 11-15 na dalším listu vpravo).
Zónování	Zóna A – přísné ochrany KR pro všechny svahové partie MKR5.3 , pro údolní zástavbu při průjezdních komunikacích zóna B – zpřísněné ochrany KR, pro kompaktní zástavbu centra platí zóna c – běžné ochrany KR.
Regulativy	Nezahušťovat rozptýlenou svahovou zástavbu (viz plochy na záp. straně) a na Pustý neumíšťovat lyžařskou sjezdovku s vlekem, zejména ne lanovkou! Nerozšiřovat chatovou zástavbu!
Komentář	Nerozšiřovat dalšími sjezdovkami v lesních porostech areál Zakletý. Setření rázu rozptýlené zástavby a situování lyžařských zařízení na holý svah Pustého by zcela změnilo a degradovalo výraz horského sídla typický pro CHKO. Výraz sídliště s apartmánovými domy je sice drsným zásahem, ale nahrazuje dříve nevhodně do centra sídla situovanou farmu. Zvolená barva střešních krytin potvrzuje, že červená barva je nejen cizím prvkem v regionu, ale může jen zvýraznit pochybně navržené či umístěné stavby.

1. (vlevo dole) V rozlehlém prostoru charakter Říček tvoří rozptýlená zástavba a skryté údolní polohy při komunikacích, zcela nenápadné jsou lesní samoty.
 2. (vpravo shora) Také chaty v Rysém jsou většinou skryté.

8.-10. Lokalita apartmánových domů v Říčkách v dálkových pohledech. Na snímku 10 vpravo starší bytovky.

11. Zakletý s dráhami sjezdovek.. 12.-15. Skiareál Říčky včetně výhledu ze sjezdovky na jihovýchodní část sídla je mimo výřez mapy bez zákresu stanovišť těchto fotozáběrů v MKR1.3 Zakletý – Anenský vrch..

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Sedloňov	OKR 2 Deštensko, OKR 1 Orlický hřbet	19,01 Část vně CHKO	ÚPSÚ Sedloňov z 9.9.1998 ÚPN(návrh) Sedloňov z 1.1.2009	Dobruška

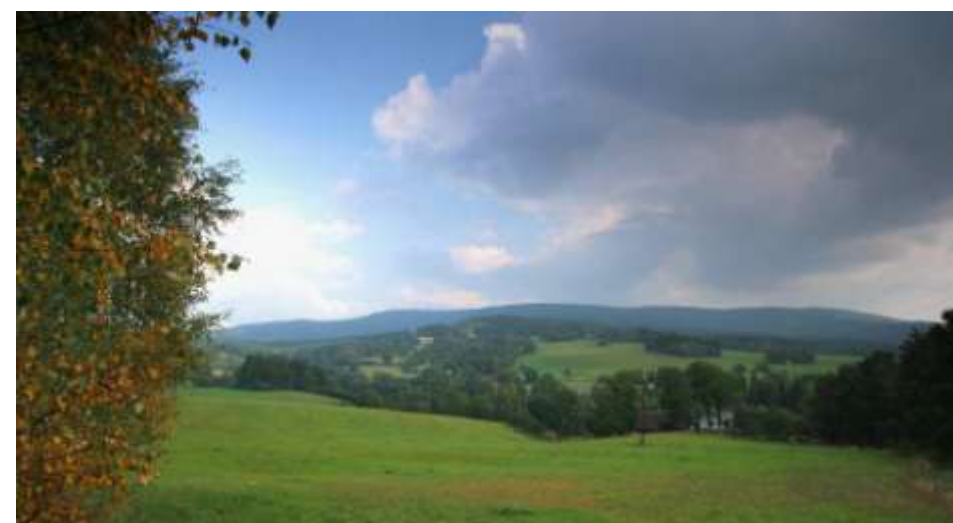
Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Sedloňov	MKR3.3 Sedloňov	2 - 2	Sedloňov
Dominanty	+Barokní kostel Všem Svatých se hřbitovem, přírodní dominantou je vrch Kobylinka (736 m, vně CHKO) se (-)stožárem antén		
Charakteristické jednotlivosti	Z centrálního prostoru jižně od kostela se rozvíjela zástavba podle komunikací, návěsní prostor je nevýrazný (foto 1). Vně hranice nerušivý výrobní podnik. (-)Poválečné bytovky vytvořily východně od centra enklávu osídlení odlišného charakteru (foto 4). +Památná lípa o=865 cm (údaj r. 2002, foto 3)) a další význačné stromy v konfiguraci s objekty. +Kamenicky kvalitně zpracované plastiky u kostela a při údolní cestě. (-)Objekty zemědělského hospodářství v poloze rušivé z míst u Horního Sedloňova – poloha farmy za hranicí CHKO. Při údolní cestě +působivé roubené domy (příklad na foto 7). Zástavba při cestě Horním Sedloňovem se rozvolňuje k +samotám pod Sedloňovským vrchem (příklad foto 8).		
Zónování	Pro novodobější zástavbu centra obce platí zóna C – běžné ochrany –RK, Zóna B – zprísňené ochrany KR platí pro navazující údolní zástavbu		
Regulativy	ÚPN obsahuje pro navržené plochy regulativy výšky zástavby. Nutné je pro zachování a případné zkvalitnění KR stanovit parcelaci, výraz a barevnost architektonického pojednání. Důsledkem návrhu golfového hřiště má být přeložka vzdušného el. vedení, která by však poškodila KR situováním na území CHKO s průhledy ke kostelu.		
Komentář	Návrh zastavitelných ploch je maximalistický.		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Ošerov (osada nemá vlastní k.ú.)	MKR3.4 Deštné, ZKP3.4.1 Ošerov	2	Sedloňov
Dominanty	---		
Charakteristické jednotlivosti	Vesnická stavení s dosud provozovaným zemědělstvím, mezi nimi ruina. +Rekreační roubenky, zděná +kaplička u rozcestí k Vísce, kde je 1 dům (foto 4)		
Zónování	Zóna B – zprísňené ochrany KR , vzhľadom k zachovalosti urb. struktúry		
Regulativity	Výstavba je možná na místě ruiny (foto 3), zachovat ráz stávajících objektů.		
Komentář	Ošerov působí na pozorovatele v lokalitě samotné a nejbližším okolí. Jako typická zemědělská osada by neměl být narušen výstavbou domů rekreačního typu (viz katalogové nabídky).		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Polom	MKR3.2 Polom	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Sedloňov, k.ú. Polom v Orlických horách a Sedloňov
Dominanty	Přírodní dominantou je +vrch Skutina (738 m)		
Charakteristické jednotlivosti	+Samoty (většinou roubenky) a velmi rozvolněné pozůstatky zemědělské vsi ve členitém svahu mezi lesním komplexem a silnicí na hranici CHKO. (-)Vojenský objekt u vodojemu na horním okraji pod lesem, k němu vzdušné elektrické vedení.		
Zónování	Zástavba podle silnice převážně kryta dřevinami. Památná lípa (foto 4). Výrazná a lokálně dominantní je budova bývalé školy (penzion Stará škola, foto 5).		
Regulativity	Zóna A – přísné ochrany KR pro svahové partie MKR3.2 , pro zástavbu při průjezdní silnici Zóna B – zprísňené ochrany KR Výstavba nebo přístavby v navržených plochách podle ÚPN musí být posuzovány individuálně, stavby musí respektovat (replikovat) výraz dochovaných roubených domů, případně navazovat na jiné stávající stavby..		
Komentář	Část k.ú. Polom a výrazem podobná část k.ú. Sedloňov na území CHKO je cennou a reprezentativní ukázkou osídlení horských svahů. V poloze mezi Olešnicí a Sedloňovem vytváří Polom protipól v rozptylu zástavby se skrytými zákoutími.		

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Skuhrov nad Bělou	OKR 3 Deštensko, OKR 4 Libersko	Většina vně CHKO	(Pro území CHKO Orlické hory stav ÚPD nezjišťován, protože převažující část je v Antoniině údolí nezastavitelná a osada Pičberk i okraj Růženiny Hutě nejsou jednoznačně situovány v CHKO.)	Dobruška

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Pičberk	MKR3.6 Antoniino údolí	2	Skuhrov nad Bělou

Dominanty
Charakteristické jednotlivosti

Stožár antén na sousedním návrší vně CHKO (viditelný na foto 2)
Skupina 4 domů s vedlejšími stavbami na členitém okraji lesa v poloze, která v pohledech z okolní krajiny je nenápadná. V severovýchodním směru rovněž ve skryté poloze samota, +roubená chalupa již v k.ú. Malý Uhřínov (foto 1).

Zónování
Regulativy

Zóna B – zpřísněné ochrany KR, vzhledem k exponovanosti místa
Vzhledem k praxi s hranicí vytýčenou v terénu (viz komentář) se regulativy pro správní řízení ze strany Správy CHKO Orlické hory nepředepisují

Komentář

Příslušné k.ú. sahá až nad ostroh s Novým hradem (Klečkovem), jedná se o krajinářsky a přírodně velmi cennou lokalitu. Vedení hranice CHKO se zahrnutím lokality Pičberk není v různých dokladech jednoznačné – pro hodnocení KR bylo převzato ze ZM 1:10 000. Terénní značení probíhá shodně se zákresem v turistických mapách 1: 50 000 od Malého Uhřínova po tzv. Biskupské cestě do údolí Bělé, pokračuje protějším svahem na okraj lesa nad údolím (viz mapový výřez u Růženiny Hutě). **Doporučuje se tuto hranici sjednotit revizí terénního značení a zaznamenat v kartografických i legislativních podkladech CHKO.**

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Růženina Hut'	MKR3.6 Antoniino údolí	3 pro zastavěné území	Skuhrov nad Bělou

Dominanty
Charakteristické jednotlivosti

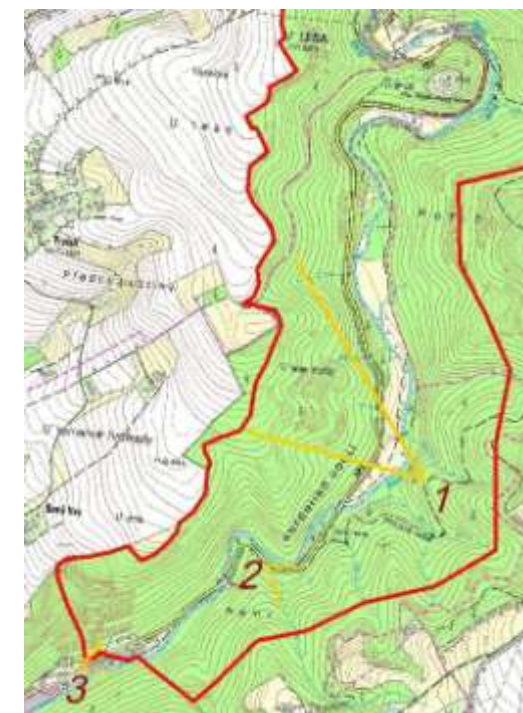
Do území CHKO je začleněna administrativním vedením hranice malá část zastavitelného území se 4 domy na konci údolní zástavby Růženiny Hutě. Výše u mostku přes Bělou je ještě dvojice domů. Jinak se jedná o +lesnaté svahy údolí Bělé, krajinářsky navazující na přírodní prostředí výše proti toku.

Zónování
Regulativy

Zóna A – přísné ochrany KR vzhledem ke krajinářským hodnotám
Údolní polohy nad Růženinou Hutí chránit jako nezastavitelné. Zástavba Růženiny Hutě je soustředěna vně CHKO.

Komentář

Příslušné k.ú. sahá až nad ostroh s Novým hradem (Klečkovem). Jedná se o krajinářsky a přírodně velmi cennou lokalitu. Vedení hranice CHKO okrajem zástavby není v různých dokladech jednoznačné – pro hodnocení KR bylo převzato ze ZM 1:10 000. Pro vedení hranice platí shora u Pičberku uvedené doporučení. Domy zahrnuté do území CHKO nejsou typickou nebo cennou ukázkou orlickohorských staveb, takže není jasný důvod pro vedení hranice podle zákresu v ZM 1:10 000.

1. Ze silnice nebo značené turistické cesty nejsou patrně velmi proměnlivé svahové partie Antoniina údolí. 2. Hraniční tabule CHKO není umístěna u Biskupské cesty (ta je za ohybem silnice vlevo), ani nestojí u silnice vlevo od domu na snímku č. 3.

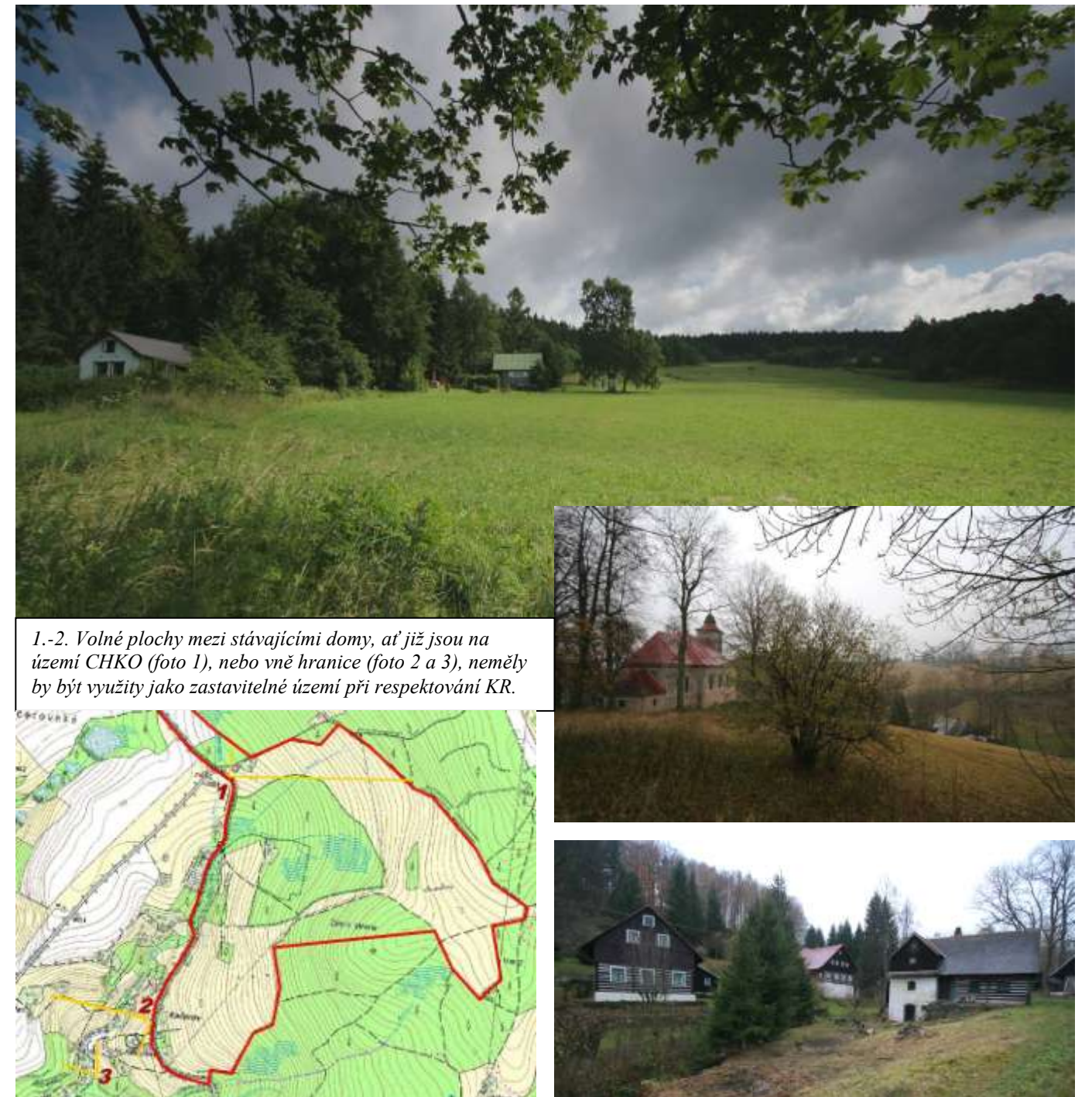

Název obce	OKR	Rozloha správního území km ²	Stav územně plánovací dokumentace	Správní obvod ORP
Zdobnice	OKR 4 Libersko OKR 5 Rokytnicko OKR 1 část Orlický hřbet	33,05 Část od Kačerova k Bělé vně CHKO	ÚP obce Zdobnice schválen r. 2003	Rychnov nad Kněžnou

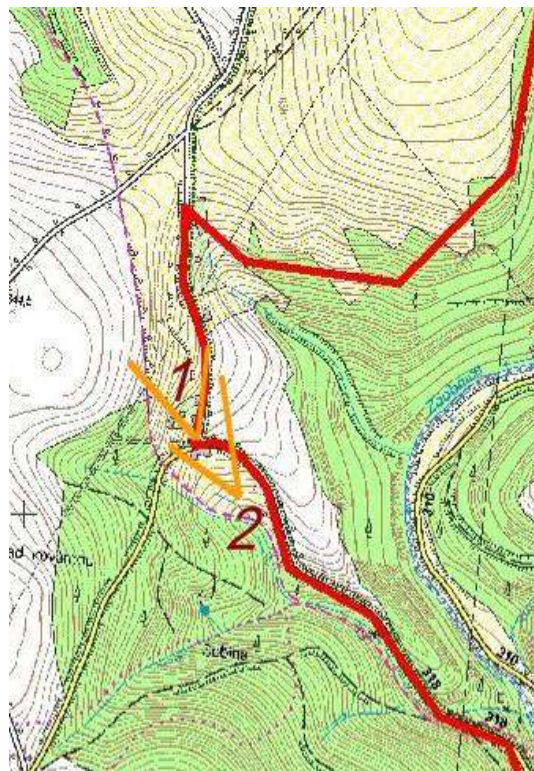
Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Čertův Důl	MKR1.2 Velká Deštná – Pěticestí, ZKP1.2.2 Čertův důl	1 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Zdobnice, Malá Zdobnice
Dominanty	Přírodní dominantou je Koruna (Orel, 1099 m)		
Charakteristické jednotlivosti	Několik +chalup při údolní silnici, mezi nimi (-)chatka, +lesnaté svahy s +lučnými enklávami u chalup.		
Zónování	Zóna A – přísné ochrany KR		
Regulativy	Neumísťovat další stavby!		
Komentář	Dvě dostavby (oranžová chatka v záběru 1 a srub v záběru 3) v této lokalitě prokazují, jak rozdílných výsledků může být dosaženo v ovlivnění KR.		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Kačerov	MKR4.2 Kačerov	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Zdobnice, Kačerov u Zdobnice
Dominanty	+Kostel, který však stejně jako roubené domy v údolní poloze charakteristické pro sídlo, leží vně území CHKO.		
Charakteristické jednotlivosti	Z průjezdní silnice vytvářejí pozitivní dojmy z Kačerova spíše průhledy vně CHKO: +kaplička, +kostel se hřbitovem, +roubené chalupy. Bohužel vynikají (-)neudržované domy u kostela.		
Zónování	Zóna B – zpřísněné ochrany vzhledem ke krajinářským hodnotám, vyhlášeno jako VPZ		
Regulativy	ÚP stanovuje výškovou zástavbu do 1 podlaží s podkrovím. Je nutné novým stavbám dát výraz v kontextu tradiční zástavby.		
Komentář	Podle stávajícího ÚP je v CHKO jen 1 rozvojová plocha.		

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR	Obec, k.ú.
Kovářna	MKR5.Souvlastní, ZKP5.2.1 údolí Zdobnice	2 (nemá kateg. svého prostoru zástavby, který je neuzavřený)	Zdobnice, Kunčina Ves u Zdobnice
Dominanty	Chata Kovárna		
Charakteristické jednotlivosti	Turistická chata a několik obytných domů u rozcestí silnic nad luční plochou mírného svahu nad údolím Zdobnice. Silnice tvoří hranici CHKO.		
Zónování	Zóna B – zprísněné ochrany KR		
Regulativy	Nerozšiřovat zástavbu směrem do CHKO.		
Komentář	Lokalita na hranici CHKO působí při vytváření dojmu z chráněného území. Pozitivní vjemy mohou být narušeny nevhodnými stavbami i vně hranice CHKO.		

1. Jak vyplývá ze zákresu zorného úhlu tohoto snímku, jsou viditelné domy vně CHKO a nejmarkantněji se uplatňuje ten nejméně povedený.
2. Turistické chaty veřejnost vnímá spíše z pohledu konzumentů občerstvení.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Kunčina Ves	MKR4.3 Kunčina Ves	1 - 3	Zdobnice, Kunčina Ves u Zdobnice
Dominanty	+Návrší s kostelem, (-)zemědělská farma, (-)skupina bytovek		
Charakteristické jednotlivosti	Ves s +rozptýlenou venkovskou zástavbou související se zemědělským hospodařením. V době velkovýrobního hospodaření vznikla (-)farma v nevhodné krajinné expozici vzhledem ke kostelu a bývalé škole (objekty vně hranice CHKO, která vede po silnici). (-)Skupina 4 třípodlažních bytových domů pro farmu a plechové garáže (foto 4). Původní charakter zástavby je zachován na tzv. Horní straně směrem k +samotě Valčenka a jižně vně CHKO. +Stromořadí u cest!		
Zónování	Zóna B - zprísněné ochrany KR (měla by být uplatněna zejména pro území vně CHKO v širším okolí kostela)		
Regulativy	Zachovat charakter rozptýlené zástavby typických orlickohorských domů (proklamativně to stanovuje i textová část ÚP)! Vyloučit zástavbu na plánovaných plochách v okolí kostela a návrh elektrovodu!		
Komentář	Lokalita na hranici CHKO působí při vytváření dojmu z chráněného území. Zde je velice dominantní poloha širšího okolí kostela. Je viditelná v mnoha pohledových sektorech zevně CHKO. Pozitivní vjemy mohou být narušeny nevhodným stavbami i vně hranice CHKO. Zástavbu kolem kostela možná autor ÚP navrhl v dobrém úmyslu zacelit zastavitelné území podle jiných urbanistických vzorů, což odporuje historickému vývoji tohoto sídla (oprávněnost záměru vytýčení těchto ploch nezdůvodňuje přesvědčivá urbanistická a architektonická studie zástavby)!		

1. - 3. Rozdílnost či jednotnost působení staveb a jejich uspořádání není ani v různých úhlech pohledů dělitelná na území uvnitř či vně CHKO.

Část obce - sídlo
Souvlastní

Místo
krajinného rázu
MKR5.2 Souvlastní

Kategorie
podle KR
2 (nemá kateg.
svého prostoru
zástavby, který je
neuzavřený)

Obec, k.ú.
Zdobnice, Souvlastní

Dominanty
Charakteristické
jednotlivosti

Kóta 649 m s anténním (-)stožárem, v omezených průzorech +kaple
+Jednotlivě a ve skupinách situované domy na mírném svahu členěném porosty
dřevin, níže lesnatá část v sevřeném údolí Slatinného potoka až k soutoku se
Zdobnicí. +Kaple a v solitérní poloze, +kříž a mariánská socha (foto 1 a u popisu
sídla Nebeská Rybná foto 3). +Kaplička a někdejší mlýn v dolní skupině stavení.
(-)Zdevastovaný objekt farmy. Dolní část sídla lze považovat za samostatný ZKP.

Zónování
Regulativy

Zóna B - zprísňené ochrany KR
Regulativy podle ÚP doplnit v případech konkrétního posuzování návrhů staveb o
jejich ztvárnění v kontextu tradiční zástavby.

Komentář

Souvlastní je typickým sídlem, kde zanikl původní zemědělský hospodářský
potenciál a stabilizaci sídla by měla zajistit jeho kultivace, nikoliv zástavba.

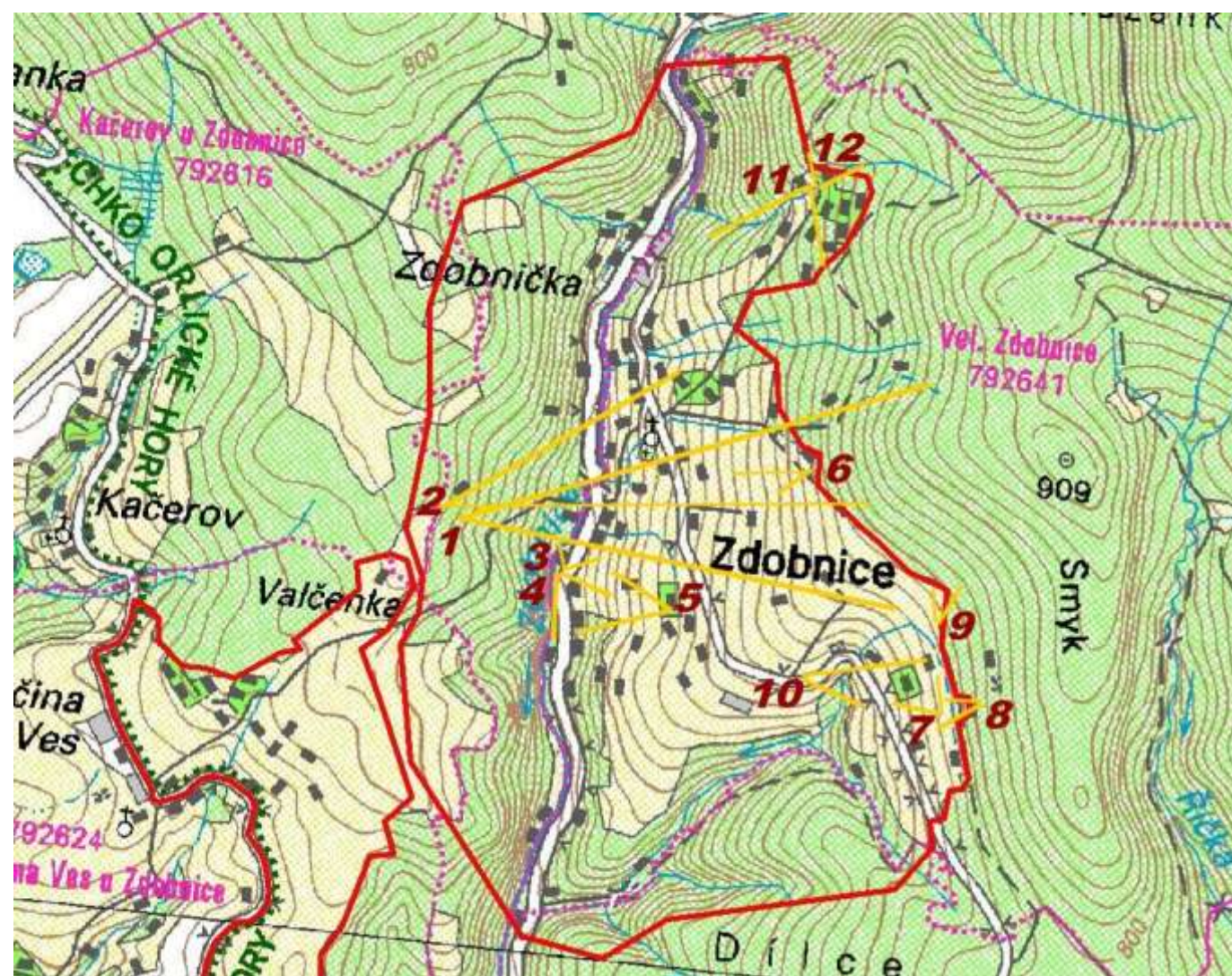

10. U odbočky
do Souvlastní již
několik let stojí
novostavba
domu
v provedení,
které bude na
dalších
ukázkách
pojednáno
v kapitole 8.

Část obce - sídlo	Místo krajinného rázu	Kategorie podle KR - sídla	Obec, k.ú.
Zdobnice	MKR5.1 Zdobnice	1 - 2	Zdobnice, Velká a Malá Zdobnice
Dominanty	+Klasicistní kostel Krista Dobrého pastýře (rozvoj nelesních porostů v zástavbě tuto dominantu z dříve běžných výhledových míst zakrývá)		
Charakteristické jednotlivosti	+Rozvolněná zástavba na mírně členitém svahu je původním obrazem zdejšího osídlení stabilizovaného do konce 2. svět. války. Souvislejší zástavba podle průjezdní komunikace utrpěla demolicemi a přestavbami. +Rozptýlené nelesní dřeviny a +silniční stromořadí. +Kříže a sochy kamenicky kvalitně zpracované. Na nelesních pozemcích východní strany údolí lyžařské svahy s vleky, na západní straně dle ÚP lesním svahem (-)vykácena nově sjezdovka (viz foto 6). Pod Zdobicí v sevřeném říčním údolí ZKP5.1 s jednotlivými objekty chlup a dřevařské výroby (bez vlivu na KR výše rozvinutého sídla).		
Zónování	Zóna A – přísné ochrany KR pro střední a horní svahové partie MKR5.1 , pro údolní zástavbu při průjezdní komunikaci zóna B – zpřísněné ochrany KR		
Regulativy	Regulativy podle ÚP doplnit v případech konkrétního posuzování návrhů staveb o jejich ztvárnění v kontextu tradiční zástavby.		
Komentář	Zdobnice po Deštném a Říčkách patří k nejvýznamnějším střediskům cestovního ruchu v CHKO. Z hlediska ochrany jedinečně zachovaného rázu zdejší horské zástavby v regionech hor ČR musí mít prioritu ochrana KR. Zařízení cestovního ruchu lze orientovat na "měkčí" využívání krajiny než kácení lesních porostů pro sjezdovky, zábory ploch pro parkoviště a umístění apartmánových sídlišť!		

5. Svah sjezdovky s vlekem. Starší zařízení, které není po většinu roku (tedy mimo období se sněhovou pokrývkou) provozováno a není rušivé.
 6. Nově vybudovaná sjezdovka v záboru lesní půdy. Jak rozdílné je v krajině působení takovýchto záborů a lučních enkláv na tomto snímku vlevo!

8. a 10. Kaplička s nově vytvořenou křížovou cestou je přes své drobné měřítko v prostoru Zdobnice dobře patrná (na foto 10 vpravo v okraji lesa). Prostor Zdobnice se od ní dá vnímat s obohacným zážitkem.

Část obce - sídlo
Zdobnická Seč

Místo
krajinného rázu
MKR1.2 Velká Deštná -
Pěticestí

Kategorie
podle KR
2

Obec, k.ú.
Zdobnice, Malá Zdobnice

Dominanty
Charakteristické
jednotlivosti

Paseka z doby dřívější exploatace lesů je využita pro lokálně významnou lyžařskou sjezdovku se 2 vleky. Místo pohledově relativně skryté se uplatňuje spíše v pohledech ze svahů hlavního hřbetu hor (foto 1).
+Chalupy a u cesty +kříž s Kristem (foto 2, zimní foto 3 pořizeno r. 2003 jižně u Valčanky).

Zónování
Regulativy
Komentář

Zóna A – přísné ochrany KR
Nerozvíjet zástavbu
Využití dřívější paseky netvarované účelově pro lyžařský svah je příkladem, jak byly vytvářeny pro lyžování příležitosti (ovšem nenáročné) na rozdíl od nynějšího přístupu s požadavky na vytváření areálů podnikatelsky zajímavých.

8. Ochrana krajiny

8.1. Doporučený postup při využití studie „Preventivní hodnocení krajinného rázu CHKO Orlické hory“

Při využití preventivního hodnocení krajinného rázu pro posuzování vlivu jakýchkoliv zásahů, které se mohou dotýkat KR, doporučuje se postupovat takto:

1. Identifikovat situování stavby nebo jiného záměru využití území v určité OKR na území CHKO Orlické hory a zároveň posoudit možný přesah daného záměru vně této OKR.
2. Na základě hodnocení současného a potenciálního narušení KR v popisu, obrazové i mapové dokumentaci, jak je uvedeno u každé OKR v kap. 6.1., stanovit předem východiska vlastního hodnocení.
3. Obdobné posouzení a stanovení východisek hodnocení učinit na základě dokumentace pro dotčené nebo více dotčených MKR – viz kap. 6.2.
4. Pokud se navržený záměr dotýká zastavěného nebo zastavitelného území určité obce, obdobné posouzení a stanovení východisek hodnocení učinit na základě dokumentace pro dotčené obce – viz kap. 7. Sídla.
5. Podklady shromážděné podle studie „Preventivní hodnocení krajinného rázu“ srovnat s aktuálním stavem v terénu z hlediska konkrétního záměru zasahujícího do KR.
6. Shromážděné podklady a vlastní úsudek zpracovat do výsledného posouzení zásahu do KR podle § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Posouzení zpracovat podle metodiky platné v daném čase.

Jednání ve věcech posuzování změn a zásahů do KR jsou vedena se správnými úřady příslušnými pro dané území. Správní příslušnost jednotlivých sídel a obcí a jejich katastrálních území je uvedena v tabulkových popisech v kapitole 7.1. a 7.2.

Z dokumentace zpracované v preventivní studii je vedle slovního hodnocení KR a jeho znaků doporučeno formovat pohled na krajinu podle fotografických snímků. Mapové podklady v tištěné formě studie nemohou poskytovat dostatek podrobností. V příloze elaborátu jsou v digitální formě hranice oblastí a míst krajinného rázu kompatibilní s mapovými podklady ZABAGED ČR 1: 10 000, 1: 50 000 a 1: 200 000 s vyznačením hranice CHKO (pro čtení v programech ArcGIS). Tyto mapy byly výchozí pro stanovení a převážně i popis jednotlivých OKR a MKR. Dále je použitelná zejména při práci v terénu mapa edice Klubu českých turistů 1:50 000 list č. 27 Orlické hory, kde je zobrazena celá CHKO. Názvosloví převzaté ze jmenovaných map bylo určující pro texty ve studii. Digitální základní mapa, turistická mapa, ortofotomapy, historické mapy a katastrální mapy jsou dostupné na známých internetových stránkách. Proto jejich reprodukcí nebyl obsah studie zatížen.

8.2. Teze nebezpečí změn či poškození KR

V textech jednotlivých kapitol byly naznačeny problémy, které je nutno řešit, aby nedocházelo ke snižování hodnoty krajinného rázu.

- Zachovat proporce mezi zemědělskou krajinou a zastavitelným územím sídel.
- Respektovat rozložení sídel a historických objektů v krajině. Novou zástavbu soustředit na kultivaci prostoru tradičních sídel.
- Neporušit historickou sídelní polohu pro sídlištní expanzi s nekonzistentní architekturou objektů.
- Krajinně exponovanou polohu zastavěného území nerozšiřovat zástavbou v podobě příměstského satelitu. To je rizikový faktor všech sídleních poloh s možností výhledu do krajiny.
- Udržet nynější rozhraní mezi lesními a nelesními porosty zejména s ohledem na případně již stabilizovaný ekoton.

- Neumísťovat objekty a jiná trvalá zařízení do území, které není definováno územně plánovací dokumentací jako zastavěné nebo zastavitelné.
- Při projednávání změn ÚPD věnovat pozornost návrhům, které mohou otvírat prostor pro další šíření zastavitelného území na úkor hodnot zatím považovaných za charakteristické v daném místě krajinného rázu.
- Nepovolovat výstavbu větrných elektráren. Nelze bohužel vyloučit vliv takových staveb při vizuálním přesahu z krajinných prostorů vně CHKO. Monstrózní rozměry větrných elektráren devastují krajinný ráz svou rozpoznatelností na vzdálenosti desítek kilometrů.
- Nepovolovat výstavbu fotovoltaických elektráren v jakýchkoliv pohledově exponovaných polohách. Plošná rozlehlost, pohledová struktura a světelné reflexy těchto zařízení zcela devastují chráněnou krajinu, zejména její historickou hodnotu, harmonické a estetické hodnoty.
- Situování dominantních objektů zemědělského hospodářství v pohledově exponovaných polohách mělo v minulosti kromě demonstrace přechodu našeho zemědělství do velkovýrobní sféry důvod v nalezení prostorného staveniště. Některé ruiny těchto objektů nelze doporučit k jinému využití. Příklad z Říček rozhodně nezobecňovat!
- Nerozšiřovat zástavbu rekreačními chatami nebo nyní oblíbenými sruby, které jsou charakteristické pro zcela jiné regiony.
- Přípomínky k připravované ÚPD by měly být motivovány zkvalitněním zástavby sídel.
- Při jednáních o výstavbě sportovních areálů prosazovat formy staveb přiměřené stávajícímu měřítku zástavby, charakteru chráněné krajiny a kapacitním možnostem nejen daného místa, ale i přístupových cest. Hodnota krajiny nespočívá v její proměně na sportovní plochy.
- Souhrnně řečeno, při srovnání demografického vývoje a dosud zpracovaných územních plánů se jeví některé obcemi vyžadované a v ÚPD zatím redukované plánované plochy pro rozšíření bytové zástavby, rekreace i sportu jako předimenzované a vyjadřující plýtvání s krajinou.
- Lesní hospodářské plány způsobem plánované těžby a obnovy porostů přímo ovlivňují KR.

Kvalita a architektonická působivost staveb umístěvaných v chráněném území (samozřejmě i jinde) je v prvé řadě věcí odborné způsobilosti projektanta. Také záleží na jeho schopnosti přizpůsobit své ambice prostředí, do kterého má své dílo umístit. Většinou se v praxi přizpůsobuje požadavkům investora.

Přestože rozhodující pro zachování KR je urbanizace krajiny, je pro vnímání KR citlivým problémem architektonické pojednání staveb. Ve studii je často doporučováno replikování historicky osvědčených vzorů, což může v odborných kruzích vést k nekonečným debatám i výpadům proti takovému řešení. Jako příspěvek k řešení předkládá tato studie příklady realizací staveb v daném regionu. Na nich lze posoudit úspěšnost konkrétních názorových aplikací.

Možnost zásahu do vyprojektované stavby je sice legislativně možná, ale zpravidla bezúspěšná. Doporučuje se vyžadovat posouzení již ve fázi záměru stavby a využívat pro investory a projektanty architektonické limity podle zavedené praxe.

8.3. Příklady posuzování vlivu staveb, jiných objektů a zásahů na KR podle existujících objektů v CHKO Orlické hory

Na vybraných snímcích z dokumentace pořízené během terénní práce v CHKO Orlické hory jsou názorně ukázány a popsány znaky staveb, jaké ovlivňují krajinný ráz. Stavby, případně jejich části jsou tematicky rozděleny do skupin:

1. Dominantní, případně památkově chráněné stavby
2. Ochrana regionálně charakteristického vzhledu staveb
3. Hmotové pojednání staveb, proměny související s přístavbami
4. Zastřešení a barevnost staveb
5. Oplocení a vegetační úpravy pozemků, komunikace
6. Drobné architektonické a jiné výtvarné objekty v krajině

1a. Dominantní, případně památkově chráněné stavby

1.-2. Poutní kostel v Neratově se vrátil po dlouholeté rekonstrukci do podoby, která jeho dominantnímu výrazu bez újmy na své vazbě ke krajině umožňuje nové využití i uplatnění nových konstrukcí. Těžko lze najít příklad nové účelové stavby, která by byla přijatelnou dominantou v Orlických horách.

3.-4. Tradiční architektura kostelů sama sebe představuje jako dominantní stavební dílo. Hmotově mu však mohou v pohledově exponované poloze konkurovat stavby umístěné do krajiny s nepochopením jejího rázu či dokonce s úmyslem přetvořit jej jinou ideou.

5.-6. Srovnávací pohled na kostel v Bartošovicích v letech 2005 a 2009 může být podnětem ke stále nedořešené diskusi, zda a jaké stromy sázet a později hájit v jejich mohutnosti u památkových objektů. Umocňují jejich působivost? Co je cennější?

1b. Dominantní, případně památkově chráněné stavby

V některých sídlech je dominantní působení kostelů v dálkových pohledech potlačeno terénní konfigurací, okolní zástavbou nebo porosty stromů. Uvnitř sídla působí podle expozice závislé na možných stanovištích pozorovatele.

1. Z tohoto hlediska je vhodné situování kostela v Kunštátu při průjezdní silnici. 2. Ve Zdobnici jen ze hřbitova se otevře pohled na kostelní loď

3. Kostel v Olešnici vyniká zejména v pohledech z okolních svahů a vrchů, v panoramatu z náměstí je nenápadný (snímek ze svahu Vrchmezí dokládá požadavek nezastavitelnosti ploch za kostelem). 4. Naopak právě z centra obce vyniká kostel v Deštném. Jeho konfigurace se starou budovou školy je přiměřená (v době zpracování studie nemohl být pořízen srovnávací snímek konfigurace s tehdy nedokončeným apartmánovým domem).

6. Investoři v cestovním ruchu a jejich projektanti touží své stavby umísťovat v nápadných polohách. Zatím ještě z vrchů a svahů neční ve vyzývavé poloze (na snímku Orlická chata U Rampušáka).

5. Dominantní poloha symbolické turistické chaty na Šerlichu byla dána vhodnou volbou místa i architektonického výrazu. Patří k neopakovatelným stavbám. Nynější porosty jinak začleňují chatu do výrazu charakteristického pro lesnatý hřbet Orlických hor.

2a. Ochrana regionálně charakteristického vzhledu staveb

1.-4. Původní, případně poněkud pozměněné domy ve srovnání s replikovaným výrazem nových domů (1.-2. příklad zápraží s verandou, kdy u nového domu je v pozadí viditelný vzor průčelního členění hmoty domu). 3.-4. Situování chalup ve svazích vedlo k výškovému uspořádání domu.

5.-6. Hájovně byla vrácena původní zvonička typická pro šumavskou oblast. Pro karpatskou oblast je typický dům v Černé Vodě.

7.-9. Výsledkem masového zájmu o výstavbu chat jsou někdy až otrněně vyhlížející objekty. Příkladem pro kultivaci stále žádaných vikendových objektů je dům v Kunštátu (7). Různá účelová řešení (8 a 9) vznikají, ale preambuli o estetice v krajinném rázu neodpovídají.

2b. Ochrana regionálně charakteristického vzhledu staveb

1.-2. Situování nových domů do kontextu stávajícího zastavěného území je ve vztahu k regionálně charakteristickému urbanismu a architektuře výzvou pro projektanty – někteří využívali a budou využívat příležitost ukázat se. Malého ocenění se dostává domům, které jaksi splynou s těmi předchozími, "starými". Nový vnějšek neznamená sám novou kvalitu bydlení.

3.-4. Rekonstrukce a údržba původních roubených domů vyžadují úsilí i náklady. Na těchto chalupách je příkladně např. zachování typického zalomení střešních rovin, velikosti a členění oken. Určité došlo k drobným změnám, ale navenek působí velmi autenticky. Konfigurace s bytovými domy, které měly přinést novou kvalitu bydlení na venkov, devastuje dobrý dojem.

5. Příklad dobře udržované a pro region typické chalupy je v působení celku degradován umístěním a ztvárněním altánu (na snímku vlevo vzadu). 6. Komfort vnitřního osvětlení denním světlem byl u tkalcovských chalup dosahován rohovým umístěním oken. Uživatelé chalup s městskými zvyky osazují místo obdélných výškově orientovaných oken trojdílná okna.

3. Hmotové pojednání staveb, proměny související s přístavbami a dostavbami (bez komentáře)

4. Zastřešení a barevnost staveb

1. Krovky regionálně typických staveb byly v některých případech složitější a střechy byly členěny.
2. Pro novostavby a rekonstrukce by měla platit jako vzor střídmost starých chalup. Vytvoření změní stříšek nad členitým půdorysem tady korunuje štítový arkýř zastřešený jakoby spadlou valbičkou.

3. Takovéto nasazení střech na hřeben nad půdňí vestavbou je sice konstrukčně logické, ale podobně jako prodloužení střechy nad zápraží vytaženou „skluzavkou“ je svým výrazem pochybné.
4. Krytí zápraží venkovských chalup zajišťovala střecha v proporčním přetažení a přístavky kryla zalomená střešní plocha.

5. Střecha přední chalupy ilustruje komentář ke snímkům č 3 a. 4 a současně co do barevnosti je příkladem chybného používání červených nátěrů a krytin netypických pro region. V tomto případě ještě zvýrazňuje neproporční zastřešení.
6. „Skluzavka“ dotažená až na terén není v tomto případě pohledově exponovaná. Pokud jde o krytinu reflexní povahy, zde odvrácená strana střechy, jinde zejména v exponované poloze hliníkové a jiné světlé plechy vrhají reflexy do dalek krajín.

5. Oplocení a vegetační úpravy pozemků, komunikace

1. Plaňkové oplocení typické pro venkovské domy. 2.-4. „Hradby“ vytvářené stříhanými smrky jsou stále rozšířenější formou oplocení pozemků. V sousedství se silnicí mají opodstatnění, ale mnohdy dokáží dokonale skrýt stavby, zatímco stěny jehličnanů vytvářejí nový KR.

5.-6. Zahradnické úpravy s využitím jehličnanů netradují výraz venkova

7. Nové konstrukce silnic „utápí“ blízké domy.
8. Použití dřevoocelových svodidel a kamene na zábradlí lépe začleňuje silnice do krajiny.

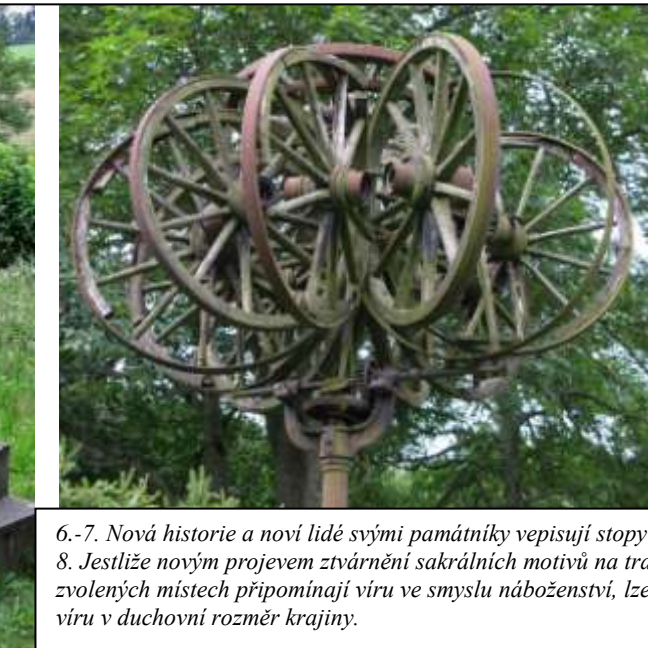
6. Drobné architektonické a jiné výtvarné objekty v krajině

1. Kapličky, byť mnohdy bez vybavení a nenápadně, evokují historii osídlení krajiny. 2. Různé poutače rozhodně nepatří mezi drobné, architektonické nebo výtvarné objekty, ale velikostí a svou vřravostí se uplatňují v krajině výrazně. Omezme je na potřebné.

3.-5. Sakrální plastiky se dočkaly péče i větší pozornosti. V regionu se dochovaly v obdivuhodném množství. Některé bohužel z volné krajiny byly přemístěny do obcí (mj. pro zmiňovanou pozornost - foto 4 z Deštného u kostela, dříve bylo sousoší před obcí). Nové artefakty (foto 5 zastavení křižové cesty u kaple nad Zdobnicí) doufejme budou mít při trvalé péči trvanlivost srovnatelnou se svými starými vzory.

6.-7. Nová historie a noví lidé svými památníky vepisují stopy do krajiny.
8. Jestliže novým projevem ztvárnění sakrálních motivů na tradovaných i nově zvolených místech připomínají víru ve smyslu náboženství, lze to chápat i jinak jako víru v duchovní rozměr krajiny.

9. Seznam použitých podkladů

9.1. Literatura citovaná číslovými odkazy ve studii

- 1 Balatka, B. et Kalvoda, J.: Geomorfologické členění reliéfu Čech. Kartografie Praha 2006
- 2 Brychtová, J.: CHKO Orlické hory, Hodnocení chráněné krajinné oblasti z hlediska krajinného rázu. Správa CHKO ČR Praha 1998
- 3 Burachovič, S. et Wieser, S.: Encyklopedie lázní a léčivých pramenů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha, Libri 2001)
- 4 Demek, J. et al.: Zeměpisný lexikon ČSR – Hory a nížiny. Praha, Academia 1987
- 5 Holendová, R. et Vinklát, P. D.: Album starých polednic Orlické hory a Podorlicko. Knihy 555 Liberec 2006
- 6 Chlupáč, I. et al.: Geologická minulost České republiky. Praha, Academia 2002
- 7 Löw, J. et Michal, I.: Krajinný ráz. Ústav aplikované ekologie ČZU Kostelec nad Černými lesy, Nakladatelství Lesnická práce 2003
- 8 Mikšíček, P.: Zmizelé Sudety. Pro o.s. Antikomplex vyd. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice 2004
- 9 Nováková, B. et al.: Zeměpisný lexikon ČR – Obce a sídla. Stav k polovině 80. let. Praha, Academia 1991
- 10 Palacký, F.: Historická mapa Čech. Faksimile prvního vydání (rekonstrukce Čech ve 13. století, doplněná J. Kalouskem, 1847-1874). Kartografie Praha 1976.
- 11 Sádlo, J. et al.: Krajina a revoluce, významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí. Praha, Malá Skála 2008
- 12 Sedláček, A.: Místopisný slovník historický království Českého. Praha, Argo 1998
- 13 Svoboda, J. et al.: Velká kniha o klimatu Zemí Koruny české. Praha, Regia 2003
- 14 Tvář naší země – krajina domova, sborník ke konferenci konané ve dnech 21.- 23. února 2001. Svazek 5 – Krajina z pohledu dnešních uživatelů. Česká komora architektů 2001.
- 15 Vlček, V. et al.: Zeměpisný lexikon ČR – Vodní toky a nádrže. Praha, Academia 1984

9.2. Ostatní podklady

- 16 Metodické listy AOPK ČR, č. 8, Praha, září 2006
- 17 Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny – I. Vorel, R. Bukáček, P. Matějka, M. Culek, P. Sklenička. Praha 2004
- 18 Plán péče CHKO Orlické hory
- 19 Program NATURA 2000
- 20 Webové stránky Českého statistického úřadu
- 21 Webové stránky Katastrálního úřadu ČR
- 22 Webové stránky obcí dotčeného území (adresář viz kapitola 7.2., tab. 7.2.1.)
- 23 Mapy edice Klubu českých turistů 1: 50 000: č. 27 Orlické hory, 1. vydání 1992, 3. vydání 2005, 5. vydání 2009
- 24 Internetový portál Mapy.cz
- 25 Mapové podklady poskytnuté objednatelem AOPK ČR Praha v datových souborech:
  - ZM ČR 1 : 10 000
  - ZM ČR 1 : 50 000
  - hranice CHKO + 5 km buffer
  - MZCHÚ
  - památné stromy
  - zonace CHKO

MAPOVÉ PŘÍLOHY

1. Širší územní vztahy a zonace CHKO

- /2. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu/
- /3. Návrh ochrany krajinného rázu/
- /4. Hodnoty krajinného rázu/
- /5. Kategorie působení sídel v krajinném rázu/
- /6. Pohledové prostory/

 Hranice CHKO

Zóna ochrany přírody

I

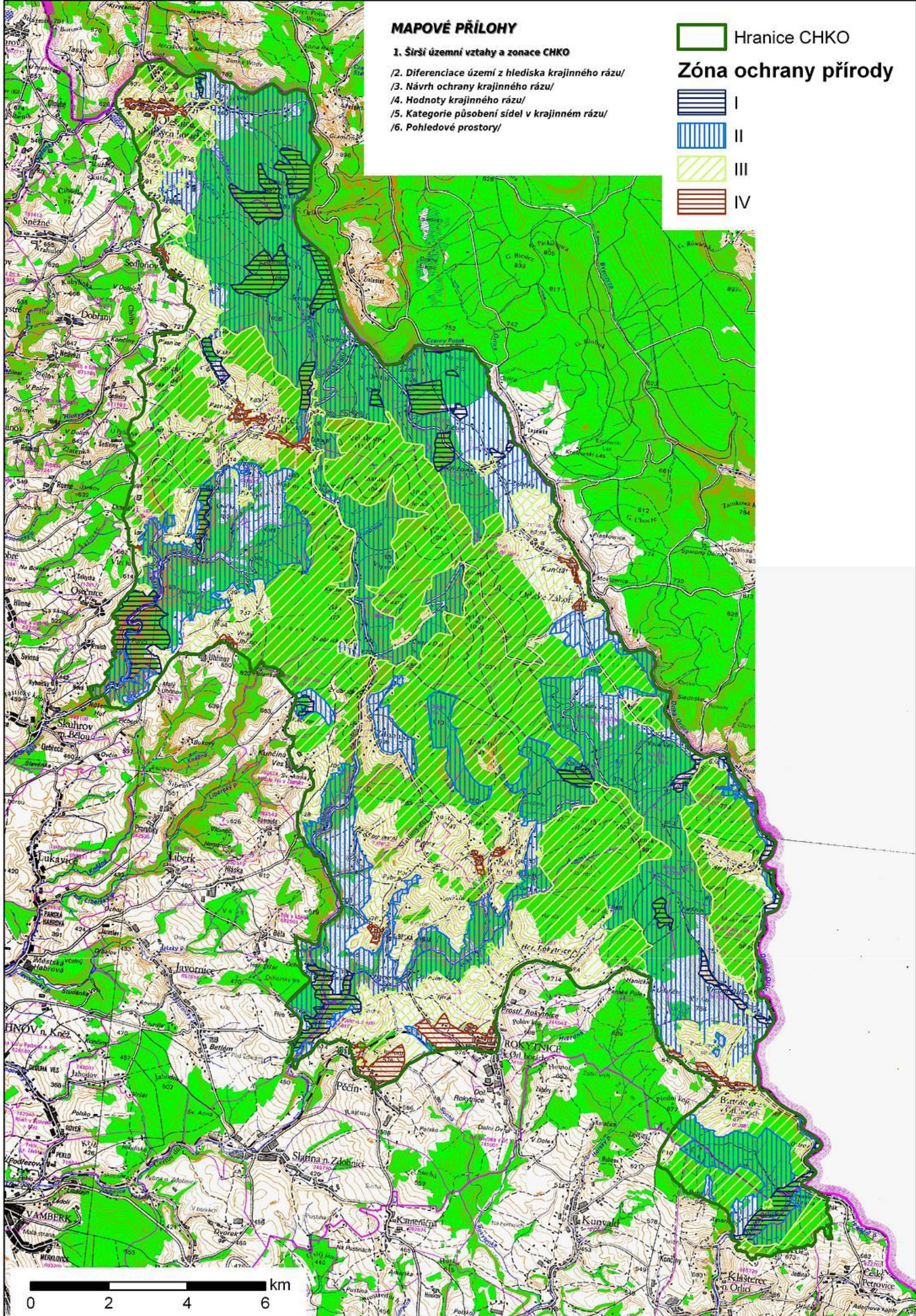
II

III

IV

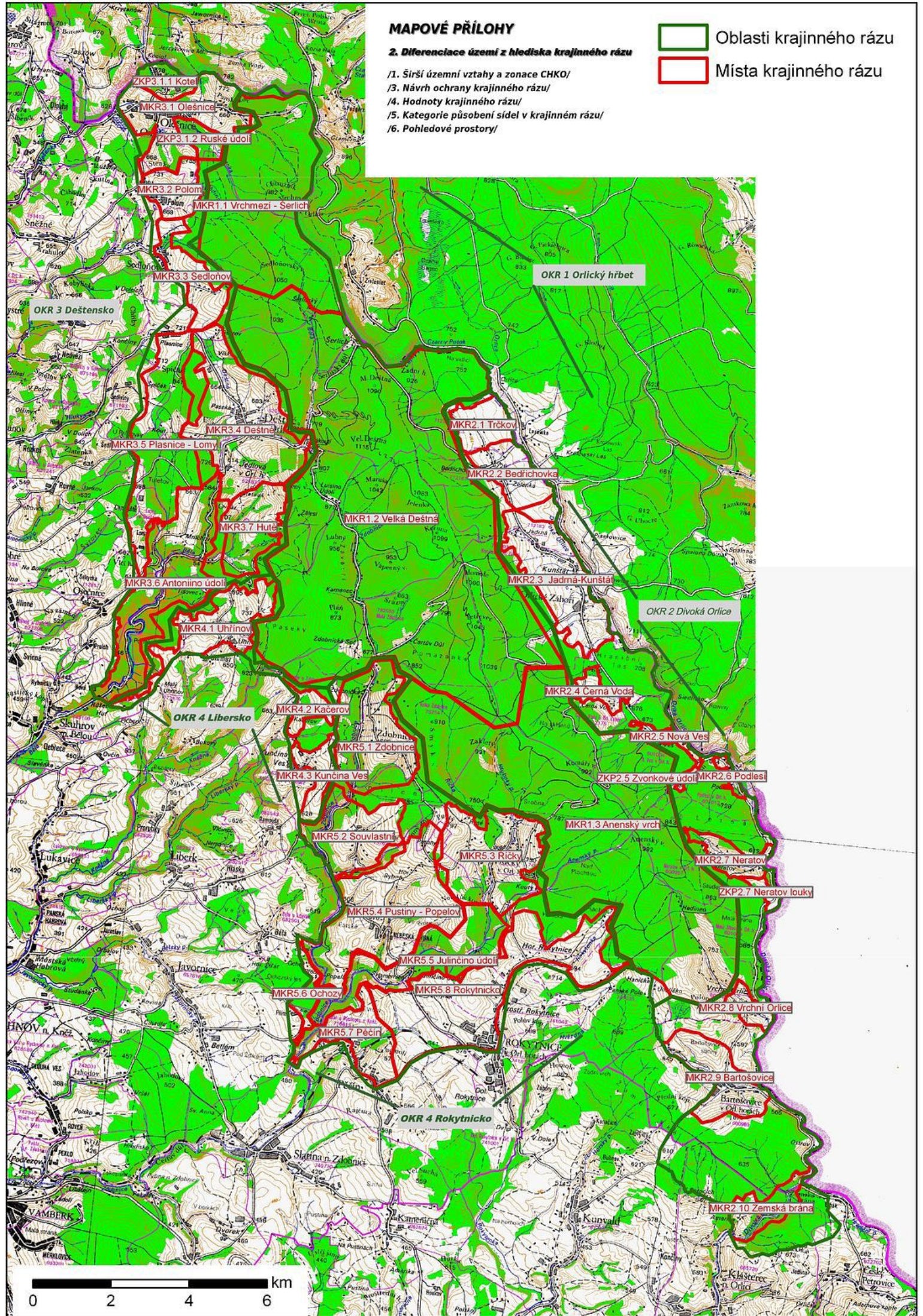
MAPOVÉ PŘÍLOHY

2. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu

- /1. Širší územní vztahy a zonace CHKO/
- /3. Návrh ochrany krajinného rázu/
- /4. Hodnoty krajinného rázu/
- /5. Kategorie působení sídel v krajinném rázu/
- /6. Pohledové prostory/

 Oblasti krajinného rázu

 Místa krajinného rázu

MAPOVÉ PŘÍLOHY

3. Návrh ochrany krajinného rázu

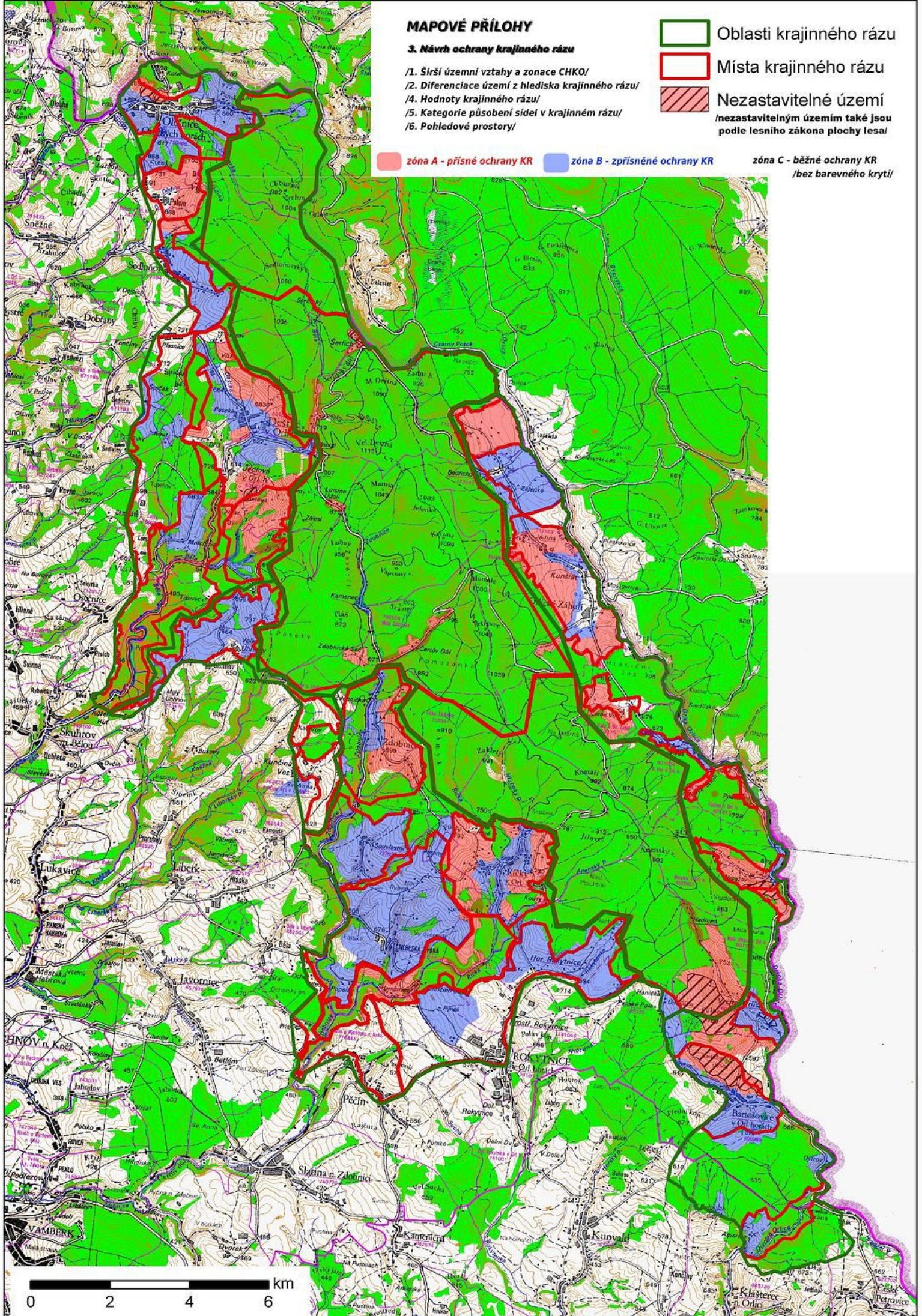
1. Širší územní vztahy a zonace CHKO
2. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu
4. Hodnoty krajinného rázu
5. Kategorie působení sídel v krajinném rázu
6. Pohledové prostory

- Oblasti krajinného rázu
- Místa krajinného rázu
- Nezastavitelné území
/nezastavitelným územím také jsou podle lesního zákona plochy lesa/

 zóna A - přísné ochrany KR

 zóna B - zpřísněné ochrany KR

 zóna C - běžné ochrany KR
/bez barevného krytí/

MAPOVÉ PŘÍLOHY

4. Hodnoty krajinného rázu

1. Širší územní vztahy a zónce CHKO
2. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu
3. Návrh ochrany krajinného rázu
5. Kategorie působení sídel v krajinném rázu
6. Pohledové prostory

 Hranice CHKO

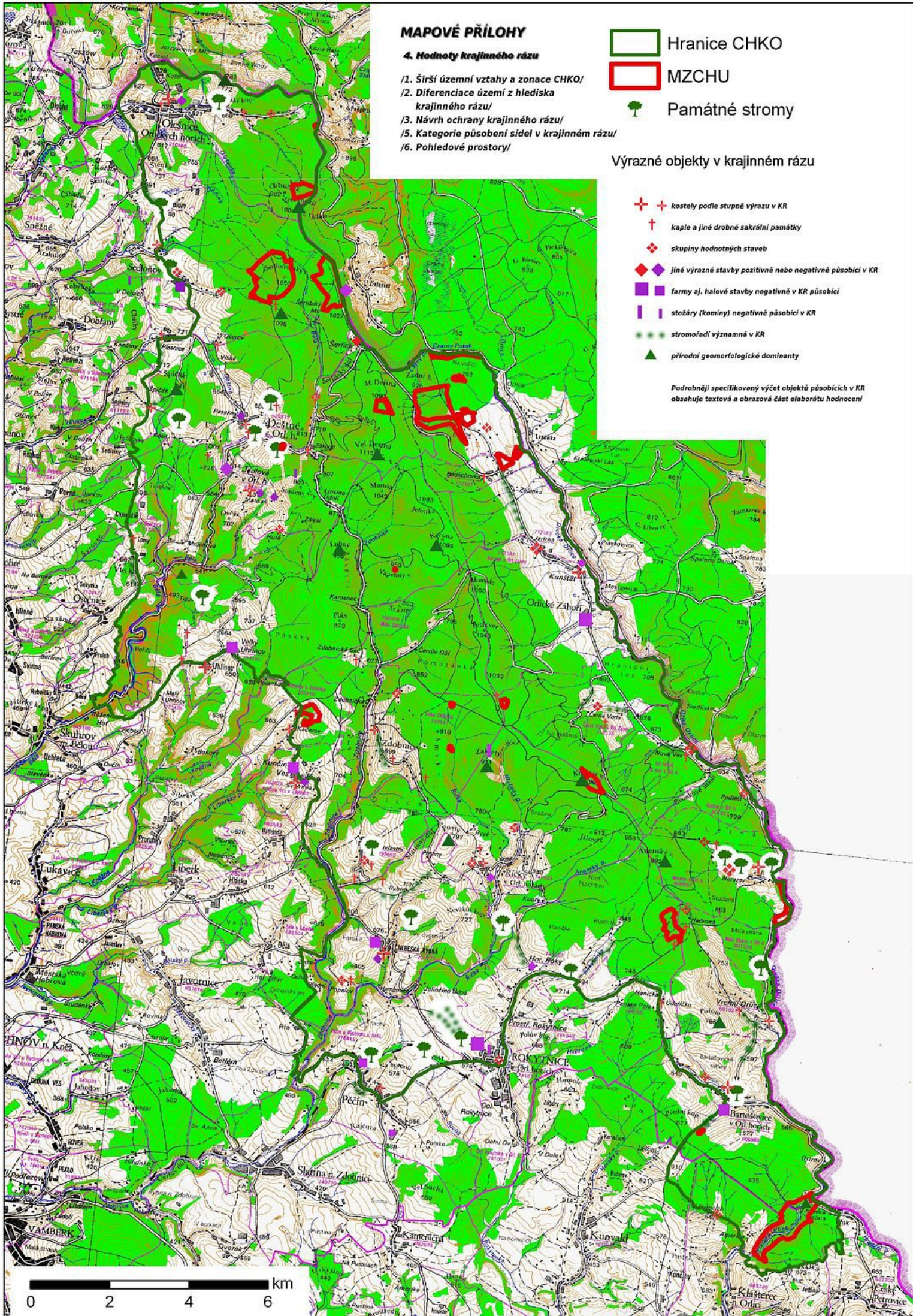
 MZCHU

 Památné stromy

Výrazné objekty v krajinném rázu

- + kostely podle stupně výrazu v KR
- + kaple a jiné drobné sakrální památky
- skupiny hodnotných staveb
- jiné výrazné stavby pozitivně nebo negativně působící v KR
- farmy aj. halové stavby negativně v KR působící
- stožary (komíny) negativně působící v KR
- stromořadí významná v KR
- přírodní geomorfologické dominanty

Podrobnější specifikovaný výčet objektů působících v KR obsahuje textová a obrazová část elaborátu hodnocení

MAPOVÉ PŘÍLOHY

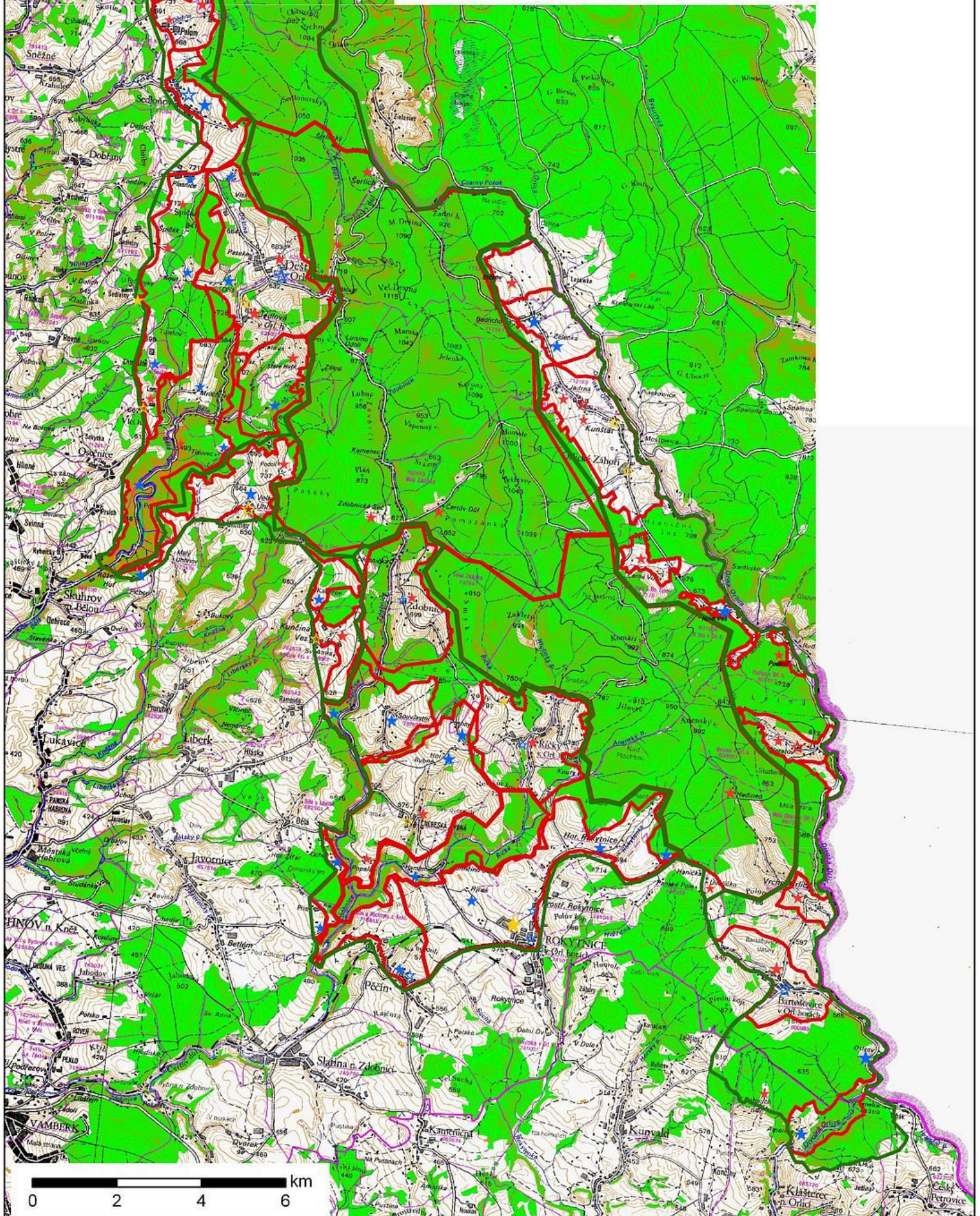
5. Kategorie působení sídel v krajinném rázu

- /1. Širší územní vztahy a zonace CHKO/
- /2. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu/
- /3. Návrh ochrany krajinného rázu/
- /4. Hodnoty krajinného rázu/
- /6. Pohledové prostory/

 Oblasti krajinného rázu

 Místa krajinného rázu

- Sídla podle působení v krajinném rázu: ★ a uvnitř sídla ☆
- 1. kategorie
  - 2. kategorie
  - 3. kategorie (symbolické vyjádření podle textu v kapitole 7)

MAPOVÉ PŘÍLOHY

Oblasti krajinného rázu

6. Pohledové prostory

1. Širší územní vztahy a zonace CHKO
2. Diferenciace území z hlediska krajinného rázu
3. Návrh ochrany krajinného rázu
4. Hodnoty krajinného rázu
5. Kategorie působení sídel v krajinném rázu

rozhledová místa

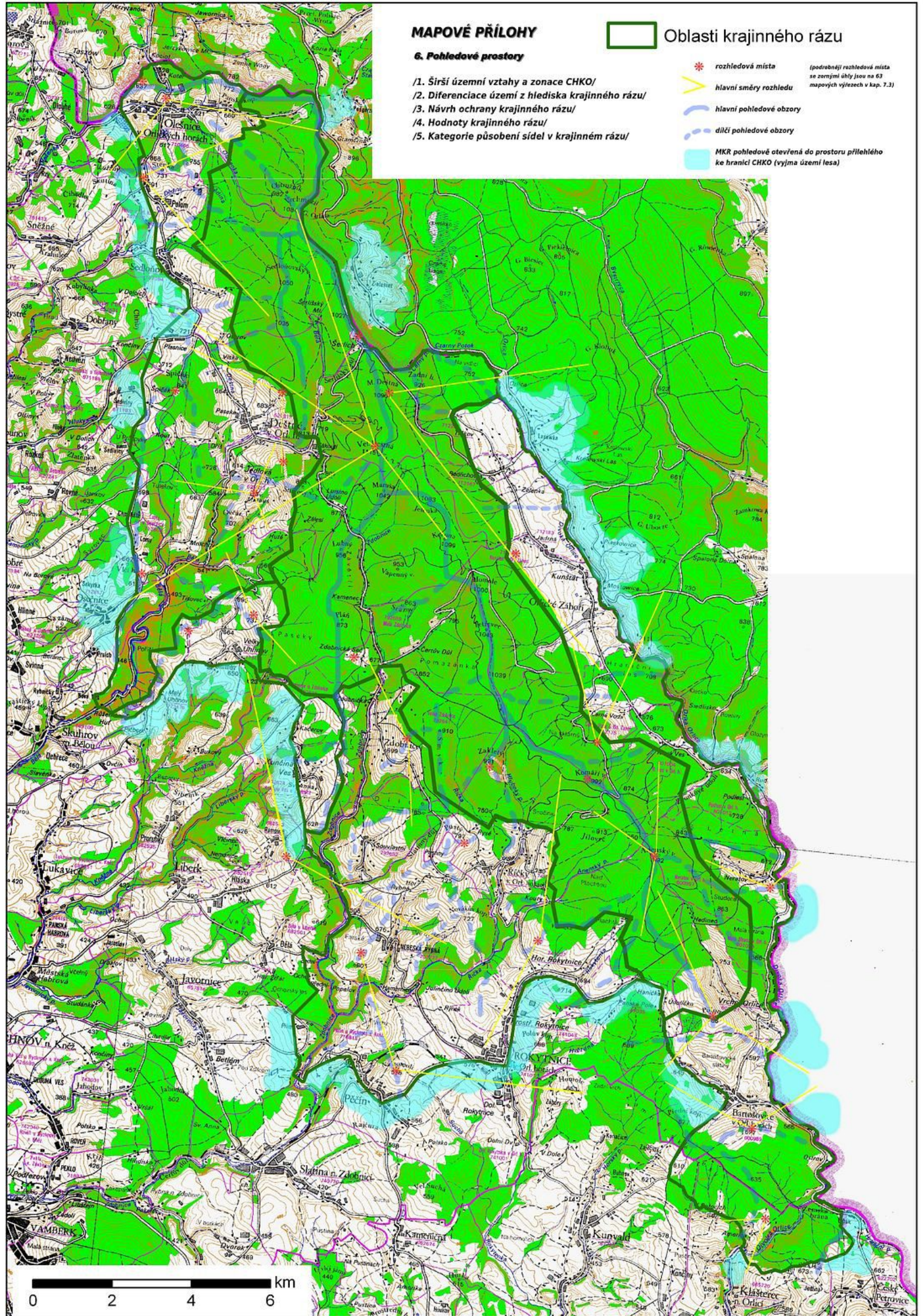
(podrobnější rozhledová místa se zornými úhly jsou na 63 mapových výjezdech v kap. 7.3)

hlavní směry rozhledu

hlavní pohledové obzory

dílčí pohledové obzory

MKR pohledově otevřená do prostoru přilehlého ke hranici CHKO (vyjma území lesa)

0 2 4 6 km